19

Eliphas Lévi

Cheia marilor mistere

Taine și practici ascunse

Volumul I

„Corpurile noastre fluidice se atrag și se resping, urmând legile asemănătoare cu cele ale electricității. Ceea ce produce simpatiile și antipatiile instinctive. Ele se echilibrează unele pe altele, de aceea halucinațiile sunt contagioase; proiecțiile anormale schimbă curenții luminoși; perturbațiile unui bolnav influențează firile mai senzitive, se stabilește un cerc de iluzii în care o mare mulțime poate fi ușor antrenată. Așa se petrec întâmplările cu apariții ciudate și minunile populare. Așa se explică miracolele mediumurilor din America și vertijurile învârtitorilor de mese care reproduc în zilele noastre extazele dervișilor de altădată."

Eliphas Lévi

ISBN 978-606-579-731-4

Eliphas Lévi

Cheia marilor mistere

Taine și practici ascunse

Volumul I

MISTICA

esoterism

Eliphas Lévi, pe numele său real Alphonse Louis Constant (1810–1875), a fost un autor de literatură ocultă și paranormală de origine franceză, de importanță crucială în istoria genului. Printre cele mai importante lucrări ale sale se numără *Dogme et Rituel de la Haute Magie, Histoire de la Magie, La Clef des Grands Mystères, La Science des Esprits, Le Grand Arcane ou l'Occultisme Dévoilé.*

Eliphas Lévi

Cheia marilor mistere

Taine și practici ascunse

Volumul I

Traducere din limba franceză
Maria Ivănescu

MISTICA

Coperta: Cristian Florescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LÉVI, ELIPHAS CONSTANT ALPHONSE LOUIS
Cheia marilor mistere / Eliphas Lévi ; trad.: Maria Ivănescu. - București : Nemira Publishing House, 2014
2 vol.
ISBN 978-606-579-730-7
Vol. 1. - ISBN 978-606-579-731-4

I. Ivănescu, Maria (trad.)

13

Eliphas Lévi
LA CLEF DES GRANDS MYSTÈRES

© Nemira, 2014

Lector: Ecaterina DERZSI
Tehnoredactor: Mihaela SIPOȘ

Tiparul executat de FED PRINT S.A.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-579-731-4

Prefață

Spiritul uman e fascinat de mister. Misterul este abisul care stârnește neîncetat neliniștita noastră curiozitate prin insondabilele ei adâncuri.

Cel mai mare mister al infinitului este existența Celui pentru care nimic nu are mister.

Cuprinzând infinitul care este esențialmente de necuprins, el este însuși misterul infinit și etern nepătruns, adică, în aparență, absurdul prin excelență, în care credea Tertulian.

În mod necesar absurd, pentru că rațiunea nu-l poate atinge; în mod necesar credibil, pentru că știința și rațiunea, departe de a demonstra că el nu există, sunt fatal antrenate să dea de înțeles că el există și chiar să-l adore cu ochii închiși.

Pentru că acest absurd este sursa infinită a rațiunii, lumina izvorând veșnic din veșnice tenebre, știința, acest Babel al spiritului, își poate răsuci și înmulți spiralele ei mereu urcătoare; ea poate clătina pământul, nu va atinge cerul niciodată.

Dumnezeu este cel pe care învățăm veșnic să-l cunoaștem. În consecință, cel pe care nu-l vom cunoaște niciodată.

Domeniul misterului este deci un câmp deschis cuceririlor inteligenței. Se poate înainta curajos, dar întinderea lui nu se va micșora niciodată, se va schimba numai orizontul. A ști totul este un vis al imposibilului, dar nefericit e cel care nu îndrăznește să afle totul și care nu știe că pentru a afla ceva trebuie să studiezi mereu!

Se spune că pentru a învăța bine trebuie să uiți de mai multe ori. Lumea a urmat această metodă. Tot ce este o problemă pentru zilele noastre a fost de mult rezolvat de cei vechi; anterioare analelor noastre, soluțiile lor scrise în hieroglife nu mai aveau sens pentru noi; un om le-a găsit cheia, a deschis necropolele științei antice și a dăruit secolului său o lume de teoreme uitate, de sinteze simple și sublime ca natura, strălucind în unitate și multiplicându-se ca numerele, în proporții atât de exacte încât cunoscutul demonstrează și revelează necunoscutul. A înțelege această știință înseamnă a-l vedea pe Dumnezeu. Autorul acestei cărți crede că demonstrația va fi făcută odată cu încheierea lucrării de față.

Apoi, după ce-l veți fi văzut pe Dumnezeu, hierofantul vă va spune: Întoarceți-vă, și în umbra pe care o proiectați, luminați de soarele acestei inteligențe, vă va apărea diavolul, fantoma neagră pe care o zăriți când nu-l vedeți pe Dumnezeu și când credeți că veți umple cerul cu umbra voastră, pentru că aburii pământului urcând par s-o mărească.

A acorda în ordinea religioasă știința cu revelația și rațiunea cu credința, a demonstra în filozofie principiile absolute care împacă toate antinomiile, a revela, în sfârșit, echilibrul natural al forțelor naturii, acesta este scopul lucrării de față care va fi, în consecință, divizată în trei părți.

Vom dezvălui deci adevărata religie în absolutul și esențialitatea ei, încât nimeni, credincios sau necredincios, nu va putea să nu țină cont de ea. Vom stabili în filozofie însușirile imuabile ale acelui adevăr care este în știință REALITATEA, în judecată RAȚIUNEA și în morală JUSTIȚIA. În sfârșit, vom face cunoscute acele legi ale naturii al căror echilibru este menținerea și vom demonstra cât de vane sunt fanteziile imaginației noastre în fața realităților fecunde ale mișcării și ale vieții. Îi vom invita pe marii poeți ai viitorului să refacă Divina Comedie, nu după visurile omului, ci urmând matematica lui Dumnezeu.

Misterele celorlalte lumi, forțe ascunse, revelații ciudate, boli misterioase, facultăți excepționale, spirite, apariții, paradoxuri magice, arcane hermetice, vom vorbi despre toate, și vom explica totul. Cine ne-a dat această putere? Nu ne ferim să dezvăluim secretul cititorului nostru.

Exista un alfabet ocult și sacru pe care evreii îl atribuiau lui Enoch, egiptenii lui Thoth sau Mercur Trismegistul, grecii lui Cadmus și lui Palamedes. Acest alfabet, cunoscut de pitagoreici, este alcătuit din idei absolute legate de semne și numere, realizând prin combinații matematica gândirii. Solomon reprezentase acest alfabet prin șaptezeci și două de numere scrise pe treizeci și șase de talismane pe care inițiații Orientului le mai numesc și acum cheițele sau claviculele lui Solomon. Aceste chei sunt descrise și întrebuințarea lor este explicată într-o carte a cărei dogmă tradițională urcă în timp până la patriarhul Abraham și se numește *Sepher-Jesirah*. Prin înțelegerea lor se pătrunde sensul ascuns al Zoharului, marea carte dogmatică a Kabalei evreilor. Claviculele lui Solomon, uitate cu timpul și crezute pierdute, le-am regăsit și am deschis fără greutate toate porțile vechilor sanctuare, unde părea să fi adormit adevărul absolut, mereu tânăr și frumos ca prințesa din basmul copiilor care așteaptă un secol dormind să vină mirele ei s-o trezească.

După cartea noastră mai vin și alte mistere, mai sus și mai departe, în adâncurile infinite. Lucrarea aceasta este o lumină sau o nebunie, o mistificare sau un monument. Citiți, gândiți și judecați.

Partea Întâi

MISTERELE RELIGIOASE

PROBLEME DE REZOLVAT

I. A demonstra într-o manieră sigură și absolută existența lui Dumnezeu și a da o idee satisfăcătoare despre ea tuturor spiritelor.

II. A stabili existența adevăratei religii, imposibil de contestat.

III. A indica dimensiunea și rațiunea de a fi a tuturor misterelor religiei, una, adevărată și universală.

IV. A transforma obiecțiile filozofiei în argumente favorabile adevăratei religii.

V. A marca limita între religie și superstiție și a dezvălui rațiunea miracolelor și a minunilor.

CONSIDERAȚII PRELIMINARE

Când contele Joseph de Maistre, acest mare și înflăcărat logician, a spus disperat: Lumea este fără religie, a părut asemenea celor care zic netemători: nu este Dumnezeu.

Lumea este, într-adevăr, fără religia contelui Joseph de Maistre, cum, la fel de probabil, Dumnezeu, așa cum îl concep majoritatea ateilor, nu există.

Religia este o idee sprijinită pe un fapt constant și universal: umanitatea este religioasă; cuvântul religie are deci un sens necesar și absolut. Natura însăși consacră ideea pe care o reprezintă acest cuvânt și o ridică la înălțimea unui principiu.

Nevoia de a crede este strâns legată de nevoia de a iubi: iată de ce sufletele simt nevoia comuniunii în aceleași speranțe și în aceeași iubire. Credințele izolate nu sunt decât îndoieli: legătura încrederii mutuale face religia, născând credința.

Credința nu se inventează, nu se impune, nu se stabilește prin convenție politică; ea se manifestă, ca viața, cu un fel de fatalitate. Aceeași putere care dirijează fenomenele naturii extinde și limitează, în afara oricăror previziuni umane, domeniul supranatural al credinței. Revelațiile nu se imaginează, le suporți și crezi în ele. Spiritul protestează în van față de obscuritățile dogmei, el este subjugat chiar de aceste obscurități și adesea cel mai rebel dintre raționaliști roșește când i se spune om fără religie.

Religia ocupă un loc mult mai important între realitățile vieții decât cred cei care trăiesc fără religie sau își închipuie că trăiesc fără ea. Tot ceea ce ridică omul deasupra condiției de animal, dragostea morală, devotamentul, onoarea, sunt sentimente esențial religioase. Cultul patriei și al căminului, religia jurământului și a amintirilor, sunt lucruri pe care umanitatea nu le va putea abjura niciodată fără să se degradeze complet și care n-ar putea exista fără credința în ceva mai înalt decât viața muritoare, cu toate vicisitudinile, ignoranțele și mizeriile ei.

Dacă pierderea veșnică în neant ar fi rezultatul tuturor aspirațiilor noastre spre lucrurile sublime pe care le simțim eterne, bucuria clipei, uitarea trecutului și indiferența față de viitor ar

fi singurele noastre datorii și ar fi riguros adevărat să spunem, odată cu un sofist celebru, că omul care gândește este un animal degradat.

Dintre toate pasiunile umane, pasiunea religioasă este cea mai puternică și cea mai vie. Ea se manifestă prin afirmare sau prin negare, cu un egal fanatism, unii afirmându-l cu încăpățânare pe Dumnezeul conceput după chipul lor, alții negându-l netemători, ca și cum ar fi putut cuprinde și devasta printr-un singur gând tot infinitul care se leagă de numele lui.

Filozofii n-au reflectat destul la faptul fiziologic al religiei umanității; religia, într-adevăr, exista în afara oricărei discuții dogmatice. Este o facultate a sufletului uman, cum e inteligența și iubirea. Cât vor exista oameni, va exista și religia. Considerată astfel, religia nu este altceva decât nevoia unui idealism infinit care inspiră toate devotamentele, împiedicând virtutea și onoarea să fie numai niște simple cuvinte folosite pentru a-i înșela pe cei slabi și pe cei proști în avantajul celor tari și abili.

Acestei nevoi înnăscute de credință îi putem da numele de religie naturală și tot ceea ce tinde să micșoreze și să limiteze avântul acestor credințe este, în ordine religioasă, în opoziție cu natura. Esența obiectului religios este misterul, deoarece credința începe în necunoscut, abandonând restul investigațiilor științei. Îndoiala este, de altfel, fatală credinței; ea simte că intervenția ființei divine este necesară pentru a umple abisul care separă finitul de infinit și susține această intervenție a ființei divine cu tot elanul inimii, cu toată docilitatea inteligenței sale.

În afara acestui act de credință, nevoia religioasă nu găsește satisfacție și devine scepticism și disperare. Dar pentru ca actul credinței să nu fie un act de nebunie, rațiunea vrea ca el să fie dirijat și reglat. Prin ce? Prin știință? Am văzut că știința nu poate nimic. Prin autoritatea civilă? E absurd. Ca și cum rugăciunile ar fi supravegheate de jandarmi!

Rămâne deci autoritatea morală care singură poate constitui dogma și stabili disciplina cultului, în acord cu autoritatea civilă, dar nu conform ordinelor ei; într-un cuvânt, credința trebuie să dea nevoii religioase o satisfacție reală, întreagă, permanentă, indubitabilă. În acest sens, avem nevoie de susținerea absolută, invariabilă, a unei dogme conservate printr-o ierarhie autorizată. E nevoie de un cult eficace, oferind, într-o credință absolută, o realizare substanțială a semnelor credinței.

Religia, astfel înțeleasă, fiind singura care satisface nevoia naturală de religie, trebuie să fie numită singura cu adevărat naturală. Și ajungem astfel la o dublă definiție: adevărata religie naturală este religia revelată; adevărata religie revelată este religia ierarhică și tradițională care se afirmă absolut, deasupra disputelor umane, prin comuniunea în credință, în speranță și caritate.

Reprezentând autoritatea morală și realizând-o prin eficacitatea ministeriatului său, sacerdoțiul este sfânt și infailibil pe când umanitatea este supusă viciului și greșelii. Preotul, acționând ca preot, este reprezentantul lui Dumnezeu. Nu au importanță greșelile sau chiar crimele omului. Când Alexandru al VI-lea dădea o ordinație, el nu era otrăvitorul care-i binecuvânta pe episcopi, era *papa*. Or, papa Alexandru al VI-lea n-a corupt și n-a falsificat niciodată dogma care-l pedepsea chiar pe el, sacramentele care în mâinile lui salvau pe alții, fără să-l justifice pe el. Peste tot și dintotdeauna au existat mincinoși și criminali, dar, în Biserica ierarhică și divin autorizată n-au fost și nu vor fi niciodată nici papi, nici preoți răi. Rău și preot sunt două cuvinte care nu pot fi alăturate.

Am vorbit despre Alexandru al VI-lea și credem că acest nume ne ajunge, fără să mai fie nevoie să ni se amintească și alte fapte cu adevărat execrabile. Marii criminali s-au putut dezonora de două ori pe ei înșiși din cauza caracterului sacru cu care erau

investiți; dar nu le-a fost dat să dezonoreze caracterul în sine, care rămâne veșnic strălucitor și minunat, deasupra umanității care decade.

Am spus că nu există religie fără mistere; să adăugăm că nu există mistere fără simboluri. Simbolul fiind formula sau expresia misterului, exprimă profunzimea necunoscută prin imagini paradoxale împrumutate necunoscutului. Forma simbolică, trebuind să caracterizeze ceea ce este deasupra rațiunii științifice, se afla neapărat în afara acestei rațiuni: de aici celebrul cuvânt perfect adevărat al unui părinte al Bisericii: Cred pentru că este absurd, *credo quia absurdum*.

Dacă știința ar afirma ceea ce nu știe, s-ar distruge pe sine însăși. Știința n-ar putea face act de credință, tot așa cum credința n-ar putea decide în materie de știință. O afirmație a credinței de care știința are temeritatea să se ocupe nu poate fi decât o absurditate pentru ea, așa cum o afirmație a științei care ni s-ar prezenta ca un articol de credință ar fi o absurditate în ordine religioasă. A crede și a ști sunt doi termeni care nu se pot confunda niciodată.

Nu pot fi însă nici opuși unul altuia într-un antagonism oarecare. E imposibil, într-adevăr, să crezi contrariul a ceea ce știi fără să încetezi chiar prin aceasta, de a mai ști și la fel de imposibil e să reușești să știi contrariul a ceea ce crezi fără să încetezi imediat să crezi.

A nega sau chiar numai a contesta deciziile credinței în numele științei înseamnă a dovedi că nu înțelegi nici credința, nici știința, într-adevăr, misterul unui Dumnezeu în trei persoane nu este o problemă de matematică; întruparea Verbului este un fenomen care nu aparține medicinei; mântuirea scapă criticii istoricilor. Știința este absolut neputincioasă să decidă dacă există sau nu temei să crezi sau să nu crezi în dogmă; ea poate numai constata rezultatele credinței și dacă credința îi

face pe oameni mai buni și dacă credința în sine, considerată fapt psihologic, este evident o necesitate sau o forță, va trebui ca știința s-o admită și să-i țină întotdeauna partea.

Îndrăznim acum să afirmăm că există un fapt imens, apreciabil atât pentru credință, cât și pentru știință; un fapt care-l face pe Dumnezeu vizibil într-un anume fel pe pământ, un fapt incontestabil și de o dimensiune universală: manifestarea în lume, începând din epoca în care se produce întâia oară revelația creștină, a unui spirit necunoscut celor vechi, a unui spirit evident divin, mai pozitiv decât știința în operele sale, mai grandios ideal în aspirațiile sale decât cea mai înaltă poezie, un spirit pentru care trebuia creat un nume nou, extrem de neobișnuit în sanctuarele Antichității. Numele a fost creat și vom demonstra că acest nume, acest cuvânt este în religie, atât pentru credință, cât și pentru știință, expresia absolutului: cuvântul este *caritate* și spiritul despre care vorbim se numește spiritul carității.

În fața carității, credința se închină și știința învinsă se înclină. Există aici ceva care depășește umanitatea; caritatea dovedește prin operele sale că nu este un vis; că e mai puternică decât toate pasiunile; că învinge moartea și suferința; ea îl face înțeles pe Dumnezeu tuturor inimilor și pare a umple eternitatea printr-un început de realizare a legitimelor ei speranțe.

În fața carității vii și active, care Proudhon va îndrăzni să blasfemieze? Care Voltaire va îndrăzni să râdă?

Adunați laolaltă sofismele lui Diderot, argumentele critice ale lui Strauss, ruinele lui Volney, foarte bine numite, pentru că omul acesta nu putea crede decât în ruine, blasfemiile acelei revoluții a cărei voce s-a stins o dată în sânge și altă dată în tăcerea disprețului; adăugați ceea ce viitorul ne poate pregăti în materie de monstruozități și himere; să vină apoi cea mai umilă și cea mai simplă dintre toate surorile de caritate și lumea își va uita toate prostiile, toate crimele, toate himerele bolnave pentru a se înclina în fața acestei sublime realități.

Caritate! Cuvânt divin, cuvânt care-l face pe Dumnezeu înțeles, cuvânt care conține în sine o întreagă revelație. Spiritul carității, alianță de două cuvinte care sunt toată rezolvarea și tot viitorul! La ce întrebări, într-adevăr, n-ar putea răspunde cele două cuvinte?

Ce este Dumnezeu pentru noi dacă nu spiritul de caritate? Ce este ortodoxia dacă nu spiritul de caritate care nu discută despre credință pentru a nu altera încrederea celor slabi și pentru a nu tulbura pacea comuniunii universale? Or, Biserica universală este ea altceva decât o comuniune în spiritul carității? Prin spiritul carității, Biserica este infailibilă. Spiritul de caritate este virtutea divină a sacerdoțiului.

Datoria oamenilor, garanția drepturilor lor, proba nemuririi, eternitatea fericirii începută prin ei pe pământ, scopul glorios dat existenței, scop și mijloc al eforturilor, perfecțiunea moralei individuale, civile și religioase – spiritul carității înțelege totul, se aplică în toate, poate spera totul, poate întreprinde și desăvârși totul.

Din spirit de caritate, Iisus murind pe cruce i-a oferit mamei lui un fiu în persoana lui Ioan și, triumfând împotriva spaimelor celui mai cumplit supliciu, scotea un țipăt eliberator și salvator, zicând: „Tată al meu, în mâinile tale pun sufletul meu."

Prin caritate, cei doisprezece apostoli din Galileea au cucerit lumea; au iubit adevărul mai presus decât viața lor și l-au propovăduit popoarelor și regilor; supuși torturilor, ei și-au câștigat fideli. Au arătat mulțimilor nemurirea prin moartea lor și au stropit pământul cu un sânge a cărui căldură nu putea să se stingă pentru că ei ardeau de credință și caritate.

Prin caritate apostolii și-au constituit simbolul. Ei au spus că a crede împreună e mai bine decât a te îndoi de unul singur; și-au întemeiat ierarhia pe o ascultare atât de înnobilată și înălțată prin spiritul de caritate că a servi astfel înseamnă a domni; ei au formulat credința și speranța tuturor și au dat acest simbol în paza carității tuturor. Nefericire egoistului care își însușește un singur cuvânt din această moștenire a verbului pentru că el comite un deicid care țintește la dezmembrarea Domnului.

Simbolul este arca sfântă a carității; cine se atinge de ea e lovit de moartea veșnică, fugind de la el caritatea. Este moștenirea sfântă a copiilor noștri, prețul sângelui strămoșilor noștri!

Prin caritate se consolau martirii în închisorile cezarilor și atrăgeau la credință pe paznici și chiar pe călăii lor.

În numele carității, Sfântul Martin de Tours protesta față de supliciul priscilianiștilor și se despărțea de comuniunea tiranului care voia să impună credința prin sabie.

Prin caritate, atâția sfinți au consolat lumea de crimele comise în numele religiei, chiar și de scandalurile sanctuarului profanat!

Prin caritate, Sfântul Vincent de Paul și François Fénelon s-au impus admirației secolelor, chiar a celor mai nepioase, și au făcut să înceteze râsul copiilor lui Voltaire în fața seriozității impozante a virtuților lor.

Prin caritate, în sfârșit, nebunia crucii a devenit înțelepciunea popoarelor, pentru că toate inimile nobile au înțeles că e mai bine să crezi alături de cei ce iubesc și se devotează, decât să te îndoiești alături de egoiștii și sclavii plăcerii!

Articolul I

SOLUȚIA PRIMEI PROBLEME. ADEVĂRATUL DUMNEZEU

Dumnezeu nu poate fi definit decât prin credință; știința nu poate nega, nu poate nici afirma existența Lui.

Dumnezeu este obiectul absolut al credinței umane. În infinit, El este inteligența supremă și creatoare a ordinii. În lume este spiritul carității.

Ființa universală este oare o mașină fatală care distruge la întâmplare inteligențele sau o inteligență providențială care dirijează forțele pentru ameliorarea spiritelor?

Prima ipoteză repugna rațiunii, ea este deznădăjduitoare și imorală.

Știința și rațiunea trebuie să se încline în fața celei de a doua.

Da, Proudhon, Dumnezeu este o ipoteză, dar o ipoteză atât de necesară, încât, fără ea, toate teoremele devin absurde sau îndoielnice.

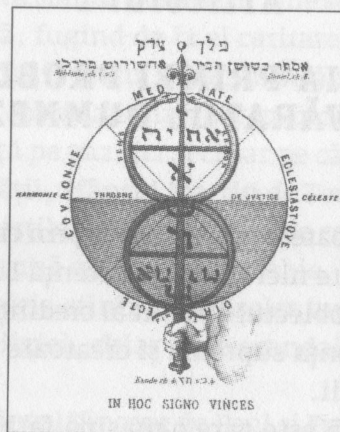
Pentru inițiații în Kabala, Dumnezeu este unitatea absolută care creează și animă numerele.

Unitatea inteligenței umane demonstrează unitatea lui Dumnezeu.

Cheia numerelor este cea a simbolurilor, pentru că semnele sunt figuri analogice ale armoniei care vine din numere.

Matematica n-ar putea demonstra fatalitatea oarbă pentru că ea este expresia exactității, caracteristica celei mai înalte rațiuni.

Unitatea demonstrează analogia contrariilor; acesta este principiul, echilibrul și scopul numerelor. Actul credinței pleacă de la unitate și se întoarce la unitate.

Semnul marelui arcan G.A.

Vom încerca o explicație a Bibliei prin numere pentru că Biblia este cartea imaginilor lui Dumnezeu.

Vom cere numerelor rațiunea dogmelor religiei eterne și numerele ne vor răspunde mereu reunindu-se în sinteza unității.

Cele câteva pagini care urmează sunt o simplă trecere în revistă a ipotezelor cabalistice; ele se află în afara credinței și le vom indica numai ca pe niște curioase cercetări. Nu ne asumăm sarcina să inovăm în materie de dogmă și aserțiunile noastre în calitate de inițiat sunt în întregime subordonate supunerii noastre în calitate de creștin.

SCHIȚA TEOLOGIEI PROFETICE A NUMERELOR

I. UNITATEA

Unitatea este principiul și sinteza numerelor, ideea de Dumnezeu și de om, alianța rațiunii cu credința.

Credința nu poate fi opusă rațiunii, ea se face necesară prin iubire, este identică speranței. A iubi înseamnă a crede și a spera și acest triplu elan al sufletului se numește virtute pentru că e nevoie de curaj pentru a-l crea. Dar ar mai putea fi vorba de curaj dacă n-ar fi posibilă îndoiala? Conștiința puterii de a te îndoi înseamnă că te îndoiești deja. Aceasta conștientizare a puterii de a te îndoi este forța echilibrantă a credinței căreia îi sporește meritul.

Natura ea însăși ne induce credința, dar formulele credinței sunt constatări sociale ale tendințelor credinței într-o epocă dată. Ceea ce face infailibilitatea Bisericii, infailibilitate de evidență și de fapt.

Dumnezeu este în mod necesar cea mai necunoscută ființă: pentru că el nu este definit decât în sens invers experiențelor noastre, el este tot ceea ce noi nu suntem, este infinitul opus finitului prin ipoteză contradictorie.

Credința și, în consecință, speranța și iubirea sunt atât de libere încât omul, departe de a le putea impune celorlalți, nu și le poate impune sieși. Acestea sunt haruri, spune religia. Dar este oare de conceput să se ceară harul, adică să-i obligăm pe oameni la ceea ce le vine liber și gratuit, din cer? Trebuie doar să-l dorim pentru ei.

A supune credința rațiunii înseamnă a fi lipsit de rațiune, pentru că obiectul credinței se află în afara rațiunii. Dacă sunt întrebat: Există Dumnezeu? Eu răspund: cred că există. Ești sigur? Dacă aș fi sigur, n-aș crede, aș ști.

A formula credința înseamnă a conveni asupra termenilor ipotezei comune.

Credința începe acolo unde se sfârșește știința. A spori știința înseamnă în aparență a micșora credința, dar în realitate a-i mări domeniul, amplificându-i baza.

Necunoscutul nu poate fi dezvăluit decât prin proporțiile sale presupuse și prezumate prin cunoscut.

Analogia era dogma unică a vechilor magi. Dogmă cu adevărat mediatoare pentru că era pe jumătate științifică, pe jumătate ipotetică, jumătate rațiune, jumătate poezie. Această dogmă a fost și va fi întotdeauna izvorul tuturor celorlalte.

Ce este Omul-Dumnezeu? Este cel care realizează în viața cea mai umană idealul cel mai aproape de divin.

Credința este o divinație a inteligenței și a iubirii dirijată prin indiciile naturii și ale rațiunii.

Ține deci de esența lucrurilor credinței de a fi inaccesibile științei, îndoielnice pentru filozofie și nedefinite pentru certitudine.

Credința este o realizare ipotetică și o determinare convențională ale scopurilor ultime ale speranței. Este adeziunea la semnul vizibil al lucrurilor care nu se văd.

Sperandarum substantia rerum
Argumentum non apparentum.

Pentru a afirma fără sminteală că Dumnezeu este sau nu este, trebuie să plecăm de la o definiție rezonabilă sau nerezonabilă a lui Dumnezeu. Pentru ca definiția să fie rezonabilă, ea trebuie să fie ipotetic analogică și negativul finitului cunoscut. Se poate

nega un Dumnezeu oarecare, dar Dumnezeul absolut nu poate fi negat și nici probat; pe Dumnezeu îl presupui și crezi în el.

Fericiți cei cu inima curată, căci ei îl vor vedea pe Dumnezeu, spune Domnul nostru Iisus; a vedea cu inima înseamnă a crede și, dacă această credință se raportează la adevăratul bine, nu se va înșela, dat fiind că nu va încerca să definească prea exact urmând inducțiile riscante ale ignoranței personale. Judecățile noastre, în materie de credință, se aplică nouă înșine, imaginea lui Dumnezeu fiind pe măsura credinței noastre. Adică ne creăm pe noi înșine după imaginea idealului nostru.

Cei care creează zei devin asemenea lor, spune psalmistul, și odată cu ei toți cei care le acordă încrederea lor.

Idealul divin al lumii vechi a creat o civilizație care s-a sfârșit și nu trebuie să deznădăjduim văzându-l pe Dumnezeul barbarilor noștri strămoși devenind diavolul copiilor noștri mai bine luminați. Diavolii se fac din zeii trecuți la rebut și Satan nu este atât de incoerent și diform decât pentru că e creat din resturile vechilor teogonii. El este sfinxul mut, enigma fără soluție, misterul fără adevăr, absolutul fără realitate și fără lumină.

Omul este fiul lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu manifestat, făcut cunoscut și întrupat s-a numit Fiul Omului.

Numai după ce umanitatea l-a creat pe Dumnezeu cu înțelegerea și iubirea ei, a înțeles Verbul sublim care a spus: Să se facă Lumină!

Omul este forma gândirii divine, iar Dumnezeu este sinteza idealizată a gândirii umane.

Astfel, verbul lui Dumnezeu îl revelează pe om, iar Verbul omului îl revelează pe Dumnezeu.

Omul este Dumnezeul lumii, iar Dumnezeu este omul cerului.

Înainte de a spune: Dumnezeu vrea, omul a vrut.

Pentru a-l înțelege și a-l onora pe Dumnezeu atotputernicul, omul trebuie să fie liber.

Ascultător și oprit prin teamă de la fructul științei, omul fusese inocent și stupid ca un miel, curios și rebel ca îngerul luminii; el și-a tăiat singur cordonul naivității sale și căzând liber pe pământ, l-a tras și pe Dumnezeu în căderea lui.

Iată de ce, din abisul acestei căderi sublime, el se ridică glorios odată cu marele condamnat al Calvarului, intrând odată cu el în regatul cerului. Regatul cerului aparține inteligenței și iubirii, amândouă copii ai libertății!

Dumnezeu i-a oferit omului libertatea ca pe o iubită și, pentru a-i pune inima la încercare, a făcut să treacă între el și ea fantoma morții.

Omul a iubit și s-a simțit Dumnezeu; el i-a dăruit libertății ceea ce Dumnezeu îi dăruise lui: eterna speranță.

Omul s-a avântat spre logodnica lui, străbătând umbra morții, și spectrul s-a spulberat.

Omul și-a făcut libertatea mireasă, îmbrățișând viața.

Ispășește-ți acum gloria, o, Prometeu!

Inima ta, neîncetat devorată, nu poate muri; vulturul și Jupiter sunt cei care vor muri.

Într-o zi ne vom trezi, în sfârșit, din penibilele visuri ale unei vieți chinuite, opera încercării noastre se va încheia și ne vom întări destul împotriva durerii pentru a deveni nemuritori.

Atunci vom trăi în Dumnezeu o viață mai plină și vom pătrunde în opera sa cu lumina gândirii noastre și vom fi purtați în infinit de suflul iubirii lui.

Suntem fără îndoială frații mai mari ai unei noi rase; îngerii oamenilor viitorului.

Mesageri celești, vom pluti în imensitate, iar stelele ne vor fi albe nacele.

Ne vom transforma în dulci viziuni pentru a ne odihni ochii care plâng; vom culege crini strălucitori în prerii neștiute și vom stropi pământul cu roua lor.

Vom spăla cu ea pleoapa copilului adormit și blând vom bucura inima mamei în fața frumuseții fiului ei iubit.

II. BINARUL

Binarul este în mod deosebit numărul femeii, soția omului și mama societății.

Bărbatul este iubirea în inteligență, femeia este inteligența în iubire.

Femeia este surâsul Creatorului mulțumit de el însuși și numai după ce a creat-o pe ea s-a odihnit, spune divina parabolă.

Femeia este înaintea bărbatului, pentru că e mamă și totul îi este dinainte iertat pentru că naște în durere.

Femeia este prima inițiată în imortalitate prin moarte; bărbatul a văzut-o atunci atât de frumoasă și, înțelegându-i generozitatea, n-a mai vrut să trăiască fără ea, iubind-o mai mult decât propria-i viață și fericire eternă.

Fericit proscris! pentru că ți-a fost dată ca însoțitoare a exilului tău!

Dar copiii lui Cain s-au revoltat împotriva mamei lui Abel, aservindu-și mama.

Frumusețea femeii a devenit pradă brutalității bărbaților fără iubire.

Atunci femeia și-a închis inima ca pe un sanctuar neștiut și a zis bărbaților nedemni de ea: „Eu sunt fecioara, dar vreau să fiu mama, iar fiul meu vă va învăța să mă iubiți".

O, Eva! te salutăm și-ți adorăm căderea!

O, Maria! fii binecuvântată și adorată în durerea și gloria ta!

Sfânta crucificată care vei supraviețui Dumnezeului tău pentru a-ți îngropa Fiul, fii pentru noi ultimul cuvânt al revelației divine!

Moise îi spunea lui Dumnezeu *Doamne*, Iisus îi spunea *Tată*, iar noi, gândindu-ne la tine, vom spune Providenței: „*Tu ești mama noastră!*"

Copii ai femeii, să iertăm femeii căderea ei.

Copii ai femeii, să adorăm femeia regenerată.

Copii ai femeii, noi, care am dormit la sânul ei și brațele-i ne-au legănat și ne-am consolat cu mângâierile ei, s-o iubim și să ne iubim între noi!

III. TERNARUL

Ternarul este numărul creației.

Dumnezeu se creează veșnic pe sine însuși și infinitul pe care-l umple cu operele lui este o neîncetată și infinită creație.

Iubirea supremă se contemplă în frumusețe ca într-o oglindă, încercând toate formele ca pe niște podoabe, pentru că ea este logodnica vieții.

Omul se afirmă și se creează pe sine: cuceririle sale îi sunt podoabe, concepțiile îi sunt lumina, se îmbracă în opera lui ca într-un veșmânt nupțial.

Marea săptămână a creației a fost imitată de geniul uman divinizând formele naturii.

Fiecare zi a furnizat o nouă revelație, fiecare nou rege al lumii a fost pentru o zi imaginea și întruparea lui Dumnezeu! Vis sublim care explică misterele Indiei și justifică toate alegoriile!

Înalta concepție a omului-Dumnezeu corespunde creării lui Adam, iar creștinismul, asemenea primelor zile ale omului tipic în paradisul terestru, n-a fost decât o aspirație și o văduvie.

Așteptăm cultul soției și al mamei, aspirăm la nunta unei noi alianțe.

Atunci, săracii, orbii, toți proscrișii lumii vechi vor fi invitați la praznic și vor primi un veșmânt de nuntă; și se vor privi unii pe alții cu mare blândețe și un inefabil surâs, pentru că atât de îndelung au plâns.

IV. QUATERNARUL

Quaternarul este numărul forței. Este ternarul completat prin produsul sau unitatea rebelă reconciliată cu trinitatea suverană.

În impetuozitatea primei vieți, omul, uitându-și mama, nu-l mai înțelege pe Dumnezeu decât ca pe un tată inflexibil și gelos.

Sumbrul Saturn, înarmat cu secera lui paricidă, începu să-și devoreze copiii.

Jupiter clătina Olimpul cu sprâncenele și Iehova asurzește cu tunetele lui singurătățile Sinaiului.

Și totuși tatăl oamenilor, beat uneori, asemenea lui Noe, lasă lumea să-i surprindă câteva din misterele vieții.

Psyché, divinizată pentru suferințele pe care le provoca, devine mireasa lui Amor; Adonis reînviat o regăsește pe Venus în Olimp; Iov, învingând răul, câștigă mai mult decât a pierdut.

Legea este o probă a curajului.

A iubi viața mai mult decât a te teme de amenințările morții înseamnă să meriți viața.

Aleșii sunt cei care îndrăznesc; vai de cei timizi!

Astfel, sclavii legii care devin tiranii conștiințelor și servitorii fricii, avarii speranței și fariseii tuturor sinagogilor, ai tuturor bisericilor sunt respinși și blestemați de Tată!

Hristos n-a fost excomunicat și crucificat de sinagogă?

Savonarola n-a fost ars din ordinul unui suveran pontif al religiei creștine?

Fariseii nu sunt și astăzi aceiași ca în vremea lui Caiafa?

Dacă li se vorbește în numele inteligenței și al iubirii, ascultă ei oare?

Moise, smulgându-și copiii libertății de sub tirania Faraonilor, a inaugurat domnia Tatălui.

Iisus, sfărâmând jugul insuportabil al fariseismului mozaic, a invitat pe oameni la fraternitate cu fiul unic al lui Dumnezeu.

Când vor cădea ultimii doi idoli, când se vor sfărâma ultimele lanțuri materiale ale conștiinței, când ultimii ucigași de profeți și ultimii călăi ai verbului vor fi aneantizați, va veni domnia Sfântului Duh.

Glorie deci Tatălui, care a zdrobit armata Faraonului, înecând-o în Marea Roșie!

Glorie fiului, care a sfâșiat vălul Templului și a cărui cruce prea grea, așezată pe coroana cezarilor, a plecat frunțile lor, izbindu-le de pământ!

Glorie Sfântului Duh, care trebuie să mături pământul cu teribilul lui suflu de hoți și călăi pentru a face loc copiilor la banchetul lui Dumnezeu!

Glorie Sfântului Duh, care a promis îngerului libertății cucerirea pământului și a cerului!

Îngerul libertății s-a născut în zorii primei zile, înainte chiar de trezirea inteligenței și Dumnezeu l-a numit steaua dimineții.

O, Lucifer! te-ai despărțit de bunăvoie și disprețuitor de cerul în care soarele te umbrea cu lumina lui, pentru a brăzda cu razele tale câmpurile pustii ale nopții.

Strălucești când apune soarele și privirea ta scânteietoare precede răsăritul.

Cazi ca să te ridici din nou; guști moartea pentru a cunoaște mai bine viața.

Tu ești pentru gloria antică a lumii luceafărul de seară; pentru adevărul renăscând, frumoasa stea a dimineții!

Libertatea nu este dezordine; dezordinea este tiranie.

Libertatea este paznica datoriei, pentru că ea revendică dreptul.

Lucifer, din care vârstele tenebrelor au făcut un geniu al răului, va fi cu adevărat îngerul luminii când, cucerindu-și libertatea cu prețul reprobării, se va folosi de ea pentru a se supune ordinii eterne, inaugurând astfel gloria ascultării de bunăvoie.

Dreptul nu este decât rădăcina datoriei, trebuie să ai ca să dăruiești.

Or, iată cum înalta și profunda poezie explică limpede căderea îngerilor.

Dumnezeu a dat spiritelor lumina și viața spunându-le: iubiți.

Ce înseamnă a iubi? l-au întrebat spiritele. A iubi înseamnă a te dărui altora, răspunse Dumnezeu. Cei care vor iubi vor suferi, dar vor fi iubiți.

– Noi avem dreptul să nu dăruim nimic și nu vrem să suferim, au protestat spiritele dușmane iubirii.

– Rămâneți cu dreptul vostru și să ne despărțim, le-a răspuns Dumnezeu. Eu și cu cei asemenea mie vrem să suferim și chiar să murim din iubire. Aceasta este datoria noastră!

Îngerul căzut este deci cel care, chiar de la început, refuză să iubească; supliciul lui este neiubirea; nu dăruiește și de aici i se trage decăderea; nu suferă și al lui este neantul; nu moare și veșnicia lui este exilul.

Îngerul căzut nu este Lucifer, purtătorul de lumină este Satan, calomniatorul iubirii.

A fi bogat înseamnă a dărui; a nu dărui nimic înseamnă a fi sărac; a iubi înseamnă a trăi; a nu iubi nimic înseamnă a fi mort; a fi fericit înseamnă a te devota; a nu exista decât pentru tine înseamnă a te refuza pe tine însuți și a te sechestra în infern.

Cerul este armonia sentimentelor generoase; infernul este răzvrătirea instinctelor lașe.

Omul dreptului este Cain care-l ucide pe Abel din invidie; omul datoriei este Abel care moare pentru Cain din iubire.

Aceasta a fost misiunea lui Hristos, marele Abel al umanității.

Nu pentru drept trebuie să îndrăznim totul, ci pentru datorie.

Datoria este expansiunea și bucuria libertății; dreptul izolat este tatăl servituții.

Datoria este devotamentul dreptului, dreptul este egoismul.

Datoria este sacrificiul, dreptul este jaful și hoția.

Datoria este iubirea, dreptul este ura.

Datoria este viața infinită, dreptul este moartea eternă.

Dacă trebuie să luptăm pentru cucerirea dreptului, s-o facem pentru a iubi, a ne devota, devenind astfel asemenea lui Dumnezeu!

Să înfrângem legea, când ține captivă iubirea din teamă.

Cel care va vrea să-și salveze sufletul și-l va pierde, spune Cartea Sfântă, cel care va consimți să și-l piardă îl va câștiga.

Datoria noastră este să iubim: să piară tot ceea ce se împotrivește iubirii! Să tacă oracolele urii!

Să piară falșii zei ai egoismului și ai fricii! Rușine sclavilor avari ai iubirii!

Dumnezeu îi iubește pe copiii risipitori!

V. QUINARUL

Quinarul este numărul religios, numărul lui Dumnezeu adunat numărului femeii.

Credința nu este credulitatea stupidă a ignoranței încântate în uimire.

Credință este conștiința și încrederea iubirii.

Credința este strigătul rațiunii care persistă în a nega absurdul, chiar în fața necunoscutului.

Credința este un sentiment necesar sufletului, ca respirația vieții: este demnitatea inimii, este realitatea entuziasmului.

Credința nu constă în afirmarea cutărui sau cutărui simbol, ci în aspirația adevărată și constatată spre adevărurile ascunse în toate simbolismele.

Un om respinge o idee nedemnă de divinitate, îi sfărâmă falsele imagini, se revoltă împotriva odioaselor idolatrii și voi spuneți că este ateu?

Persecutorii Romei căzute îi numeau pe primii creștini atei, pentru că ei nu adorau idolii lui Caligula și ai lui Nero.

A nega o religie și chiar toate religiile, în loc să aderi la formule pe care conștiința le dezaprobă este un curajos și sublim act de credință.

Orice om care suferă pentru convingerile lui este un martir al credinței.

Se explică poate neclar, dar preferă oricărui lucru dreptatea și adevărul; nu-l condamnați fără să-l ascultați!

A crede în adevărul suprem nu înseamnă a-l defini și a declara că crezi în el, înseamnă a mărturisi că nu-l cunoști.

Apostolul Pavel mărginește toată credința la două lucruri: a crede că Dumnezeu există și că El îi va recompensa pe cei care-L caută.

Credința este mai mare decât religiile, pentru că ea precizează mai puțin articolele credinței.

O dogmă oarecare nu este decât o convingere și aparține unei comuniuni speciale; credința este un sentiment comun al întregii umanități.

Cu cât discutăm mai mult pentru a preciza, cu atât credem mai puțin. O dogmă în plus este o credință pe care secta și-o însușește prin sustragere din credința universală.

Să-i lăsăm pe sectari să facă și să refacă dogma, să-i lăsăm pe superstițioși să-și amănunțească și să-și formuleze superstițiile, să-i lăsăm pe morți să-și îngroape morții, cum zicea Domnul, și să credem în adevărul indicibil, în absolutul pe care rațiunea îl admite fără să-l înțeleagă, în ceea ce presimțim fără să vedem.

Să credem în rațiunea supremă.

Să credem în iubirea infinită și să ne fie milă de stupiditățile școlilor și barbariile falsei religii.

Omule, spune-mi ce speri și-ți voi spune cât valorezi.

Te rogi, postești, veghezi și crezi că vei scăpa astfel singur sau aproape singur din ceata imensă a celor devorați de un Dumnezeu gelos? Ești un ipocrit și un individ lipsit de pietate.

Faci din viață o orgie și speri neantul drept somn, ești un bolnav și un smintit.

Ești gata să suferi alături de ceilalți și pentru ceilalți, sperând în salvarea tuturor, ești un om înțelept și drept.

A spera nu înseamnă a-ți fi teamă.

Să-ți fie frică de Dumnezeu! Ce blasfemie!

Actul speranței este rugăciunea.

Rugăciunea este deschiderea sufletului în înțelepciune și iubire eternă.

Este privirea sufletului înălțată spre adevăr și suspinul inimii spre frumusețea eternă.

Surâsul copilului pentru mama lui.

Murmurul iubitului sărutându-și iubita.

Dulcea bucurie a unui suflet iubitor care devine un ocean al iubirii.

Este tristețea miresei în absența mirelui.

Suspinul călătorului de dorul țării lui.

Este gândul săracului care muncește pentru copiii și soția lui.

Să ne rugăm în tăcere și să ridicăm spre tatăl necunoscut o privire de încredere și de iubire; să acceptăm cu credință și resemnare partea care ne-o dă din suferințele vieții și toate bătăile inimii noastre să fie cuvinte de iubire.

E oare nevoie să-i spunem lui Dumnezeu ce nevoi avem, nu știe el oare ce ne trebuie?

Dacă plângem, să-i arătăm lacrimile; dacă ne bucurăm, să-i arătăm surâsul; dacă ne lovește, să plecăm capul; dacă ne mângâie, să adormim în brațele lui!

Rugăciunea va fi perfectă când, rugându-ne, nu vom ști nici măcar ce cerem.

Rugăciunea nu este un zgomot care lovește urechea, este tăcerea care pătrunde inima, lacrimile care umezesc ochii, suspinele care se ridică precum fumul tămâii.

Te simți cuprins de o inefabilă iubire pentru tot ceea ce este frumos, adevărat, drept; palpiți pentru o nouă viață și nu te mai temi de moarte. Rugăciunea este viața veșnică a inteligenței și a iubirii; este viața lui Dumnezeu pe Pământ.

Iubiți-vă unii pe alții, iată legea și profetul! Meditați și înțelegeți cuvântul.

Și când veți fi înțeles, nu mai citiți, nu mai căutați, nu vă mai îndoiți, iubiți!

Nu mai fiți înțelepți, nu mai fiți savanți, iubiți! Aceasta este întreaga doctrină a adevăratei religii; religie înseamnă caritate și Dumnezeu însuși nu e decât iubire.

V-am mai spus: a iubi înseamnă a dărui.

Cel lipsit de pietate îi absoarbe pe ceilalți. Omul pios este cel care se deschide spre umanitate.

Dacă inima omului concentrează în ea însăși focul cu care o animă Dumnezeu, devine un infern care devorează totul și nu se umple decât de cenușă: dacă răspândește lumina în afară, devine un dulce soare al iubirii.

Omul datorează familiei lui, familia patriei, patria umanității.

Egoismul omului merită izolarea și disperarea, egoismul familiei merită ruina și exilul, egoismul patriei merită războiul și invazia.

Omul care se ferește de orice iubire umană zicându-și: îl slujesc pe Dumnezeu – acela se înșală. Căci, spune apostolul Ioan,

dacă nu-ți iubești aproapele pe care-l vezi, cum ai să-l iubești pe Dumnezeu nevăzându-l?

Trebuie să oferim lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu, dar să nu refuzăm cezarilor ce este al cezarilor.

Dumnezeu este cel care dă viață, cezarul poate dărui doar moartea.

Trebuie să-l iubim pe Dumnezeu și să nu ne temem de cezar, căci se spune în Cartea Sfântă: cel care ridică sabia de sabie va muri.

Vreți să fiți buni, fiți drepți; vreți să fiți drepți, fiți liberi!

Viciile care îl fac pe om să fie asemenea unei brute sunt primii dușmani ai libertății lui.

Uitați-vă la un bețiv și spuneți-mi dacă această brută jalnică poate fi liberă!

Avarul blestemă viața tatălui său și, asemenea corbului, e flămând de cadavre.

Ambițiosul dorește ruina, el este un invidios delirant; dezmățatul scuipă sânul mamei sale și umple de avortoni măruntaiele pământului.

Toate inimile fără iubire sunt pedepsite cu cel mai crud dintre suplicii: ura.

Căci, trebuie să știm, ispășirea e închisă în păcat.

Omul care face rău este ca vasul de pământ prost făcut, se va sparge, fatalitatea o cere.

Cu rămășițele lumii Dumnezeu face stelele, cu rămășițele sufletelor face îngeri.

VI. SENARUL

Senarul este numărul inițierii prin încercare, numărul echilibrului, hieroglifa științei binelui și răului.

Cel care caută originea răului caută de unde vine ceea ce nu este.

Răul este pofta dezordonată de bine, este încercarea nereușită a unei voințe inabile.

Fiecare își primește rodul operelor sale, iar sărăcia nu este decât imboldul muncii.

Pentru turma de oameni, suferința este asemenea câinelui care mușcă lâna oilor pentru a le aduce pe calea cea bună.

Datorită umbrei vedem lumina; datorită frigului simțim căldura; datorită suferinței suntem sensibili la plăcere.

Răul este deci pentru noi ocazia și începutul binelui.

Dar, în visul inteligenței noastre imperfecte, acuzăm munca providenței pentru că nu o înțelegem.

Semănăm cu ignorantul care judecă tabloul după o schiță și zice, după ce s-a pictat capul: „Capul acesta n-are trup?"

Natura rămâne calmă și-și desăvârșește opera.

Brăzdarul nu este crud când sfâșie măruntaiele pământului și marile revoluții ale lumii sunt lucrarea lui Dumnezeu.

Totul e potrivit timpului: popoarelor feroce stăpânii barbari, vitelor măcelarii; oamenilor judecătorii și părinții.

Dacă timpul ar putea schimba oile în lei, ar mânca măcelarii și păstorii.

Oile nu se schimbă niciodată pentru că nu învață, numai popoarele învață.

Păstori și măcelari ai popoarelor, aveți dreptate să-i priviți ca pe dușmanii voștri pe cei care vorbesc turmelor voastre.

Turme care nu vă cunoașteți încă păstorii și vreți să ignorați comerțul lor cu măcelarii, puteți fi scuzate că-i lapidați pe cei care vă umilesc și vă neliniștesc vorbindu-vă de drepturile voastre.

O, Iisuse Hristoase! cei mari te condamnă, discipolii te reneagă, poporul te blestemă și-ți aclamă supliciul; numai mama ta plânge, Dumnezeu te-a părăsit!

Eli! Eli! lama Sabahtani!

VII. SEPTENARUL

Septenarul este marele număr biblic. El este cheia creației lui Moise și simbolul întregii religii. Moise a lăsat cinci cărți și legea lui se rezumă în două testamente.

Biblia nu este o istorie, este o culegere de poeme, o carte de alegorii și imagini.

Adam și Eva nu sunt decât tipurile primitive ale umanității; șarpele care ispitește este timpul care pune la încercare; pomul cunoașterii este dreptul; ispășirea prin muncă este datoria.

Cain și Abel reprezintă carnea și spiritul, forța și inteligența, violența și armonia.

Uriașii sunt vechii uzurpatori ai pământului; potopul este o imensă revoluție.

Arca este tradiția conservată în familie: religia, în această epocă, devine un mister și proprietatea unei rase. Ham este blestemat pentru că a revelat-o.

Nemrod și Babel sunt cele două alegorii primitive ale despotului unic și ale imperiului universal, de atunci mereu visat, întreprins de asirieni, de mezi, de perși, de Alexandru, de Roma, de Napoleon, de succesorii lui Petru cel Mare și mereu neîmplinit din pricina divergențelor de interese, simbolizate de încâlcirea limbilor.

Imperiul universal nu se realizează prin forță, ci prin înțelegere și iubire. Astfel, lui Nemrod, Biblia îi opune pe Abraham, omul datoriei care se exilează, în căutarea libertății și a luptei, pe un pământ străin căruia i se impune prin gândire.

El are o soție stearpă, ea reprezintă gândirea, și o sclavă fecundă care este forța; dar când forța a dat roade, gândirea a devenit fecundă și fiul înțelegerii exilează pe fiul forței. Omul înțelegerii este supus la grele încercări, fiind obligat să-și susțină cuceririle prin sacrificiu. Dumnezeu vrea ca el să-și jertfească fiul, adică îndoiala pune la încercare dogma, iar omul rațional trebuie să fie gata să sacrifice totul în fața rațiunii supreme. Dumnezeu intervine atunci: rațiunea universală cedează la eforturile trudei, se deschide spre știință, și numai partea materială a dogmei este jertfită. Aceasta este semnificația țapului oprit cu coarnele în mărăciniș. Istoria lui Abraham este deci un simbol în maniera antică și conține o înaltă revelație a destinelor sufletului uman. Luat ca atare, este o poveste absurdă și revoltătoare. Sfântul Augustin nu lua ca atare istoria măgarului de aur al lui Apuleius! Bieții oameni mari!

Istoria lui Isaac este o altă legendă. Rebecca este tipul femeii orientale, muncitoare, ospitaliere, subiective în afecțiuni, vicleană și complicată în manevrele ei. Iacob și Esau sunt doi tipi reproducând pe Cain și Abel; dar aici Abel se răzbună: inteligența emancipată triumfă prin viclenie. Tot geniul israelit se afla în caracterul lui Iacob, răbdător și laborios subminator, care cedează mâniei lui Esau, devine bogat și răscumpără iertarea fratelui său. Când cei vechi voiau să filozofeze, ei povesteau, să nu uităm niciodată.

Istoria sau legenda lui Iosif conține în germene tot geniul Evangheliei și Hristos, necunoscut de poporul lui, a plâns de multe ori recitind scena în care guvernatorul Egiptului se arunca de gâtul lui Veniamin rostind: „Eu sunt Iosif!"

Israel devine poporul lui Dumnezeu, conservatorul ideii și depozitarul verbului. Ideea este aceea de independență umană și de regalitate prin muncă, dar ea este ascunsă cu multă grijă ca un sâmbure prețios. Un semn dureros și indelebil este imprimat inițiaților, orice imagine a adevărului este interzisă și copiii lui Iacob veghează cu sabia în mână în jurul unității tabernacolului. Hemor și Sichem vor să intre prin forță în familia sfântă și vor pieri cu popoarele lor, în urma unei iluzorii inițieri. Pentru a stăpâni popoarele, sanctuarul trebuie păzit cu sacrificii și teroare.

Servitutea copiilor lui Iacob pregătește eliberarea, pentru că ei au o idee și ea nu poate fi înlănțuită; ei au o religie și ea nu poate fi violentată; ei sunt un popor și nu poți supune un popor adevărat. Persecuția naște răzbunători, ideea se încarnează într-un om, Moise se ridică, Faraonul cade, coloane de nori și flăcări, precedând poporul eliberat, înaintează maiestuos în deșert.

Hristos este preotul regelui prin înțelegere și iubire.

El a primit ungerea sfântă, ungerea credinței, ungerea virtuții care este forța.

El apare când sacerdoțiul este epuizat, când vechile simboluri nu mai au putere, când vatra înțelegerii s-a stins.

El vine să aducă viață Israelului și dacă nu poate înflăcăra Israelul, ucis de farisei, va reînvia lumea abandonată cultului mort al idolilor!

Hristos este dreptul datoriei!

Omul are dreptul să-și facă datoria și nici un alt drept.

Omule, ai dreptul să reziști până la moarte împotriva celui care te împiedică să-ți faci datoria!

Mamă! Copilul tău se îneacă; un bărbat te împiedică să-l salvezi; îl lovești și alergi să-ți salvezi fiul!... Cine va îndrăzni să te condamne?...

Hristos a venit să opună dreptul datoriei datoriei dreptului.

Dreptul la evrei era doctrina fariseilor. Și, într-adevăr, se pare că ei dobândiseră privilegiul să dogmatizeze. Nu erau ei oare moștenitorii legitimi ai sinagogii?

Ei aveau dreptul să-l condamne pe Mântuitor și Mântuitorul știa că datoria lui era să le reziste.

Hristos este protestul cel viu.

Dar ce fel de protest? Al cărnii împotriva inteligenței? Nu!

Al dreptului împotriva datoriei? Nu!

Al atracției fizice împotriva atracției morale? Nu! Nu!

Al imaginației împotriva rațiunii universale? Al nebuniei împotriva înțelepciunii? Nu, de o mie de ori nu!

Hristos era datoria reală care protestează față de dreptul imaginar.

Emanciparea spiritului care sfărâmă servitutea cărnii.

Devotamentul revoltat împotriva egoismului.

Modestia sublimă care înfruntă orgoliul: Eu nu te voi asculta!

Hristos este văduv, Hristos este singur, Hristos este trist: de ce?

Pentru că femeia se prostituează.

Pentru că societatea este acuzată de furt.

Pentru că bucuria egoistă este lipsită de pietate!

Hristos este judecat, condamnat, executat, dar adorat!

Totul se petrecea probabil într-o lume la fel de serioasă ca și a noastră.

Judecători ai lumii în care trăim, fiți atenți și gândiți-vă la cel care va judeca judecățile voastre.

Înainte de a muri, Mântuitorul a lăsat moștenire copiilor săi semnul nemuritor al salvării: comuniunea. Comuniunea! Uniunea comună! Ultimul cuvânt al Mântuitorului lumii.

Pâinea și vinul împărțit tuturor, a zis el: aceasta este carnea și sângele meu!

Și-a dat carnea pe mâna călăilor, sângele și l-a vărsat pentru pământul care a vrut să-l soarbă: de ce?

Pentru ca toți să împartă pâinea înțelegerii și vinul iubirii.

Oh! Semn al unirii între oameni! Oh! masă comună, oh! banchet al fraternității și al legalității, când vei fi oare bine înțeles?

Martiri ai umanității, voi care v-ați dat viața pentru ca toți să aibă pâinea care-i hrănește și vinul care-i întărește, nu spuneți și voi la fel atingând cu mâinile semnele comuniunii universale. Acestea sunt sângele și carnea noastră!

Și voi, oameni ai lumii întregi, voi pe care Domnul vă numește frați, nu simțiți că pâinea universală, pâinea fraternă, pâinea comuniunii este Dumnezeu!

Datornici ai crucificatului.

Voi, cei care nu sunteți gata să vă dați sângele, carnea și viața voastră, nu sunteți demni de comuniunea cu Fiul lui Dumnezeu! Nu faceți să curgă sângele lui pe voi, căci fruntea voastră se va păta!

Nu vă apropiați buzele de inima lui Dumnezeu, va simți mușcătura voastră.

Nu beți sângele lui Hristos, vă va arde măruntaiele; e destul că a curs inutil pentru voi!

VIII. NUMĂRUL OPT

Octonarul este numărul reacției și al justiției echilibrante.

Orice acțiune produce o reacțiune.

Aceasta este legea universală a lumii.

Creștinismul trebuia să producă anticreștinismul.

Antihristul este umbra, contrastul, dovada lui Hristos.

Antihristul se manifesta în Biserică încă din epoca apostolilor, cel care ține acum va ține până la moarte, zicea Sfântul Pavel, și fiul inechității se va manifesta.

Protestanții au spus: antihristul este papa.

Papa a răspuns: orice eretic este un antihrist.

Antihristul nu este papa și nici Luther; antihristul este spiritul opus lui Hristos.

Este uzurparea dreptului pentru drept; este orgoliul dominației și despotismul gândirii.

Este egoismul pretins religios al protestanților ca și ignoranța credulă și imperioasă a răilor catolici.

Antihristul este ceea ce-i divizează pe oameni în loc să-i unească; este spiritul disputei, al încăpățânării savanților și sectarilor, dorința lipsită de pietate de a-și însuși adevărul și de a-i exclude pe ceilalți sau de a forța pe toată lumea să suporte îngustimea judecăților noastre.

Antihristul este preotul care blestemă în loc să binecuvânteze, îndepărtează în loc să adune, scandalizează în loc să construiască; condamnă în loc să salveze.

Este fanatismul plin de ură care descurajează bunăvoința.

Este cultul morții, al tristeții și al urâțeniei.

Ce viitor îi vom face fiului nostru? spun părinții smintiți; este slab la minte și la trup și inima lui nu dă încă semn de viață: vom face din el un preot ca să se hrănească din altar. Aceștia nu înțeleg că altarul nu-i ieslea animalelor leneșe.

Priviți la preoții nedemni, contemplați pe acești pretinși servitori ai altarului. Ce spun inimii voastre acești oameni grași sau cadaverici, cu ochii fără strălucire, cu buzele pungă sau rânjite?

Ascultați-i vorbind: ce vă învață acest zgomot dezagreabil și monoton?

Se roagă ca și cum ar dormi, sfințesc ca și cum ar mânca.

Sunt mașini de pâine, de carne, de vin și de vorbe goale.

Și, dacă se bucură, ca nătângul la soare, fără un gând, fără iubire, lumea zice că ei sunt pacea sufletului.

Pacea lor e pacea brutei și pentru ei pacea mormântului e mai bună; sunt preoții prostiei și ai ignoranței, sunt miniștrii antihristului.

Adevăratul preot al lui Hristos este omul care trăiește, care suferă, care iubește și luptă pentru dreptate. Nu se ceartă, nu respinge, dăruiește iertarea, înțelegerea, iubirea.

Adevăratul creștin este străin spiritului de sectă; el este totul pentru toți și-i privește pe oameni ca pe copiii unui tată comun care vrea să-i salveze pe toți; întregul simbol nu are pentru el

decât sensul blândeții și al iubirii; lasă lui Dumnezeu secretele justiției și nu înțelege decât caritatea.

Îi privește pe cei răi ca pe niște bolnavi pe care-i plânge și-i vindecă; lumea cu greșelile și viciile ei este pentru el spitalul lui Dumnezeu și el vrea să-i fie infirmierul.

Nu se crede mai bun decât ceilalți; spune numai: atât cât voi fi sănătos îi voi sluji pe ceilalți, și când voi cădea și voi muri, ceilalți pot să-mi ia locul și să slujească.

IX. NUMĂRUL NOUĂ

Iată, acesta este eremitul tarotului; numărul inițiaților și al profeților.

Profeții sunt solitari, căci destinul lor este să nu fie ascultați. Ei văd altfel decât ceilalți, presimt nefericirile care se apropie, de aceea sunt închiși, uciși, scuipați, respinși ca niște leproși și lăsați să moară de foame.

Apoi, când evenimentele prezise chiar se întâmplă, se spune: ei ne-au adus nefericirea.

Acum, ca întotdeauna în ajunul marilor dezastre, străzile sunt pline de profeți.

I-am întâlnit prin închisori; i-am văzut murind uitați prin cocioabe.

Întregul oraș a văzut pe unul dintre aceștia; profeția lui tăcută consta în a colinda mereu pe străzi, îmbrăcat în zdrențe, și a se arăta prin palatele luxului și ale bogăției.

Am văzut pe unul a cărui față strălucea, asemenea celei a lui Hristos: avea mâinile crăpate și haine de om muncitor, construia epopei din argilă. Împletea la un loc sabia dreptului și sceptrul datoriei și pe această coloană de aur și oțel inaugura semnul creator al iubirii.

Într-o zi, se amestecă într-o mare adunare populară, ținând în mâini pâine pe care o împărțea zicând: Pâine a lui Dumnezeu, fă pâine pentru toți!

Am cunoscut un altul care exclama: Nu mai vreau să-l ador pe Dumnezeul diavolului; nu vreau un călău pentru Dumnezeul meu! Au crezut că blasfemiază.

Nu, energia credinței lui se revărsa însă în cuvinte inexacte și imprudente.

Și mai zicea în nebunia carității sale rănite:

„Toți oamenii sunt solidari, ei ispășesc unii pentru alții, tot așa cum sunt recompensați unii pentru alții."

Pedeapsa păcatului este moartea.

Păcatul însuși este, de altfel, o pedeapsă, cea mai mare dintre pedepse. O crimă nu e decât o cumplită nefericire.

Cel mai rău dintre oameni este cel care se crede mai bun decât alții.

Oamenii pătimași sunt scuzabili pentru că sunt pasivi. Patima înseamnă suferință și răscumpărare prin durere.

Ceea ce numim libertate nu este decât atotputernicia atracției divine. Martirii spun: e mai bine să asculți de Dumnezeu decât de oameni.

Cel mai puțin perfect dintre actele de iubire valorează mai mult decât cel mai frumos cuvânt de pietate.

Nu judecați, nu vorbiți, iubiți și acționați.

Un altul a venit și a spus: protestați față de dogmele rele prin opere valabile, dar nu vă despărțiți de nimeni.

Ridicați din nou altarele, purificați templele și pregătiți-vă să primiți spiritul iubirii.

Fiecare să se roage urmând ritul lui și să comunice cu ai săi, dar să nu-i condamne pe alții.

Nicio practică religioasă nu-i de disprețuit, căci e semnul unei mari și sfinte gândiri.

Să ne rugăm împreună, să comunicăm în aceeași speranță, în aceeași credință, în aceeași caritate.

Semnul nu-i nimic prin el însuși, credința îl sanctifică.

Religia este legătura cea mai sacră și mai puternică a asocierii umane și a face un act de religie înseamnă a face act de umanitate.

Când vor înțelege că puțina caritate valorează mai mult decât influența și stăpânirea asupra celorlalți.

Când lumea va respecta ceea ce Dumnezeu însuși respectă în cea mai neînsemnată dintre ființele sale: spontaneitatea supunerii și libertatea datoriei, atunci nu va fi decât o religie în lume, religia creștină și universală, adevărata religie catolică ce nu se va renega pe ea însăși prin restricții de locuri sau de persoane.

Femeie, spunea Mântuitorul Samaritencei, cu adevărat îți spun ție că un timp va veni când oamenii nu-l vor mai adopta pe Dumnezeu, nici în Ierusalim, nici pe acest munte, căci Dumnezeu este spirit și adevărații adoratori vor trebui să-l slujească în spirit și în adevăr.

X. NUMĂRUL ZECE
NUMĂRUL ABSOLUT AL CABALEI

Cheia sephirothelor (a se vedea *Dogme et rituel de la haute magie*).

XI. NUMĂRUL UNSPREZECE

Unsprezece este numărul forței; al luptei și al martiriului.

Orice om care moare pentru o idee este un martir, pentru că aspirațiile lui au învins spaimele animalului.

Orice om care cade în război este un martir, fiind un soldat lovit în bătălia pentru viață.

Cei care mor pentru dreptate sunt sfinți în sacrificiul lor ca și victimele datoriei; în marea luptă a revoluției împotriva puterii, martirii cad și de o parte, și de alta a baricadei.

Dreptul fiind rădăcina datoriei, datoria noastră este să ne apărăm drepturile.

Ce este o crimă? Este o exagerare a unui drept. Crima și furtul sunt negări ale societății, despotismul izolat al unui individ care uzurpă regalitatea și se războiește pe riscul lui.

Crima trebuie reprimată, fără îndoială, și societatea trebuie să se apere, dar cine este atât de drept, de mare, de pur pentru a ridica pretenția să pedepsească?

Pace deci celor care au căzut în război, chiar într-un război ilegitim, căci și-au riscat capul și l-au pierdut, și dacă au plătit ce mai putem cere de la ei!

Onoare celor care luptă curajoși și loiali! Rușine doar trădătorilor și lașilor!

Hristos a murit între doi hoți și l-a luat pe unul dintre ei cu El în cer.

Regatul cerurilor este pentru luptători și e cucerit cu forța vie.

Dumnezeu dă toată atotputernicia lui iubirii. Îi place să învingă ura, dar îl varsă pe cel călduț.

Datoria este să trăiești chiar numai o clipă!

E frumos să te vezi domnind o zi, o oră măcar! Fie și sub sabia lui Damocles sau pe rugul lui Asurbaniapal!

Dar e și mai frumos să vezi la picioarele tale toate coroanele lumii și să zici: Eu sunt regele săracilor și tronul meu va fi pe muntele Calvarului.

Există un om mai puternic decât cel care ucide – este cel care moare salvând pe altul.

Nu există crime izolate, nici ispășiri solitare.

Nu există virtuți personale, nici devotamente pierdute.

Oricine nu este ireproșabil este complicele răului și oricine nu este absolut pervers poate participa la tot binele.

Iată de ce un supliciu este întotdeauna o ispășire umană și orice cap cules de pe eșafod poate fi salutat și onorat ca un cap de martir.

Și iată de ce, din nou, cel mai nobil și mai sfânt dintre martiri putea, regăsindu-și conștiința, să se afle demn de pedeapsa pe care avea s-o îndure și să zică salutând sabia gata să-l lovească: să se facă dreptate!

Inocente victime ale catacombelor din Roma, evrei și protestanți masacrați de nedemnii creștini.

Preoți victime ale regimului de teroare, regaliști sugrumați, revoluționari sacrificați la rândul lor, soldați ai marilor noastre armate care v-ați lăsat oasele în jurul lumii, voi toți care ați murit în chinuri, muncitori, soldați, îndrăzneți de orice fel, bravi copii ai lui Prometeu care nu v-ați temut nici de fulger, nici de vultur, onoare cenușii voastre risipite! Pace și venerație memoriei voastre! Sunteți eroii progresului, martirii umanității!

XII. NUMĂRUL DOISPREZECE

Doisprezece este numărul ciclic; numărul simbolului universal.

Iată o traducere în versuri tehnice a simbolului magic, și catolic fără restricție:

Cred într-unul Dumnezeu atotputernic, tatăl
Făcătorul cerului și al pământului

Cred în regele salvator, stăpânul umanității
Fiul, cuvântul și splendoarea Divinității.

Concepție vie a iubirii veșnice
Divinitate vizibilă și lumină manifestată.

Dorit de lume în orice loc și în orice vreme
Nedespărțit de unul Dumnezeu

Coborât printre noi pentru a elibera pământul
Sfințind femeia prin propria-i mamă.

Omul slăvit, înțelept și blând
Născut pentru suferință și moarte, asemenea nouă.

Izgonit din neștiință, acuzat din pizmă
A murit pe cruce, viața dăruindu-ne.

Toți cei care-l vor lua drept călăuză și sprijin
Pot prin învățătura lui să fie Dumnezeu, asemenea lui.

El a înviat pentru a domni peste vremi
Și a risipit ai neștiinței nori.

Poruncile sale, mai mult și mai bine cunoscute într-o zi,
Vor fi judecata celor morți și a celor vii.

Cred în Duhul Sfânt, ai cărui tâlcuitori
Mintea și inima sfinților și profeților sunt.

Duh de viață și de rod
Ce de la tatăl și de la oameni purcede

Cred în unul și veșnic sfânt sobor
Al celor drepți, cu grija în cer adunat.

Cred în unitatea simbolului, a locului
A pontifului și a cultului întru slava unui singur Dumnezeu.

Cred că schimbându-ne moartea ne reînnoiește
Și în noi, ca și în Dumnezeu, viața e veșnică.

XIII. NUMĂRUL TREISPREZECE

Treisprezece este numărul morții și al nașterii; al proprietății și al moștenirii, al societății și al familiei, al războiului și al tratatelor.

Temeiul societății sunt schimburile dreptului, ale datoriei și ale încrederii reciproce.

Dreptul este proprietatea; schimbul este necesitatea; buna-credință este datoria.

Cel care vrea să primească mai mult decât dă sau care vrea să primească fără să dea este un hoț.

Proprietatea este dreptul de a dispune de o parte a bogăției comune, dar nu dreptul de a distruge sau de a sechestra.

A distruge sau a sechestra bunul public nu înseamnă a poseda, ci a fura.

Am zis bunul public pentru că adevăratul proprietar al tuturor lucrurilor este Dumnezeu care vrea ca totul să fie al tuturor. Orice ați face nu veți duce murind nimic din bunurile acestei lumi cu voi. Or, ceea ce trebuie să vi se ia într-o zi nu este cu adevărat al vostru. Nu v-a fost decât împrumutat.

În privința uzufructului, acesta este rezultatul muncii; dar nici munca în sine nu este o garanție care să asigure posesia; un război se poate întâmpla, și prin dezastre sau incendii proprietatea să dispară.

Dați o întrebuințare nobilă acestor lucruri pieritoare, voi care veți pieri înaintea lor!

Gândiți-vă că egoismul provoacă egoism și că imoralitatea celui bogat este răspunzătoare de crimele săracilor.

Ce vrea săracul dacă e cinstit?

Vrea să muncească. Folosiți-vă de drepturile voastre, dar îndepliniți-vă datoria: datoria bogatului este să răspândească bogăția; bunul care nu circulă este mort, nu tezaurizați moartea.

Un sofist a zis: Proprietatea este furt. Voia fără îndoială să vorbească despre proprietatea absorbită, sustrasă schimbului, detonată de la folosința comună.

Dacă acesta era gândul lui, el putea merge chiar mai departe și să spună că o asemenea suprimare a vieții publice este un veritabil asasinat.

Crima de acaparare a fost întotdeauna privită ca o crimă de lezmaiestate umană.

Familia este o asociație naturală rezultată din căsătorie.

Căsătoria este uniunea a două ființe prin iubire care-și promit un devotament reciproc în interesul copiilor care pot să se nască.

Doi soți care au un copil și se despart sunt lipsiți de pietate. Vor oare să pună în practică judecata lui Solomon și să împartă și copilul?

A-și promite iubire eternă este o copilărie: amorul sexual este o emoție divină, fără îndoială, dar accidentală, involuntară și tranzitorie, promisiunea devotamentului reciproc este esența căsătoriei și principiul familiei.

Sancțiunea și garanția acestei promisiuni trebuie să fie încrederea absolută.

Orice gelozie este o bănuială și orice bănuială este un ultragiu.

Adevăratul adulter este cel al încrederii: soția care se plânge de bărbatul ei în prezența altui bărbat; bărbatul care încredințează unei alte femei amărăciunile și speranțele inimii lui trădează adevărata încredere conjugală.

Surprizele simțurilor nu sunt infidelități decât în cazul în care inima se lasă antrenată, abandonându-se plăcerii. În afară de aceasta, restul sunt greșeli umane de care trebuie să roșim și pe care trebuie să le ascundem: sunt indecențe de care trebuie să ne ferim îndepărtând ocaziile și pe care nu trebuie niciodată să încercăm să le surprindem: moravurile interzic scandalul.

Orice scandal este o rușine. Nu ești indecent pentru că ai organe pe care pudoarea nu le numește, ci pentru că le arăți.

Soți, ascundeți rănile căsniciei voastre; nu vă dezbrăcați soțiile în fața batjocurii publice!

Soții, nu dezvăluiți mizeriile patului conjugal; ar însemna să dobândiți în ochii opiniei publice nume rău.

Numai o inimă de înaltă demnitate poate păstra credința conjugală; acesta este un pact de eroism ale cărui dimensiuni numai sufletele mari o pot înțelege.

Căsătoriile care se desfac nu sunt căsătorii, sunt acuplări.

O soție care-și abandonează soțul ce poate deveni? Nu mai este soție, nu este nici văduvă; ce este, deci? O renegată a onoarei, obligată să devină licențioasă, pentru că nu mai este fecioară, dar nici liberă nu e.

Un soț care-și abandonează soția o prostituează și merită numele infam care se dă amanților femeilor pierdute.

Căsătoria este deci sacră, indisolubilă, când există realmente.

Dar ea nu poate exista realmente decât pentru ființele cu o înaltă inteligență și inimă nobilă.

Animalele nu se căsătoresc, iar oamenii care trăiesc asemenea animalelor suportă fatalitățile naturii lor.

Ei se străduiesc neîncetat în încercări nefericite de a fi rezonabili. Promisiunile lor sunt doar niște încercări și doar o părere de promisiune; căsătoriile lor, niște încercări și o părere de căsătorie, iubirile lor, încercări și doar o părere de iubire. Ar vrea mereu și nu vor niciodată; întreprind mereu și nu desăvârșesc niciodată. Pentru asemenea oameni, legile nu sunt aplicabile decât prin represiune.

Asemenea ființe pot avea un cuib, niciodată o familie: căsătoria, familia sunt drepturi ale oamenilor perfecți, al celor emancipați, al celor inteligenți și liberi.

Cercetați analele tribunalelor și citiți istoria paricidelor.

Ridicați vălul negru al capetelor tăiate și întrebați-le ce au crezut despre căsătorie și despre familie; ce lapte au supt, ce mângâieri i-au înnobilat... Apoi, înfiorați-vă, voi care nu vă hrăniți copiii cu pâinea inteligenței și a iubirii, voi care nu sancționați autoritatea paternă prin virtutea bunului exemplu...

Nenorociții aceștia erau orfani de spirit și de inimă și s-au răzbunat pentru nașterea lor...

Trăim într-un secol în care mai mult ca niciodată familia este disprețuită în ceea ce are ea mai măreț și mai sacru; interesul material ucide inteligența și iubirea; lecțiile experienței sunt disprețuite, se face negoț cu lucrurile lui Dumnezeu. Carnea insultă spiritul, hoția râde în nas loialității. Nici ideal, nici justiție: viața umană este orfană de amândouă.

Curaj și răbdare! Acest secol va sfârși asemenea marilor vinovați. Priviți cât e de trist! Plictisul este vălul negru care-i înfășoară capul... tomberonul se rostogolește urmat de mulțimea fremătătoare...

Curând încă un secol va fi judecat de istorie, și pe un uriaș mormânt în ruine se va scrie:

Aici s-a sfârșit un secol paricid! Un secol călău al Dumnezeului și Hristosului său!

În război ai dreptul să ucizi pentru a nu muri: dar în bătălia vieții, cel mai sublim dintre drepturi este acela de a muri pentru a nu ucide.

Inteligența și iubirea trebuie să reziste opresiunii până la moarte, niciodată până la crimă.

Om de inimă, viața celui care te-a ofensat este în mâinile tale, acela este stăpânul altor vieți care nu țin de a lui... Zdrobește-l cu grandoarea ta; iartă-l!

Dar e interzis să ucidem tigrul care ne amenință?

– Dacă e un tigru cu fața umană, e mai frumos să te lași devorat, dar aici legea morală nu prescrie nimic.

– Dar dacă tigrul îmi amenință copiii?

– Natura însăși să răspundă.

Harmodius și Aristogiton se bucurau de ceremonii și de statui în Grecia antică. Biblia a consacrat numele Iuditei și al lui Aod și una din cele mai sublime figuri din Cartea Sfântă este aceea a lui Solomon orb și înlănțuit, zgâlțâind coloanele templului și strigând: să mor odată cu filistenii!

Credeți că dacă Iisus, înainte de a muri, s-ar fi dus la Roma să-l înjunghie pe Tiberiu, ar mai fi salvat el lumea cum a făcut-o, iertându-și călăii și murind chiar pentru Tiberiu?

Brutus asasinându-l pe Cezar a salvat el libertatea romană? Asasinându-l pe Caligula, Cherea a făcut loc lui Claudiu și Nero. A protesta față de violență prin violență înseamnă a o justifica și a o obliga să se repete.

Dar a învinge răul prin bine, egoismul prin abnegație, ferocitatea prin iertare este secretul creștinismului și al victoriei veșnice.

Am văzut locul în care pământul mai sângerează din pricina morții lui Abel și prin acest loc curgea un șuvoi de lacrimi.

Și miriade de oameni înaintau conduși prin secole, pentru a-și adăuga lacrimile fluviului.

Și veșnicia ghemuită și mohorâtă contempla lacrimile care curgeau, socotindu-le una câte una, dar niciodată n-au fost destule pentru a spăla pata de sânge.

Dar între două mulțimi și două vârste vine și Hristos cu chipul palid și luminat.

Și în pământul de sânge și lacrimi plantează via fraternității și lacrimile și sângele, absorbite prin rădăcini de planta divină, se preface în seva dulce a strugurelui care va îmbăta de iubire pe fiii viitorului.

XIV. NUMĂRUL PAISPREZECE

Paisprezece e numărul contopirii, al asocierii și al unității universale și, în numele a ceea ce reprezintă el, facem aici un apel la națiuni începând cu cea mai veche și mai sfântă.

Copii ai Israelului, de ce în mijlocul mișcării națiunilor rămâneți imobili ca și cum ați păzi mormintele părinților voștri?

Părinții voștri nu sunt aici, ei au înviat: căci Dumnezeul lui Abraham, al lui Isaac și al lui Iacob nu este Dumnezeul morților!

De ce imprimați veșnic generației voastre marca însângerată a cuțitului?

Dumnezeu nu vrea să vă separe de ceilalți oameni: fiți frații noștri și mâncați cu noi ostia păcii pe altarele pe care sângele să nu le mai murdărească niciodată.

Legea lui Moise este împlinită: citiți cărțile voastre și înțelegeți că ați fost un popor orb și dur, după cum o spun profeții voștri.

Dar ați fost de asemenea un popor curajos și perseverent în luptă.

Copii ai Israelului, deveniți copiii lui Dumnezeu: înțelegeți și iubiți!

Dumnezeu a șters de pe fruntea voastră semnul lui Cain, și popoarele, văzându-vă trecând, nu vor spune: Iată evreii! Ci vor exclama: Faceți loc fraților noștri! Faceți loc fraților noștri mai mari întru credință!

Și noi vom merge în toți anii să mâncăm alături de voi Paște în Noul Ierusalim.

Și ne vom odihni sub via voastră și sub smochinul vostru; căci veți fi prietenii călătorului în amintirea lui Abraham, a lui Tobie și a îngerilor care-i vizitau.

Și în amintirea celui care a zis: Cel care-l va primi pe cel mai neînsemnat dintre voi, pe mine mă va primi!

Pentru că, de acum înainte, nu veți mai refuza un adăpost în casa voastră și în inima voastră pentru fratele vostru Iosif pe care l-ați vândut națiunilor.

Pentru că el a devenit puternic în pământul Egiptului, unde voi veți căuta pâine în cei șapte ani de foamete.

Și el își va reaminti de tatăl său Iacob și de Veniamin, fratele lui mai mic: și el vă va ierta gelozia voastră și vă va îmbrățișa plângând.

Copii ai credincioșilor, vom cânta cu voi: nu este alt Dumnezeu decât Dumnezeu și Iisus Hristos îi este profet!

Mahomed este umbra lui Moise. Moise este precursorul lui Iisus.

Ce este un profet? Este un reprezentant al umanității care-l caută pe Dumnezeu. Dumnezeu este Dumnezeu, omul este profetul lui Dumnezeu, când ne face să credem în Dumnezeu.

Biblia, Coranul și Evanghelia sunt trei traduceri ale aceleiași cărți. Nu exista decât o lege, după cum nu exista decât un Dumnezeu.

O femeie idealizată, o răsplată a celor aleși, ești tu mai frumoasă decât Maria?

O, Marie, fiică a Orientului, castă asemenea unei pure iubiri, mare asemenea aspirațiilor materne, vino să-i înveți pe copiii islamului misterele cerului și secretele frumuseții.

Invită-i la sărbătoarea noii logodne, acolo, pe tronurile strălucitoare de pietre prețioase stau trei profeți.

Arborele tuba își va apleca frunzele ca să facă boltă mesei divine.

Mireasa va fi albă ca luna și trandafirie ca surâsul dimineții.

Toate popoarele vor alerga s-o vadă și nu se vor teme să mai treacă peste Al Sirah, pentru că e această punte îngustă ca o lamă de cuțit. Mântuitorul își va întinde crucea venind să întindă mâna celor șovăitori, iar celor care vor cădea, mireasa le va întinde vălul ei parfumat pentru a-i trage spre ea.

Popoare, bateți din palme și aplaudați ultima victorie a iubirii! Numai moartea va muri și numai infernul va arde.

O, națiuni ale Europei, cărora Orientul le întinde mâna, uniți-vă pentru a-i alunga pe urșii nordului! În ultimul război să învingă inteligența și iubirea, comerțul să unească brațele lumii și o nouă civilizație răsărită din Evanghelie să reunească toate turmele pământului sub pulpana aceluiași păstor!

Acestea vor fi cuceririle progresului; aceasta este ținta spre care ne împinge mișcarea lumii.

Progresul este mișcare; și mișcarea este viață.

A nega progresul înseamnă a afirma neantul și a zeifica moartea.

Progresul este unicul răspuns pe care rațiunea-l poate opune obiecțiilor referitoare la existența răului.

Nu totul este bine, dar totul va fi bine într-o zi. Dumnezeu a început și-și va desăvârși opera.

Fără progres, răul ar fi neclintit ca și Dumnezeu!

Progresul explică ruinele și-l consolează pe Ieremia care plânge.

Națiunile se succed ca și oamenii și nimic nu este stabil, pentru că totul merge spre perfecțiune.

Un om mare murind lasă moștenire patriei sale rodul muncii lui; o mare națiune care se stinge pe pământ se transfigurează într-o stea pentru a lumina întunecimile istoriei.

Ceea ce s-a înfăptuit prin acțiunile ei rămâne gravat în cartea eternă; ea a adăugat o pagină la biblia speței umane.

Nu spuneți că civilizația e rea, pentru că ea este asemenea acelei călduri umede care coace grâul, dezvoltând rapid principiile vieții și principiile morții, ea ucide, ea reînvie.

Civilizația este asemenea îngerului judecății care-i separă pe răi dintre cei buni.

Civilizația transformă în îngeri ai luminii oamenii binevoitori și-l coboară pe cel egoist mai jos decât o brută; ceea ce semnifică degradarea trupului și emanciparea sufletelor.

Lumea păgână a uriașilor a ridicat la cer sufletul lui Enoh; deasupra bacanalelor Greciei primitive se ridică spiritul armonios al lui Orfeu.

Socrate și Pitagora, Platon și Aristotel rezumau, explicându-le, toate aspirațiile și toate gloriile vechii lumi. Fabulele lui Homer sunt mai adevărate decât istoria, iar din grandoarea Romei nu ne-au mai rămas decât acele opere care au marcat secolul lui Augustus.

Roma n-a zguduit poate lumea cu războinicii ei decât ca să-l nască pe Virgiliu.

Creștinismul este rodul meditațiilor tuturor înțelepților Orientului care retrăiesc în Iisus Hristos.

Astfel, lumina spiritului s-a ridicat acolo unde soarele lumii s-a arătat; Hristos a cucerit Occidentul și blândele raze ale soarelui Asiei au încălzit ghețurile Nordului.

Însuflețiți de această căldură necunoscută, furnicare de oameni noi s-au răspândit într-o lume epuizată; sufletele popoarelor moarte au luminat popoarele reîntinerite și au sporit în ele spiritul vieții.

Există în lume o națiune care se numește franchețe și libertate și aceste două cuvinte sunt sinonime cu numele Franței.

Această națiune a fost dintotdeauna, într-un anumit fel, mai catolică decât Papa și mai protestantă decât Luther.

Franța cruciadelor, Franța trubadurilor și a șansonetelor, Franța lui Rablais și Voltaire, Franța lui Bossuet și Pascal este sinteza popoarelor; ea realizează alianța rațiunii cu credința, a revoluției cu puterea, a credinței cele mai duioase cu demnitatea umană cea mai mândră.

Priviți-o cum calcă, cum se zbuciumă, cum crește!

Adesea înșelată și rănită, niciodată doborâtă, entuziastă în victorii, curajoasă în înfrângeri, râde, cântă, moare și învață lumea credința în nemurire.

Vechea gardă nu se predă, dar nici nu moare: credeți în entuziasmul copiilor noștri care vor să fie și ei într-o zi soldați din vechea gardă!

Napoleon nu este un om, este chiar geniul Franței, este al doilea salvator al lumii și el a dat apostolilor lui drept semn crucea!

Sfânta Elena și Golgota sunt jaloanele noii civilizații; sunt cei doi piloni ai unui arc imens pe care-l formează curcubeul ultimului potop, ca o punte între două lumi.

Și puteți crede că un trecut fără aureolă și fără glorie ar putea devora atâta viitor?

Și credeți că sabia unui tătar ar putea sfâșia pactul gloriilor noastre, testamentul libertății noastre?

Puteți spune, mai degrabă, că vom redeveni copii și că ne vom întoarce la sânul maicii noastre!

Înainte! Înainte! spunea vocea divină lui Ahasverus. Înainte! Înainte! îi strigă Franței destinul lumii!... Și spre ce ne îndreptăm? Spre necunoscut, spre prăpastie, poate; n-are importanță! Dar spre trecut, spre cimitirele uitării, spre scutecele pe care

propria noastră copilărie le-a sfâșiat, spre imbecilitatea și ignoranța primelor vârste... niciodată! Niciodată!

XV. NUMĂRUL CINCISPREZECE

Cincisprezece este numărul antagonismului și al catolicității.

Creștinismul se împarte acum în două Biserici: Biserica civilizatoare și Biserica barbară, Biserica progresivă și Biserica staționară.

Una este activă, cealaltă pasivă: una a comandat națiunile și le guvernează, pentru că regii se tem de ea; cealaltă a suferit toate despotismele și n-a fost decât un instrument de servitute.

Biserica activă îl prezintă pe Dumnezeu pe înțelesul oamenilor și este singura care crede în divinitatea verbului uman ca interpret al celui dumnezeiesc.

Ce este, la urma urmei, infailibilitatea Papei, dacă nu autocrația inteligenței confirmate de sufragiul universal al credinței?

Cu acest titlu, Papa ar trebui să fie primul geniu al secolului său. De ce? Ar fi mai bine, în realitate, să fie un om comun. Supremația sa ar fi cu atât mai divină, cu cât este, într-un anumit fel, mai umană.

Evenimentele nu vorbesc ele mai bine decât ranchiunele și ignoranțele nereligioase? Nu vedeți că Franța catolică susține cu o mână papalitatea gata să se prăbușească și cu cealaltă sabia, luptând în fruntea armatei progresului?

Catolici, israeliți, turci, protestanți, luptă deja sub același drapel; Semiluna s-a alăturat crucii latine și împreună luptăm împotriva invaziei barbarilor și împotriva abrutizantei ortodoxii.

Este un fapt împlinit. Admițând dogme noi, din amvon, Sfântul Petru s-a pronunțat solemn progresiv.

Patria creștinismului catolic este cea a științelor și a artelor, iar Verbul etern al Evangheliei, viu și întrupat într-o autoritate vizibilă, este lumina lumii.

Să tacă deci fariseii noilor sinagogi! Să tacă tradițiile dușmănoase ale Școlii, prezbiterianismul arogant, jansenismul absurd și toate acele rușinoase și superstițioase interpretări ale dogmei eterne, pe drept stigmatizate de geniul nemilos al lui Voltaire!

Voltaire și Napoleon au murit catolici. Știți ce trebuie să devină catolicismul viitorului?

Să devină dogma evanghelică probată, cum se probează aurul, de critica dizolvantă a lui Voltaire și realizată prin guvernarea lumii de geniul unui Napoleon creștin!

Cei care nu vor vrea să pășească, evenimentele îi vor târî sau vor trece peste ei!

Imense calamități pot să se abată asupra lumii. Armatele Apocalipsei vor dezlănțui într-o zi cele patru flageluri. Sanctuarul va fi epurat. Sfânta și severa sărăcie își va trimite apostolii pentru a susține tot ceea ce se clatină, să ridice ce e căzut și să ungă cu ulei sfânt toate rănile.

Despotismul și anarhia, acești doi monștri otrăviți de sânge se vor sfâșia și se vor distruge unul după altul, după ce se vor fi susținut reciproc un timp foarte scurt prin chiar strânsoarea luptei lor.

Și guvernarea viitorului va aparține celui al cărui model ne va fi arătat în natură de familie și în idealul religios prin ierarhia păstorilor. Cei aleși trebuie să domnească cu Iisus Hristos o mie de ani, ne învață tradițiile apostolice. Adică, de-a lungul unui șir de secole, inteligența și iubirea oamenilor de elită devotați sarcinilor puterii administrative vor dirija interesele și bunurile familiei universale.

Atunci, după promisiunea Evangheliei, nu va mai fi decât o turmă și un păstor.

XVI. NUMĂRUL ȘAISPREZECE

Șaisprezece este numărul templului.

Să vorbim despre templul viitorului.

Când spiritul inteligenței și al iubirii se va fi revelat, întreaga trinitate se va manifesta în tot adevărul și gloria sa.

Umanitatea devenită regină și parcă reînviată va avea grația copilăriei în poezie, vigoarea tinereții în rațiune și înțelepciunea vârstei mature în operele ei.

Toate formele pe care, rând pe rând, le-a îmbrăcat gândirea divină vor renaște nemuritoare și perfecte.

Toate liniile pe care le-a schițat arta succesivă a națiunilor se vor uni și vor forma imaginea completă a lui Dumnezeu.

Ierusalimul va reconstrui Templul lui Iehova după modelul profetizat de Ezechiel și Hristos, nou și etern Solomon, va glorifica, sub lambriurile de cedru și smochini, nunta cu sfânta libertate, noua mireasă a cântării.

Iehova va renunța la fulgerul lui pentru a binecuvânta cu amândouă mâinile mirii: va apărea surâzător între ei și se va bucura să-i audă spunându-i tată.

Și totuși poezia Orientului, în magicele ei amintiri, îl vor numi Brahma și Jupiter. India va învăța în încântătoarele noastre climate minunatele povești ale lui Vishnu și noi vom așeza pe fruntea încă însângerată a lui Hristos cel iubit tripla coroană de perle a misticei Trimurti. Venus, purificată sub vălul Mariei, nu-și va mai plânge de acum Adonisul.

Mirele va reînvia pentru a nu mai muri niciodată, iar mistrețul infernal își va găsi moartea în pasagera lui victorie.

Ridicați-vă, voi, temple din Delfi și Efes! Dumnezeul luminii și al artelor a devenit Dumnezeul lumii, cuvântul lui Dumnezeu vrea să fie numit Apollo! Diana nu va mai domni văduvă în câmpiile solitare ale nopții; cornul ei argintat se află acum sub piciorul miresei.

Dar Diana nu e învinsă de Venus; Endymion s-a trezit și virginitatea se va mândri că e mamă!

Ieși din mormânt, o, Phidias! și bucură-te de distrugerea primului tău Jupiter: acum tu îl vei crea pe Dumnezeu!

O, Roma, templele tale să se ridice alături de bazilici: să mai fii regina lumii și panteonul națiunilor: Virgiliu să fie încoronat în capitoliu de mâna Sfântului Petru; Olimpul și Carmelul să-și unească divinitățile sub penelul lui Rafael!

Transfigurați-vă antice catedrale ale strămoșilor noștri; ridicați până la cer clopotnițele voastre cizelate și vii, iar piatra să povestească în imagini sumbrele legende ale Nordului, înveselite de apologurile aurite și minunate ale Coranului!

Orientul să-l adore pe Iisus Hristos în moscheele lui, iar pe minaretele noii Sfinte Sophia să se înalțe crucea în mijlocul semilunii!

Mahomed să elibereze femeia pentru a reda adevăratului credincios celestele frumuseți pe care atât le-a visat, iar martirii Mântuitorului să învețe castele mângâieri ale frumoșilor îngeri ai lui Mahomed.

Pământul întreg, plin de bogatele ornamente pe care i le-au brodat toate artele, nu va mai fi decât un templu magnific în care omul va fi preot etern!

Tot ceea ce e adevărat, tot ceea ce a fost frumos, tot ceea ce a fost blândețea secolelor trecute va retrăi glorios în transfigurarea lumii.

Și forma frumoasă nu va mai fi despărțită de ideea adevărată, cum trupul nu va mai fi despărțit de suflet, când sufletului ajuns în deplinătatea puterii lui i se va alcătui un trup pe măsura imaginii.

Va fi regatul cerului pe pământ, iar trupurile vor fi templele sufletului, cum universul regenerat va fi templul lui Dumnezeu.

Și trupurile, și sufletele, forma și gândul, și întregul univers vor fi lumina verbului și revelația permanentă și vizibilă a lui Dumnezeu. Amin! Așa să fie!

XVII. NUMĂRUL ȘAPTESPREZECE

Șaptesprezece este numărul stelei; numărul inteligenței și al iubirii.

Inteligența războinică, curajoasă, complice a divinului Prometeu, fiica mai mare a lui Lucifer, mărire ție în curajul tău! Ai vrut să știi pentru a stăpâni, ai sfidat toate tunetele și ai înfruntat toate abisurile!

Inteligență, tu, cea pe care bieții păcătoși au iubit-o până la delir, până la scandal, până la reprobare! drept divin al omului, esență și suflet al libertății, mărire ție! Te-au urmat, călcând în picioare, pentru tine, visele cele mai scumpe ale imaginației lor, fantomele cele mai îndrăgite ale inimii lor!

Pentru tine au fost respinși și proscriși; au suferit pentru tine închisoarea, despuierea, foamea, setea, părăsirea celor dragi, și sumbrele ispite ale disperării! Erai dreptul lor și te-au cucerit! Acum ei pot să plângă și să creadă, pot să se supună și să se roage!

Cain căindu-se ar fi fost mai mare decât Abel: numai legitimul orgoliu satisfăcut are dreptul să se umilească!

Eu cred, pentru că știu de ce și cum trebuie să crezi; eu cred, pentru că iubesc și nu mă tem de nimic.

Iubire! Iubire mântuitoare și reparatoare sublimă; tu care aduci atâta fericire și atâta tortură, tu sacrificatoarea sângelui și a lacrimilor, tu care ești chiar virtutea și prețul virtuții; forța resemnării, libertatea supunerii, bucuria durerii, viața și moartea, mărire ție! mărire și glorie ție! Dacă inteligența este o lampă, tu ești flacăra; dacă ea este dreptul, tu ești datoria; dacă ea e noblețea, tu ești fericirea! Iubirea plină de mândrie și de pudoare în mistere, iubirea divină, iubirea ascunsă, iubirea nebună și sublimă; Titan care ține cerul cu mâinile, obligându-l să coboare, ultim și inegalabil secret al văduviei creștine, iubire veșnică, iubire infinită, ideal suficient pentru a crea o lume, iubire! binecuvântare și glorie! Glorie inteligențelor care se ascund pentru a nu ofensa ochii bolnavi! Glorie dreptului care se transformă în datorie devenind devotament! Sufletelor văduve care iubesc și se consumă fără iubire! Celor care suferă și nu fac pe nimeni să sufere, celor care iartă pe ingrați și celor care-și iubesc dușmanii! O! ferice de cei care sărăcesc și se epuizează pentru a dărui! Fericite sufletele care fac întotdeauna pace! Fericite inimile pure și simple care nu se cred mai bune decât altele! Umanitatea mamă, umanitatea fiică și maică a lui Dumnezeu, umanitate concepută fără păcat, Biserica Universală, Maria! Fericit cel care totul a îndrăznit pentru a te cunoaște și a te înțelege și care e gata să sufere totul pentru a te sluji și a te iubi!

XVIII. NUMĂRUL OPTSPREZECE

Este numărul dogmei religioase care e numai poezie și mister.

Evanghelia spune că la moartea Mântuitorului, catapeteasma Templului s-a sfâșiat pentru că prin moartea lui s-a manifestat triumful devotamentului, miracolul carității, puterea lui Dumnezeu în om, umanitatea divină și divinitatea umană, ultimul și cel mai sublim dintre arcane, ultimul cuvânt al tuturor inițierilor.

Dar Mântuitorul știa că nu-l vor înțelege chiar de la început și le spusese: Nu veți îndura acum toată lumina doctrinei mele; dar când spiritul adevărului se va manifesta, el vă va învăța tot adevărul și vă va sugera sensul a ceea ce v-am spus.

Or, spiritul adevărului este spiritul științei și al inteligenței, spiritul forței și al sfatului.

Acest spirit s-a manifestat solemn în Biserica Romană, când a declarat în patru articole ale decretului ei din 12 decembrie 1845:

1. Când credința este superioară rațiunii, rațiunea trebuie să inspire credința;
2. Când credința și știința își au fiecare domeniul lor, una nu trebuie să uzurpe funcțiile celeilalte;
3. E în firea credinței și a grației să nu slăbească, ci, dimpotrivă, să întărească și să dezvolte rațiunea;
4. Concursul rațiunii care examinează nu deciziile credinței, ci bazele naturale și raționale ale autorității care decide, departe de a vătăma credința, nu-i poate fi decât util; cu alte cuvinte, credința perfect rezonabilă în principiile sale nu trebuie să se teamă, ci dimpotrivă să dorească examenul sincer al rațiunii.

Un asemenea decret este o revoluție religioasă desăvârșită, este inaugurarea domniei Sfântului Duh pe Pământ.

XIX. NUMĂRUL NOUĂSPREZECE

Este numărul luminii.

Este existența lui Dumnezeu probată chiar de ideea de Dumnezeu.

Ori spunem că Ființa imensă este un mormânt universal în care ea se mișcă automat, o formă moartă și cadaverică, ori admitem principiul absolut al inteligenței și al vieții.

Lumina universală este moartă sau vie? Fatal destinată operei de distrugere sau providențial dirijată către o creație nemuritoare?

Dacă Dumnezeu n-ar fi, inteligența n-ar fi decât o decepție, pentru că e lipsită de absolut și idealul ei este o minciună.

Fără Dumnezeu, ființa este un neant care se afirmă, iar viața, o moarte deghizată.

Lumina este o noapte mereu înșelată de mirajul viselor.

Primul și cel mai important dintre actele de credință este deci acesta.

Ființa este și ființa ființei, adevărul ființei este Dumnezeu.

Ființa este vie cu inteligență și inteligența vie a Ființei absolute este Dumnezeu.

Lumina este reală și dătătoare de viață; or, realitatea și viața întregii lumini este Dumnezeu.

Verbul rațiunii universale este o afirmație și nu o negație.

Sunt orbi cei care nu văd că lumina fizică nu este decât instrumentul gândirii!

Numai gândul vede lumina și o creează întrebuințând-o după nevoile sale.

Afirmarea ateismului este dogma eternului întuneric; afirmarea lui Dumnezeu este dogma luminii!

Ne vom opri la numărul nouăsprezece, cu toate că alfabetul sacru are douăzeci și două de litere; dar primele nouăsprezece litere sunt cheile teologiei oculte. Celelalte sunt cheile naturii; vom reveni asupra lor în partea a treia a acestei lucrări.

Să rezumăm ceea ce am spus despre Dumnezeu citând o frumoasă invocație împrumutată din slujba religioasă israelită. Este o pagină din Kether-Malkuth, poemul cabalistic al rabinului Solomon, fiul lui Gabirol.

„Tu ești unul, începutul a toate numerele și fundamentul tuturor edificiilor; tu ești unul și, în secretul unității tale, oamenii cei mai învățați se pierd pentru că nu o cunosc deloc. Tu ești unul și unitatea ta nu diminuează niciodată, nici nu crește, nici nu suferă nicio alterare. Tu ești unul, dar nu cum e unul cu privire la calcul, căci unitatea ta nu admite nicio multiplicare, nici schimbare, nici formă. Tu ești unul, căruia nicio imaginație de a mea nu-i poate fixa o limită sau da o definiție; iată de ce voi veghea

asupra purtării mele, ferindu-mă să păcătuiesc prin limba mea. Tu ești unul, într-adevăr, a cărui perfecție este atât de sus, încât nu poate coborî în niciun fel, orice ar fi, și nu asemenea acelui unu care poate înceta să existe.

Tu exiști: totuși, auzul și văzul muritorilor nu-ți pot atinge existența și nu pot plasa în tine nici pe *unde*, nici pe *cum* și nici pe *de ce*. Tu exiști, dar în tine însuți, pentru că nici unul nu poate exista alături de tine. Tu exiști dinaintea timpurilor și ești fără loc. Tu exiști, într-adevăr, și existența ta e atât de ascunsă, încât nimeni n-o poate descoperi și nici nu-i poate pătrunde secretul.

Tu ești viu, dar nu de un timp cunoscut și fixat; tu ești viu, dar nu printr-un spirit sau un suflet, căci ești sufletul tuturor sufletelor. Tu ești viu, dar nu ca viața muritorilor care sunt asemenea unei adieri și al căror sfârșit va fi hrana viermilor. Tu ești viu și cel care se va putea atinge de misterele tale se va hrăni cu dulceața veșniciei trăind în veci.

Tu ești mare, pe lângă măreția ta toate mărețiile pălesc și tot ceea ce este perfect devine defectuos. Tu ești mare, deasupra oricărei imaginații, și te ridici deasupra oricărei ierarhii cerești. Tu ești mare, deasupra oricărei măreții și deasupra oricăror elogii. Tu ești tare și nici una din creaturile tale nu vor putea face ceea ce ai făcut tu, iar forța lor nu va putea fi comparată cu forța ta. Tu ești puternic: și ție-ți aparține această forță invincibilă care nu se schimbă și nu se alterează niciodată. Tu ești puternic, și prin măreția ta ierți chiar în toiul furiei tale, arătându-te răbdător cu păcătoșii. Tu ești puternic și milostivirea ta, care a existat dintotdeauna, se întinde asupra tuturor creaturilor tale.

Tu ești lumina eternă, pe care sufletele pure o pot vedea și pe care întunericul păcatelor o ascunde păcătoșilor. Tu ești lumina ascunsă în această lume și vizibilă în cealaltă, unde se arată gloria Mântuitorului. Tu ești stăpân și ochii înțelegerii care doresc să te vadă sunt uimiți de a nu putea atinge decât o parte și niciodată întregul. Tu ești Dumnezeul Dumnezeilor, martorul tuturor creaturilor tale; și în onoarea acestui mare nume, ele sunt datoare să-ți închine cultul lor. Tu ești Dumnezeu și toate creaturile sunt slujitorii și adoratorii tăi; gloria ta nu poate fi întunecată chiar dacă mai sunt adorați și alții, pentru că intenția lor este să ți se adreseze ție. Ei sunt ca orbii, a căror țintă este să urmeze calea cea bună și se rătăcesc; unul se îneacă într-un puț, altul cade într-o groapă; toți, în general, cred a-și fi împlinit dorințele și, totuși, s-au străduit în zadar. Doar slujitorii tăi sunt ca niște clarvăzători care merg pe un drum sigur, neîndepărtându-se de el niciodată, nici în dreapta, nici în stânga, până când intră în curtea regelui. Tu ești Dumnezeu care susții prin zeitatea ta toate ființele, mângâind prin unitatea ta toate creaturile. Tu ești Dumnezeu, și nu e nicio diferență între deitatea, unitatea, eternitatea și existența ta; căci totul alcătuiește același mister; și chiar dacă numele variază, totul e la fel. Tu ești cărturar și știința, care este sursa vieții, emană de la tine însuți; prin comparație cu știința ta, oamenii cei mai savanți sunt niște stupizi. Tu ești cărturar și n-ai învățat știința de la nimeni, nici n-ai dobândit-o de la altul în afară de tine. Tu ești învățat și tu, ca un muncitor sau ca un arhitect, i-ai adăugat științei o divină voință, într-un timp marcat pentru a atrage ființa, din nimic; tot așa cum lumina care țâșnește din ochi este atrasă de propriul ei centru fără instrumente și unelte. Această divină voință a săpat, a trasat, a purificat și a combinat, a poruncit nimicului să se deschidă, ființei să coboare în el și lumii să se întindă. El a măsurat cerurile cu palma, cu puterea lui a asamblat sferele, cu șnurul puterii sale a strâns cortinele creațiilor universului și, atingând cu forța sa marginea cortinei creației, a unit partea de sus cu partea de jos."

(Extras din rugăciunea de Kipur)

Am dat acestor îndrăznețe speculații kabalistice singura formă care le convine, aceea a poeziei sau a inspirației inimii.

Sufletele credincioase nu vor avea nevoie de ipotezele raționale conținute în această explicație nouă a imaginilor din Biblie, dar inimile sincer afectate de îndoială și pe care critica secolului al XVIII-lea le tulbură, vor înțelege citind că rațiunea chiar fără credință poate găsi în cartea sacră și altceva decât capcane; dacă valurile care acoperă textele divine umbresc, această umbră este atât de bine conturată de pozițiile luminii, încât devine singura imagine inteligibilă a idealului divin.

Ideal de neînțeles ca și infinitul și indispensabil ca esența însăși a misterului.

Articolul II

SOLUȚIA CELEI DE-A DOUA PROBLEME. ADEVĂRATA RELIGIE

Religia există în omenire asemenea iubirii.

Și este unică, asemenea iubirii.

Asemenea ei, există sau nu în sufletul omului; dar, fie că o acceptăm sau o negăm, ea există în omenire, deci există în viață, în natură, incontestabilă în fața științei și chiar în fața rațiunii.

Adevărata religie este cea care a existat și va exista întotdeauna.

Se poate spune că religia este așa sau altfel, dar religia este ceea ce este. Religia este aceasta, iar falsele religii nu sunt decât superstiții care o imită, împrumută de la ea, umbre înșelătoare ale ei însăși.

Se poate spune despre religie ceea ce se spune despre arta adevărată. Încercările barbare în pictură sau sculptură sunt tentative ale ignoranței pentru a ajunge la adevăr. Arta se probează prin ea însăși, strălucește cu propria-i splendoare, este unică și eternă ca frumusețea.

Adevărata religie este frumoasă și, prin acest caracter divin, ea impune respect științei și obține acordul rațiunii.

Știința nu poate, fără a se socoti îndrăzneață, să afirme sau să nege aceste ipoteze ale dogmei care pentru credință sunt adevăruri; dar poate recunoaște, după anumite caractere, religia adevărată, adică pe cea care merită numele de religie, reunind toate caracterele convenabile acestei mari și universale aspirații ale sufletului uman.

Un singur lucru evident divin s-a întâmplat pentru toți în lume.

Caritatea.

Opera adevăratei religii trebuie să fie producerea, conservarea și răspândirea spiritului carității.

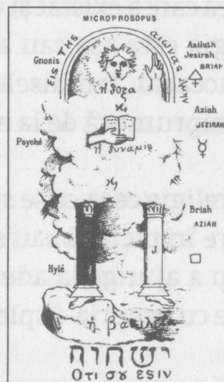
Pentru atingerea acestui scop, trebuie ca ea însăși să posede toate caracteristicile carității, în așa fel încât s-o putem defini, numind-o chiar pe ea caritatea organizată.

Or, care sunt caracterele calității?

Sfântul Pavel ne învață.

Caritatea înseamnă răbdare.

Răbdătoare ca Dumnezeu, pentru că este eternă ca el. Suportă persecuțiile, dar nu persecută pe nimeni, niciodată.

Marele Pantaclu extras din viziunea Sfântului Ioan

Este binevoitoare și generoasă, chemând la ea copiii și nerespingându-i pe adulți.

Nu este geloasă. Pe cine și de ce ar fi? Nu are ea partea cea mai bună pe care nu i-o va lua nimeni, niciodată?

Nu e certăreață, nici intrigantă.

Nu are orgolii, ambiții, nu e egoistă și nu se înfurie.

Nu bănuiește răul și nu triumfă niciodată prin nedreptate, pentru că toată bucuria ei se află în adevăr.

Îndură răul, fără să tolereze răul.

Crede totul, credința ei e simplă, supusă, ierarhică și universală.

Susține totul și nu impune poveri pe care nu le duce ea cea dintâi.

Religia e răbdătoare, fiind religia marilor lucrători ai gândirii: religia martirilor.

Este binevoitoare ca Hristos și apostolii, cum au fost Vincent de Paul și Fénelon.

Nu-și dorește demnități, nici bunuri terestre. Este religia părinților din deșert, a lui Francisc din Assisi, a Sfântului Bruno, a surorilor carității, a fraților din ordinul Saint-Jean-de-Dieu.

Nu este certăreață, nici intrigantă, se roagă, face binele și așteaptă, în sfârșit, are toate caracterele carității, pentru că este caritatea însăși.

Oamenii, dimpotrivă, sunt nerăbdători, persecutori, geloși, cruzi, ambițioși, nedrepți; și sunt așa chiar în numele religiei pe care au calomniat-o, dar pe care nu o vor putea face să mintă niciodată. Oamenii trec, adevărul este etern.

Fiică a carității și creând la rândul ei caritate, adevărata religie este esențialmente înfăptuitoare; ea crede în miracolele credinței, pentru că le săvârșește în fiecare zi când dă dovadă de caritate. Or, o religie care dă dovadă de caritate se poate lăuda că realizează toate visele iubirii divine. Astfel, credința Bisericii ierarhice transformă misticismul în realism prin eficacitatea

sacramentelor sale. Niciun semn, nicio imagine care să nu-și găsească forța în grație și care să nu ofere realmente ceea ce a promis. Credința animă totul, prin ea totul devine vizibil și palpabil; parabolele lui Iisus Hristos chiar capătă trup și suflet. Ni se arată la Ierusalim casa bogatului celui rău. Simbolismele risipite ale religiei primitive, părăsite de știință și private de viața credinței, seamănă acelor oseminte albite care acoperă câmpia lui Ezechiel. Spiritul Mântuitorului, spiritul credinței, spiritul carității a suflat peste ele și praful l-a risipit și tot ce era mort a prins viață, o viață atât de reală, încât nu mai puteau fi recunoscute, în reînviații de astăzi, cadavrele de ieri. Și de ce le-am mai recunoaște când lumea a fost reînnoită, când Sfântul Pavel a ars la Efes cărțile hierofanților? Să fie Sfântul Pavel un barbar care a comis un atentat împotriva științei? Nu! El a ars lințoliile celor înviați pentru a-i face să uite moartea. De ce mai reamintim atunci originile cabalistice ale dogmei? De ce legăm imaginile din Biblie de alegoriile lui Hermes?

Pentru a-l condamna oare pe Sfântul Pavel, pentru a sădi îndoiala printre credincioși? Nu, firește, credincioșii nu au nevoie de cărțile noastre, nu le vor citi și nu vor dori să le înțeleagă. Dar am vrea să demonstrăm uriașei mulțimi a celor care se îndoiesc că credința se leagă de rațiunea tuturor secolelor și de știința tuturor înțelepților. Am vrea să forțăm libertatea umană să respecte autoritatea divină, rațiunea să recunoască bazele credinței pentru ca credința și autoritatea, la rândul lor, să nu proscrie niciodată libertatea și rațiunea.

Articolul III

SOLUȚIA CELEI DE-A TREIA PROBLEME RAȚIUNEA MISTERELOR

Credința fiind aspirația spre necunoscut, obiectul credinței este, în mod absolut și necesar, misterul.

Credința, pentru a-și formula aspirațiile, este obligată să împrumute imagini din domeniul cunoscutului.

Dar ea specializează întrebuințarea acestor forme, asamblându-le într-o manieră imposibilă în ordinea cunoscutului. Iată care este profunda rațiune a aparentei absurdități a simbolismului.

Să dăm un exemplu:

Dacă credința zice că Dumnezeu este impersonal, s-ar putea conchide că Dumnezeu nu este decât o vorbă sau cel mult un lucru.

Dacă ar zice că Dumnezeu este o persoană, ne-am imagina infinitul inteligent sub forma necesar mărginită a unui individ.

Dar ea zice, Dumnezeu este în trei persoane pentru a afirma că ea îl concepe pe Dumnezeu ca unitate și număr.

Formula misterului exclude în mod necesar chiar înțelegerea acestei formule, chiar în măsura în care e împrumutată din

lumea lucrurilor cunoscute, pentru că, dacă le-am înțelege, ele ar exprima cunoscutul și nu necunoscutul.

Ar aparține atunci științei și nu religiei, adică credinței.

Obiectul credinței este o problemă de matematică al cărei X scapă procedeelor algebrei noastre.

Matematicile absolute dovedesc numai necesitatea și, în consecință, existența acestui necunoscut reprezentat printr-un **X** intraductibil.

Or, știința se va strădui zadarnic în progresul ei infinit, dar întotdeauna relativ finit, nu va găsi niciodată în limbajul finitului expresia completă a infinitului. Misterul va rămâne deci etern.

A se încerca introducerea în logica cunoscutului a termenilor unei profesii de credință înseamnă a o scoate din domeniul credinței care are ca bază pozitivă ilogicul, adică imposibilitatea de a explica logic necunoscutul.

Pentru israeliți, Dumnezeu este despărțit de umanitate, acesta nu trăiește în creaturile sale, el este de un egoism infinit.

Pentru musulmani, Dumnezeu este un cuvânt în fața căruia ei se prosternează în numele credinței lui Mahomed.

În viziunea creștinilor, Dumnezeu se relevă în umanitate, se dezvăluie prin caritate, domnește prin ordinea caree constituie ierarhia.

Ierarhia este stăpâna dogmei, ale cărei spirit și literă ea cere să fie respectate. Sectarii care, în numele rațiunii, sau a irațiunii lor individuale, s-au atins de dogmă, au pierdut chiar prin acest fapt spiritul carității și s-au excomunicat singuri.

Dogma catolică, adică dogma universală, merită acest frumos nume, pentru că ea rezumă toate aspirațiile religioase ale lumii, afirmă unitatea lui Dumnezeu cu Moise și Mahomed, recunoaște în el trinitatea infinită a generației eterne cu Zoroastru, Hermes și Platon, ea împacă Verbul unic al Sfântului Ioan cu numerele vii ale lui Pitagora, iată ceea ce atât știința, cât și rațiunea pot

constata. Ea este deci chiar în fața științei și a rațiunii dogma perfectă, completă, care s-a născut vreodată pe lume. Dacă știința și rațiunea sunt de acord cu noi întru acestea, nu le mai cerem nimic mai mult.

Dumnezeu există și este unul singur, care-i pedepsește pe cei ce fac rău, a spus Moise.

Dumnezeu se află pretutindeni, se află în noi și, dacă facem bine oamenilor, lui Dumnezeu îi facem, a spus Iisus.

Temeți-vă, era concluzia dogmei lui Moise.

Iubiți a fost concluzia dogmei lui Iisus.

Idealul tipic al vieții lui Dumnezeu în umanitate este întruparea.

Întruparea necesită reînvierea și operează în numele reversibilității solidarității, cu alte cuvinte în numele comuniunii universale, principiu dogmatic al spiritului carității.

A substitui arbitrarul uman unui despotism legitim al legii, a așeza, cu alte cuvinte, tirania în locul autorității, este opera protestantismului și a democrației. Ceea ce oamenii numesc libertate este sancțiunea autorității ilegitime sau, mai degrabă, ficțiunea puterii nesancționate de autoritate.

Jean Calvin protesta față de rugurile Romei pentru a-și acorda dreptul de a-l arde pe Michel Servet. Orice popor care se eliberează de un Carol I sau de un Ludovic al XVI-lea suportă pe un Robespierre sau pe un Cromwel, iar în spatele tuturor protestelor la adresa papalității legitime se află un antipapă.

Divinitatea lui Iisus Hristos nu există decât în Biserica Catolică. Acesteia el îi transmite ierarhic viața și puterea sa. Această divinitate e sacerdotală și regală prin comuniune, dar, în afara acestei comuniuni, orice afirmare a divinității lui Iisus Hristos este idolatră, pentru că Iisus nu este un Dumnezeu separat.

Pentru adevărul catolic numărul protestanților nu contează.

Dacă toți oamenii ar fi orbi, ar fi acesta un motiv să negăm existența soarelui? Rațiunea, protestând față de dogmă, probează suficient că nu ea a inventat-o, obligată fiind să admire morala care rezultă din această dogmă; or, dacă morala este o lumină, dogma trebuie să fie un soare; lumina nu izvorăște din întuneric.

Între două prăpăstii ale politeismului și deismului absurd și mărginit nu există decât o posibilitate: misterul prea Sfintei Trinități.

Între fatalitatea imorală și responsabilitatea draconică încheiată prin condamnarea tuturor ființelor nu există decât o posibilitate: misterul mântuirii.

Trinitatea este credința.

Întruparea este speranța.

Învierea este varietatea.

Trinitatea este ierarhia.

Întruparea este autoritatea divină a Bisericii.

Mântuirea este sacerdoțiul unic, infailibil, indefectibil și catolic. Numai Biserica Catolică posedă o dogmă invariabilă și prin chiar constituția ei se află în imposibilitatea de a corupe morala; ea nu inovează, ea explică. Astfel, de exemplu, dogma imaculatei concepții nu este nouă, ea era conținută în întregime în theotokonul Conciliului din Ephes, iar thotokonul este consecința riguroasă a dogmei catolice a întrupării.

Biserica Catolică nu face excomunicări, ea numai le declară și e singura care o poate face, pentru că ea este cea care conservă unitatea.

În afara vasului lui Petru, nu e decât abisul. Protestanții seamănă acelor oameni care, obosiți de tangaj, se aruncă în apă pentru a scăpa de răul de mare.

Despre catolicitate, așa cum s-a constituit ea în Biserica Catolică, se poate spune ceea ce Voltaire a afirmat cu atâta îndrăzneală despre Dumnezeu.

Dacă n-ar fi existat, trebuia inventată. Dar dacă un om ar fi fost capabil să inventeze spiritul carității, acela l-ar fi inventat și pe Dumnezeu. Caritatea nu se inventează, ea se revelează prin operele sale și atunci putem scrie odată cu Mântuitorul lumii: Fericiți cei cu inima curată, căci ei îl vor vedea pe Domnul!

A înțelege spiritul carității înseamnă a înțelege toate misterele.

Articolul IV

SOLUȚIA CELEI DE-A PATRA PROBLEME. RELIGIA PROBATĂ PRIN OBIECȚIILE CARE I SE OPUN

Obiecțiile împotriva religiei pot fi făcute fie în numele științei, fie în numele rațiunii, fie în numele credinței.

Știința nu poate nega faptele existenței religiei, nici implicarea în evenimentele istoriei și a influenței ei asupra istoriei.

Este interzis cuiva să se atingă de dogmă; dogma aparține în întregime credinței.

Știința se înarmează de obicei împotriva religiei cu o serie de fapte pe care numai ea are dreptul să le aprecieze și chiar le apreciază foarte sever, dar pe care religia le condamnă și ea, chiar mai energic decât știința.

Făcând acestea, știința dă dreptate religiei, făcându-și sieși o nedreptate; renunță la logică, acuză dezordinea pe care orice pasiune umană o provoacă în spiritul uman și nevoia acestuia de a fi susținut și dirijat de spiritul carității.

Rațiunea, pe de altă parte, examinează dogma și o găsește absurdă.

Dar, dacă n-ar fi rațiunea, ar înțelege-o; dacă ar înțelege-o, ea n-ar mai fi formula necunoscutului.

Ar fi o demonstrație matematică a infinitului.

Ar fi infinitul finit, necunoscutul cunoscut, incomensurabilul măsurat, indicibilul rostit.

Adică dogma n-ar înceta să devină absurdă în fața rațiunii decât devenind în fața științei, a rațiunii și a bunului-simț la un loc, cea mai monstruoasă și mai imposibilă dintre absurdități.

Mai rămân obiecțiile credinței disidente.

Israeliții, strămoșii religiei noastre, ne reproșează de a fi atentat la unicitatea lui Dumnezeu, de a fi schimbat o lege imuabilă și eternă, de a fi adorat creatura în locul creatorului.

Aceste reproșuri atât de grave sunt fondate pe o noțiune perfect falsă a creștinismului.

Dumnezeul nostru este Dumnezeul lui Moise, Dumnezeul unic, imaterial, infinit și mereu același, singurul demn de a fi adorat.

Asemenea evreilor și noi îl credem prezent pretutindeni, dar așa cum ar trebui s-o facă și ei, noi îl credem viu, gândindu-se la oameni și iubindu-i, iar noi ne închinăm în fața lucrării lui.

Nu i-am schimbat legea, pentru că decalogul israeliților este și legea creștină.

Legea este imuabilă pentru că se întemeiază pe principiile eterne ale naturii; dar cultul necesar nevoilor omului se poate schimba și modifica odată cu el.

Cultul este o învățătură, o limbă, trebuie tradus când națiunile nu-l mai înțeleg.

Noi am tradus, n-am distrus cultul lui Moise și al profeților săi.

Adorându-l pe Dumnezeu în lucrarea lui, noi nu adorăm lucrarea în sine. Adorându-l pe Dumnezeu în Iisus Hristos, tot pe Dumnezeu îl adorăm, dar pe acel Dumnezeu unit cu umanitatea.

Dumnezeul evreilor este inuman, pentru că ei nu-i înțeleg lucrarea.

Noi suntem deci mai israeliți decât israeliții. Ceea ce ei cred credem și noi și chiar mai bine decât ei. Ne acuză că ne-am despărțit de ei, dar ei sunt cei care vor să se separe de noi.

Noi îi așteptăm din toată inima, cu brațele deschise.

Suntem ca și ei, discipolii lui Moise.

Ca și ei, venim din Egipt și detestăm servitutea; dar noi am ajuns în pământul făgăduit, ei au rămas și adastă, murind în deșert.

Musulmanii sunț bastarzii lui Israel sau, mai degrabă, ei sunt frații dezmoșteniți, asemenea lui Esau.

Credința lor e ilogică, pentru că ei admit că Iisus este un mare profet și-i tratează totuși pe creștini drept necredincioși.

Recunosc inspirația divină a lui Moise, dar nu-i privesc pe evrei ca pe niște frați.

Cred orbește în profetul lor cel orb, fatalistul Mahomed, dușmanul progresului și al libertății.

Să nu-i luăm totuși lui Mahomed gloria de a fi proclamat unitatea lui Dumnezeu pentru arabii lui idolatri.

Se găsesc în Coran pagini sublime și curate.

Citind aceste pagini, putem spune odată cu copiii lui Ismael: nu este alt Dumnezeu în afara lui Dumnezeu și Mahomed este profetul său.

Există în ceruri trei tronuri pentru trei profeți ai popoarelor; dar până la urmă Mahomed va fi înlocuit cu Ilie.

Musulmanii nu reproșează nimic creștinilor, ei îi înjură.

Îi numesc necredincioși și ghiauri, câini adică. Nu avem nimic ce să le răspundem.

Nu trebuie să-i respingem pe turci și pe arabi; trebuie doar să-i instruim și să-i civilizăm.

Mai rămân creștinii disidenți, adică aceia care, rupând unitatea, se declară străini carității Bisericii.

Ortodoxia greacă, această geamănă a Bisericii Romane, care n-a mai crescut de când s-au despărțit, nu mai vrea să țină seamă de fastul religios și de la Photius n-a mai inspirat nicio elocință; Biserica devenită absolut temporală și al cărei sacerdoțiu nu mai e decât o funcție reglată de politica imperială a țarului tuturor Rusiilor; mumie curioasă a unei Biserici primitive, colorată încă și aurită cu toate legendele și riturile din care popii nu mai înțeleg nimic; umbră a unei Biserici vii, dar care s-a oprit, lăsând-o pe cealaltă să meargă înainte, din ea nemairămânând decât o siluetă ștearsă și fără cap.

Vin apoi protestanții; eternii ordonatori ai anarhiei care au sfârșit dogma, încercând s-o umple de raționamente, ca pe butoiul Danaidelor; fanteziști religioși ale căror inovații sunt negative; ei au formulat pentru uzul lor un necunoscut, așa-zis mai bine cunoscut, mistere mai bine explicate, un infinit mai bine definit, o imensitate mai restrânsă, o credința mai îndoielnică, obținând o chintesență a absurdului, o scindare a carității și decretând actele anarhice drept principii ale unei ierarhii imposibile; ei vor să realizeze salvarea numai prin credință, pentru că spiritul carității le scapă și nu pot nimic realiza, nici chiar aici pe pământ, pentru că pretinsele lor sacramente nu sunt decât maimuțăreli alegorice care nu oferă gratis, nu-l mai văd și nu-l mai ating pe Dumnezeu; într-un cuvânt, acestea nu mai sunt semnele atotputernicei credințe, ci mărturiile obligatorii ale neputinței eterne a îndoielii.

Reforma a protestat chiar față de credință. Protestanții au dreptate numai când se ridică împotriva unui zel nesocotit și persecutor care vrea să forțeze conștiințele. Ei au cerut dreptul de a se îndoi, dreptul de a avea mai puțină religie sau de a nu avea deloc; și-au vărsat sângele pentru acest trist privilegiu; l-au cucerit, l-au dobândit, dar nu ne pot lua dreptul de a-i plânge și de a-i iubi. Când îi va copleși din nou nevoia de a crede, când

inima lor se va revolta împotriva tiraniei unei false rațiuni, când vor obosi de abstracțiile reci ale dogmei lor arbitrare, de zadarnicele lor practici culturale fără eficiență, când comuniunea lor lipsită de o prezență reală, bisericile lor fără divinitate și morala lor fără iertare îi va îngrozi, în sfârșit, când vor fi bolnavi de dorul de Dumnezeu, se vor ridica, asemenea fiului risipitor ca să se arunce la picioarele succesorului lui Petru zicându-i: Tată, am păcătuit împotriva cerului și împotriva ta, nu suntem demni de a fi numiți fiii tăi, dar socotește-ne măcar printre cei mai umili dintre slujitorii tăi.

Nu mai aducem în discuție critica lui Voltaire. Acest mare spirit era dominat de o înflăcărată dragoste pentru adevăr și dreptate, dar era lipsit de acea franchețe a inimii pe care o dă înțelegerea credinței. Voltaire nu putea admite credința pentru că el nu putea iubi. Spiritul de caritate nu i s-a revelat acestui suflet fără tandrețe și el a criticat cu amărăciune o vatră a cărei căldură n-a simțit-o și o lampă a cărei lumină n-a zărit-o. Dacă religia ar fi fost așa cum o vedea el, ar fi avut mii de motive s-o atace și noi am fi îngenuncheat în fața eroismului lui. Voltaire ar fi fost mesia bunului-simț, un Hercule distrugând fanatismul... Dar el râdea prea mult pentru a înțelege ce spune. Fericiți cei ce plâng, filozofia râsului nu are nimic comun cu religia lacrimilor.

Voltaire a parodiat Biblia, dogma, cultul, apoi a persiflat, a batjocorit și și-a urât parodia.

Numai aceia se pot simți ofensați care văd religia în parodia lui Voltaire. Voltairienii seamănă cu broaștele din fabulă, care sar pe grindă și de acolo batjocoresc maiestatea regală. Sunt liberi să ia grinda drept rege, refăcând caricatura romană de care râdea odinioară Tertulian și care îl reprezenta pe Dumnezeul creștinilor ca pe un om cu cap de măgar. Creștinii vor ridica din umeri văzând măscările și-l vor ruga pe Dumnezeu să-i ierte pe bieții ignoranți care cred că-i insultă.

Contele Joseph de Maistre, după ce a prezentat într-unul din cele mai elocvente paradoxuri pe călău ca pe o ființă sacră și ca pe o întruchipare permanentă a justiției divine pe Pământ, ar fi vrut să-i ridice patriarhului de la Ferney o statuie făcută de mâna călăului. Este o anume profunzime în această afirmație. Voltaire a fost o ființă providențială și fatală în același timp, înzestrat cu insensibilitate pentru a-și desăvârși teribilele sale misiuni în lume. În domeniul inteligenței, un gâde al măreților opere, un exterminator înarmat chiar de justiția lui Dumnezeu.

Dumnezeu l-a trimis, între secolul lui Bossuet și cel al lui Napoleon, pentru a distruge tot ceea ce separă aceste două genii și a-i uni într-unul singur.

El era un fel de Samson al spiritului, mereu gata să zgâlțâie coloanele templului; dar pentru ca moara progresului religios să meargă, chiar fără voia lui, Providența i-a orbit inima.

Articolul V

SOLUȚIA ULTIMEI PROBLEME. DESPĂRȚIREA BISERICII DE SUPERSTIȚIE ȘI FANATISM

Superstiția, din cuvântul latin *superstes*, supraviețuitor, este semnul care a supraviețuit ideii; forma preferată a obiectului, ritul fără rațiune, credința nesocotită pentru că este izolată și în consecință, cadavrul religiei, moartea vieții, abrutizarea substituită inspirației.

Fanatismul este superstiția pătimașă, cuvântul vine de la *fanum* care înseamnă templu, este templul pus în locul lui Dumnezeu, este interesul uman și temporal al preotului substituit onoarei sacerdoțiului, este patima mizeră a omului exploatând credința celui credincios.

În fabula lui La Fontaine, măgarul încărcat cu relicve crede că este adorat, dar autorul nu ne spune dacă anumiți oameni chiar se închină animalului. Aceia ar fi fost superstițioșii.

Dacă cineva ar râde de prostia lor, ar fi gata să-l asasineze, căci de la superstiție la fanatism nu e decât un pas.

Superstiția este religia interpretată de prostie; fanatismul este religia servind de pretext furiei.

Cei care confundă cu un anume scop și cu prejudecăți religia cu superstiția și fanatismul împrumută prostiei prevențiile ei oarbe, tot așa cum împrumută fanatismul nedreptatea și mânia.

Inchizitori sau septembriști, mai are importanță cum se numesc? Religia lui Iisus Hristos condamnă și i-a condamnat întotdeauna pe asasini.

REZUMATUL PRIMEI PĂRȚI, ÎN FORMĂ DE DIALOG

CREDINȚA, ȘTIINȚA, RAȚIUNEA

Știința:

– N-o să mă faci niciodată să cred în existența lui Dumnezeu.

Credința:

– Nu ai privilegiul să crezi, dar nu vei putea niciodată dovedi că Dumnezeu nu există.

Știința:

– Pentru a o dovedi, am mai întâi nevoie să știu ce este Dumnezeu.

Credința:

– Nu vei putea s-o faci niciodată. Dacă ai ști, m-ai învăța și pe mine și, dacă aș afla, n-aș mai crede.

Știința:

– Crezi deci fără să știi ce crezi?

Credința:

– O! Să nu ne jucăm cu vorbele. Tu nu știi ce cred eu, dar eu cred cu siguranță pentru că tu nu știi. Ai pretenția că ești

infinită? Nu te împotmolești în fiecare clipă de un mister? Misterul este pentru tine o ignoranță infinită care ar aneantiza finitul științei tale dacă nu l-aș ilumina eu din când în când cu înflăcăratele mele aspirații și când tu spui „nu știu", eu exclam „încep să cred".

Știința:

– Dar aspirațiile tale, precum și obiectul lor nu pot fi pentru mine decât ipoteze.

Credința:

– Fără îndoială, dar pentru mine sunt certitudini, fiindcă fără aceste ipoteze m-aș îndoi chiar de certitudinile tale.

Știința:

– Dar dacă tu începi acolo unde mă opresc eu, va trebui întotdeauna să-ți fie teamă să nu începi prea devreme. Progresele mele atestă că eu nu mă opresc niciodată.

Credința:

– Ce importanță au progresele tale dacă eu merg mereu în fața ta?

Știința:

– Tu mergi! visând eternitatea, ai disprețuit prea mult pământul; picioarele ți-au amorțit.

Credința:

– Mă poartă copiii mei.

Știința:

– Numai orbii poartă alți orbi, ferește-te de prăpăstii!

Credința:

– Nu, copiii mei nu sunt orbi, dimpotrivă, se bucură de o dublă vedere, văd prin ochii tăi ceea ce le poți demonstra pe pământ, și cu ai mei ceea ce le arăt în cer.

Știința:

– Ce spune rațiunea?

Rațiunea:

– Cred, o, dragele mele profesoare, că ați putea realiza un apolog emoționant al paraliticului și al orbilor. Știința reproșează credinței că nu calcă pe pământ, iar credința spune că știința nu vede nimic în cerul aspirațiilor și al veșniciei. În loc să se certe, știința și credința ar trebui să se unească; știința să ajute credința, iar credința să consoleze știința, învățând-o să spere și să iubească.

Știința:

– Ideea e frumoasă, dar e o utopie. Credința îmi debitează absurdități și eu vreau să progresez fără ea.

Credința:

– Ce înțelegi prin absurdități?

Știința:

– Înțeleg prin absurdități propozițiile contrare demonstrațiilor mele ca, de exemplu, că trei fac unu, că Dumnezeu s-a făcut om, adică infinitul s-a făcut finit, iar cel Veșnic a murit, că Dumnezeu și-a osândit fiul său nevinovat pentru păcatul celor vinovați...

Credința:

– Nu mai vorbi. Enunțate de tine, aceste propoziții sunt într-adevăr absurdități. Știi tu ce este numărul în Dumnezeu? Poți tu să judeci operațiile necunoscutului, poți tu înțelege misterele carității? Probabil că-ți par întotdeauna absurdă pentru că, dacă ai înțelege, afirmațiile mele ar fi absorbite în teoremele tale; eu aș fi tu și tu ai fi eu, altfel spus, eu n-aș mai exista și rațiunea în prezența infinitului s-ar opri orbită de îndoielile la fel de infinite ca și spațiul.

Știința:

– Cel puțin nu-mi uzurpa autoritatea, nu da dezmințiri în privința domeniului meu.

Credința:

– N-am făcut-o și nu o voi face niciodată.

Știința:

– Nici tu n-ai crezut, nu-i așa, niciodată că o fecioară ar putea fi mamă fără să înceteze să mai fie fecioară și asta chiar în ordine fizică, naturală, pozitivă, în ciuda tuturor legilor naturii? Și nu afirmi, nu-i așa, că o bucată de pâine este nu numai Dumnezeu, ci chiar un trup uman cu oase și vene, organe și sânge, în așa fel încât tu-ți transformi copiii, punându-i să mănânce această pâine, într-un popor de antropofagi?

Credința:

– Nu există niciun creștin care să nu se revolte auzind ce ai spus, ceea ce dovedește că ei nu înțeleg învățăturile mele în această manieră pozitivă și grosolană. Supranaturalul pe care eu îl susțin se află deasupra naturii și nu poate, în consecință, să i se opună; cuvintele credinței nu pot fi înțelese decât de credință; numai, repetându-le, știința le denaturează. Mă folosesc de cuvintele tale pentru că nu am altele; dar, pentru că discursurile mele ți se par absurde, trebuie să înțelegi că acord acestor cuvinte o semnificație care ție-ți scapă. Mântuitorul, revelând dogma prezenței reale, a spus: Carnea nu are aici niciun amestec; cuvintele mele sunt spirit și viață. Nu-ți prezint deci misterul întrupării ca pe un fenomen de anatomie, nici pe cel al transsubstanțialității ca pe o manipulare chimică. Atunci de ce mă acuzi de absurditate? Eu nu judec nimic din ceea ce tu cunoști; cu ce drept îmi spui că sunt nesăbuită?

Știința:

– Încep să te înțeleg sau, mai degrabă, că nu vei putea înțelege niciodată. În acest caz să rămânem despărțite, nu voi avea niciodată nevoie de tine.

Credința:

– Eu sunt mai puțin orgolioasă și recunosc că mi-ai putea fi de folos. Și știu că fără mine și tu ai fi mult mai tristă și mai deznădăjduită și nu vreau să mă despart de tine decât dacă și rațiunea este de acord.

Rațiunea:

– Feriți-vă s-o faceți. Eu vă sunt necesară amândurora. Și ce m-aș face fără voi? Am nevoie să știu și să cred că o să fiu dreaptă. Dar nu trebuie niciodată să confund ceea ce știu cu ceea ce cred. A ști înseamnă a nu mai crede, a crede înseamnă a nu ști încă. Obiectul științei este cunoscutul, credința nu se ocupă de el, lăsându-l științei. Obiectul credinței este necunoscutul, știința îl poate cerceta, dar nu-l poate defini; e obligată, cel puțin provizoriu, să accepte definițiile credinței pe care nici măcar nu le poate critica. Dar dacă știința renunță la credință, renunță la speranță și la iubire, a căror existență și necesitate sunt totuși la fel de evidente atât pentru știință cât și pentru credință. Credința ca fapt psihologic ține de domeniul științei și știința ca manifestare a luminii lui Dumnezeu în inteligența umană ține de domeniul credinței. Știința și credința trebuie deci să se admită, să se respecte reciproc, să se susțină și să se ajute la nevoie fără să impieteze una asupra alteia. Mijlocul de a le uni este să nu fie confundate niciodată. Nu pot exista contradicții între ele, pentru că, servindu-se de aceleași cuvinte, nu vorbesc aceeași limbă.

Credința:

– Ei bine, sora mea știință, ce ai de spus?

Știința:

– Spun că eram gata să ne despărțim dintr-o deplorabilă neînțelegere și că de acum putem merge umăr lângă umăr; dar pe care dintre simbolurile tale ai vrea să mi le atașezi? Voi fi evreică, musulmană, catolică sau protestantă?

Credința:

– Rămâi doar știință și vei fi universală.

Știința:

– Catolică adică dacă înțeleg bine, dar ce ar trebui să cred despre diferitele religii?

Credința:

– Judecă-le după operele lor. Caută adevărata caritate și, când o vei găsi, întreab-o cărui cult aparține.

Știința:

– Nu va aparține celui al inchizitorilor și al călăilor din noaptea Sfântului Bartolomeu.

Credința:

– Va fi cel al Sfântului Ioan Milostivul, al Sfântului Francisc de Sales, al Sfântului Vincent de Paul, al lui Fénelon și al atâtor altora.

Știința:

– Mărturisești că, făcând mult bine, credința a făcut și destul rău?

Credința:

– Când se ucide în numele lui Dumnezeu care a spus să nu ucizi, când se persecută în numele celui care cere să ne iertăm dușmanii, când se propovăduiește întunericul în numele celui care nu vrea ca lumina să fie pusă sub obroc, e drept să atribui crima legii care o condamnă? Spune, dacă vrei să fii dreaptă, că în ciuda religiei pe pământ s-a făcut mult rău. Dar câte virtuți n-a născut ea, câte devotamente și sacrificii necunoscute? Ai socotit oare vreodată acele nobile inimi de ambele sexe care au renunțat la orice bucurie pentru a se pune în slujba tuturor durerilor? Sufletele devotate rugăciunii și muncii, care s-au petrecut făcând doar binele? Cine a construit azile pentru orfani și bătrâni, ospicii pentru bolnavi, schituri pentru cei care se căiesc? Aceste instituții pe cât de modeste, pe atât de glorioase sunt opere reale de care analele bisericilor sunt pline. Războaiele religioase și supliciile sectarilor aparțin politicii secolelor barbare. Sectarii de altfel erau ei înșiși niște criminali. Ai uitat rugul lui Michel Servet și masacrul preoților noștri reluat mereu în numele umanității și al rațiunii de către revoluționarii dușmani ai Inchiziției și ai Masacrului din Noaptea

Sfântului Bartolomeu? Oamenii sunt cruzi, dar asta se întâmplă când uită de religia care binecuvântează și iartă.

Știința:

– O, credință, iartă-mă că nu pot să cred, dar acum știu de ce crezi. Îți respect speranțele și-ți împărtășesc dorințele, dar căutând găsesc și trebuie să mă îndoiesc ca să caut.

Rațiunea:

– Muncește deci și caută, o, știință, dar respectă oracolele credinței. Când îndoiala ta va lăsa o lacună în știința universală, dă-i voie credinței s-o umple. Mergeți, distincte, una lângă alta, dar sprijiniți-vă și nu vă veți rătăci niciodată.

Partea a doua

MISTERELE FILOZOFICE

CONSIDERAȚII PRELIMINARE

S-a spus că frumusețea este splendoarea adevărului.

Or, frumusețea morală este bunătatea. E frumos să fii bun.

Pentru a fi bun cu inteligență, trebuie să fii drept.

Pentru a fi drept, trebuie să acționezi cu judecată.

Pentru a acționa cu judecată, trebuie să posezi știința realității.

Pentru a avea conștiința adevărului, trebuie să posezi noțiunea exactă a ființei.

Ființa, adevărul, rațiunea și dreptatea sunt obiective comune ale cercetării științei și ale aspirațiilor credinței. Concepția, fie reală, fie ipotetică a unei puteri supreme, transformă dreptatea în providență, noțiunea divină, din acest punct de vedere, devine accesibilă științei însăși.

Știința studiază manifestările parțiale, credința presupune sau, mai degrabă, o admite *a priori* în generalitatea ei.

Știința cercetează adevărul în toate lucrurile, credința raportează toate lucrurile la un adevăr universal și absolut.

Știința constată realitățile în detaliu, credința le explică printr-o realitate de ansamblu pe care știința n-o poate constata,

dar pe care existența chiar a detaliilor o obligă s-o recunoască și s-o admită.

Știința supune rațiunile persoanelor și ale lucrurilor unei rațiuni matematice universale; credința cercetează sau, mai degrabă, presupune matematicile unei rațiuni inteligente și absolute.

Se vede aici tot ceea ce credința împrumută de la știință și tot ceea ce știința, la rândul ei, datorează credinței.

Fără credință, știința este constrânsă la o îndoială absolută și rămâne etern împotmolită în empirismul hazardat al unui scepticism rațional; fără știință, credința construiește ipoteze la întâmplare și emite prejudecăți oarbe asupra cauzelor efectelor pe care nu le știe.

Marele lanț care leagă știința de credință este analogia.

Știința este obligată să respecte o credință ale cărei ipoteze sunt analoage adevărurilor demonstrate. Credința care atribuie totul lui Dumnezeu este obligată să admită știința ca pe o revelație naturală care, prin manifestarea parțială a legilor rațiunii eterne, dă scara proporțiilor tuturor aspirațiilor și elanurilor sufletești în domeniul necunoscutului.

Numai credința poate da o soluție misterelor științei, iar știința demonstrează rațiunea de a fi misterelor credinței.

În afara unirii și a sprijinului reciproc ale acestor două forțe vii ale inteligenței, pentru știință nu e decât scepticism și disperare, pentru credință, îndrăzneală și fanatism.

Dacă credința insultă știința, ea blasfemiază; dacă știința nu recunoaște credința, abdică.

Să le ascultăm acum vorbind împreună.

– Ființa se află pretutindeni, spune știința, e multiplă și variabilă în forme, unică în esență și imuabilă în legile sale. Inteligența există în ființă. Inteligența animă și modifică materia.

– Inteligența se află pretutindeni, susține credința. Nicăieri viața nu este o fatalitate pentru că e supusă regulilor. Regula este expresia unei înțelepciuni supreme. Absolutul în inteligență, regulatorul suprem al formelor, idealul viu al spiritelor este Dumnezeu.

– În identitatea ei cu idealul, ființa este adevăr, spune știința.

– În identitatea sa cu idealul, adevărul este Dumnezeu, reia credința.

– În identitatea sa cu demonstrațiile mele, ființa este realitatea, spune știința.

– În identitatea cu legitimile mele aspirații, realitatea este dogma, spune credința.

– În identitatea sa cu spiritul carității, rațiunea cea mai înaltă este supunerea, spune credința.

– În identitatea sa cu motivul actelor raționale, ființa este dreptate, spune știința.

– În identitatea sa cu principiile carității, dreptatea este providența, răspunde credința.

Acordul sublim al tuturor certitudinilor cu toate speranțele, absolutul în inteligență, absolutul în iubire. Duhul Sfânt, spiritul carității, trebuie totul să concilieze și să transforme în propria lui lumină. Nu este el oare spiritul inteligenței, spiritul științei, spiritul sfătuitor, spiritul puterii? Va veni, spune liturghia catolică, și atunci va fi ca o nouă creație, va schimba fața pământului.

„A-ți bate joc de filozofie înseamnă a filozofa", spunea Pascal, făcând aluzie la acea filozofie sceptică și îndoielnică, refuzând să recunoască credința. Și dacă ar exista o credință care să încalce în picioare știința nu vom putea spune că a-ți bate joc de credință ar fi un act de religie veritabilă, pentru că religia care este numai caritate nu tolerează batjocura dar ar fi drept să fie blamată această iubire pentru ignoranță și să se spună cu toată

îndrăzneala: pentru că nu-ți cunoști sora, tu nu ești fiica lui Dumnezeu!

Adevăr, realitate, rațiune, dreptate, providență, acestea sunt cele cinci raze ale stelei arzând în mijlocul căreia știința va scrie cuvântul Ființă și căruia credința îi va adăuga numele inefabil al lui Dumnezeu.

SOLUȚIA PROBLEMELOR FILOZOFICE

PRIMA SERIE

Întrebare: Ce este adevărul?
Răspuns: Este ideea identică ființei.
Î: Ce este realitatea?
R: Este știința identică ființei.
Î: Ce este rațiunea?
R: Este verbul identic ființei.
Î: Ce este dreptatea?
R: Este motivul actelor identice ființei.
Î: Ce este absolutul?
R: Este ființa.
Î: Se poate concepe ceva deasupra ființei?
R: Nu, dar se poate concepe înlăuntrul ei supraeminența și transcendența.
Î: Ce înseamnă toate acestea?
R: Rațiunea supremă a ființei.
Î: O cunoașteți, ați putea-o defini?
R: Credința o afirmă și o numește Dumnezeu.

Î: Există ceva deasupra adevărului?

R: Deasupra adevărului cunoscut există adevărul necunoscut.

Î: Cum putem rezonabil presupune acest adevăr?

R: Prin analogie și proporții.

Î: Cum pot fi definite?

R: Prin simbolurile credinței.

Î: Se poate spune despre realitate același lucru ca despre adevăr?

R: Exact același lucru.

Î: Exista ceva deasupra rațiunii?

R: Deasupra rațiunii finite există rațiunea infinită.

Î: Ce este rațiunea infinită?

R: Este rațiunea supremă a ființei pe care credința o numește Dumnezeu.

Î: Există ceva deasupra dreptății?

R: Da, urmând credința, există providența la Dumnezeu și sacrificiul la om.

Î: Ce este sacrificiul?

R: Este renunțarea de bunăvoie și spontană a celui drept.

Î: Este sacrificiul rezonabil?

R: Nu, este un fel de nebunie mai mare decât rațiunea, pentru că rațiunea este obligată să-l admire.

Î: Cum se numește omul care acționează urmând adevărul, realitatea, rațiunea și dreptatea?

R: Se numește omul moral.

Î: Și dacă sacrifică dreptății plăcerile lui?

R: Este un om de onoare.

Î: Și dacă, imitând grandoarea și bunătatea Providenței, el își face mai mult decât datoria, sacrificându-și dreptul spre binele altora?

R: Este un erou.

Î: Care este principiul adevăratului eroism?

R: Este credința.

Î: Cine îl sprijină?

R: Speranța.

Î: Care este regula?

R: Caritatea.

Î: Ce este binele?

R: Ordinea.

Î: Ce este răul?

R: Dezordinea.

Î: Care este bucuria permisă?

R: Bucuria ordinii.

Î: Care este bucuria interzisă?

R: Bucuria dezordinii.

Î: Care sunt consecințele lor?

R: Viața și moartea în ordinea morală.

Î: Infernul cu toate ororile sale își are rațiunea lui de a fi în dogma religioasă?

R: Da, este consecința riguroasă a unui principiu.

Î: Care este acest principiu?

R: Libertatea.

Î: Ce este libertatea?

R: Dreptul de a-ți face datoria cu posibilitatea de a nu o face.

Î: Ce înseamnă a nu-ți face datoria?

R: Înseamnă a-ți pierde dreptul. Or, dreptul fiind etern, a-l pierde ar fi o pierdere veșnică.

Î: Nu se poate repara o greșeală?

R: Da, prin ispășire.

Î: Ce este ispășirea?

R: O supraîncărcare a muncii. Astfel, pentru că ieri am fost leneș, trebuie să îndeplinesc astăzi o sarcină dublă.

Î: Ce credeți despre cei care-și impun suferințe voluntare?

R: Dacă o fac pentru a-și înfrânge atracția brutală spre plăcere, ei sunt înțelepți; dacă o fac pentru a suferi în locul

altora, sunt generoși, dacă o fac fără sfat și fără măsură, sunt imprudenți.

Î: Astfel, în fața adevăratei filozofii, religia este înțeleaptă în tot ceea ce poruncește?

R: Veți vedea.

Î: Dar dacă, în sfârșit, suntem înșelați în speranțele noastre eterne?

R: Credința nu admite această îndoială. Dar filozofia însăși ar trebui să răspundă că toate plăcerile pământului nu valorează cât o clipă de eroism și caritate.

A DOUA SERIE

Î: Ce este omul?

R: Omul este o ființă inteligentă și corporală făcută după imaginea lui Dumnezeu și a lumii, una în esență, triplă în substanță, nemuritoare și muritoare.

Î: Ați spus triplu în substanță. Ar avea omul două suflete și două trupuri?

R: Nu, dar conține în el un suflet spiritual, un trup material și un mediator plastic.

Î: Care este substanța acestui mediator?

R: Este lumina în parte volatilă, în parte fixă.

Î: Care este partea fluidă a luminii?

R: Fluidul magnetic.

Î: Și partea fixă?

R: Corpul fluid sau aromal.

Î: Existența acestui corp a fost demonstrată?

R: Da, prin experimentele cele mai curioase și mai concludente. Vom vorbi despre aceasta în cea de a treia parte a lucrării noastre.

Î: Aceste experiențe aparțin credinței?

R: Nu, ele aparțin științei.

Î: Dar știința se ocupă de ele?

R: Se ocupă deja, pentru că eu am scris această carte și pentru că dumneavoastră o citiți.

Î: Dați-mi câteva lămuriri asupra acestui mediator plastic.

R: El este format din lumina astrală sau terestră și transmite corpului uman un dublu magnetism. Sufletul, acționând asupra acestei lumini prin actele lui de voință, o poate dizolva sau coagula, o poate proiecta sau atrage. Ea este oglinda imaginației și a viselor. Acționează asupra sistemului nervos, producând mișcarea corpului. Această lumină se poate dilata la infinit, comunicând imaginile la distanțe considerabile, magnetizând corpurile supuse acțiunii omului care, prin concentrarea ei, le atrage spre el. Ea poate lua toate formele evocate de gândire și, în coagulările pasagere ale părții ei iradiante, devine vizibilă, oferind chiar un fel de rezistență la contact. Dar aceste manifestări și aceste funcții ale mediatorului plastic fiind anormale, instrumentul luminos de precizie nu le poate produce fără a fi falsificat, provocând obligatoriu fie halucinații, fie nebunie.

Î: Ce este magnetismul animal?

R: Este acțiunea unui mediator plastic asupra altuia pentru a-l distruge sau a-l coagula. Sporind elasticitatea luminii vitale și forța ei de proiecție, ea poate fi trimisă cât de departe și adusă înapoi încărcată de imagini, dar operația trebuie favorizată de somnul subiectului care se produce coagulând și mai mult partea fixă a mediatorului plastic.

Î: Magnetismul este contrar moralei și religiei?

R: Nu, când nu se abuzează de el.

Î: Ce înseamnă a abuza?

R: Înseamnă a te servi de el într-un fel dezordonat, într-un scop dezordonat.

Î: Ce este un magnetism dezordonat?

R: Este o emisie fluidă negativă, făcută cu rea intenție, de exemplu, pentru a afla secretele altora sau pentru a-ți atinge scopuri nedrepte.

Î: Care este rezultatul atunci?

R: Falsifică la magnetizator și magnetizat instrumentul fluid de precizie. Acestor cauze trebuie să le atribuim imoralitatea și nebunia unui mare număr de persoane care se ocupă de magnetism.

Î: Care sunt condițiile cerute pentru o magnetizare convenabilă?

R: Sănătatea spiritului și a trupului; intenția dreaptă și practica discretă.

Î: Ce avantaj se poate obține dintr-un magnetism bine dirijat?

R: Vindecarea bolilor nervoase, analiza presentimentelor, restabilirea armoniilor fluide, descoperirea anumitor secrete ale naturii.

Î: Explicați-ne totul mai pe îndelete.

R: O vom face în partea a treia a cărții noastre care va trata în mod special misterele naturii.

Partea a treia

MISTERELE NATURII

MARELE AGENT MAGIC

Am vorbit despre o substanță răspândită în infinit.

A zecea cheie a Tarotului.

Substanța una care este cerul și pământul, urmând gradele de polarizare, subtile sau fixe.

Această substanță este cea pe care Hermes o numea marea Telesima. Când iradiază, splendoarea ei se numește lumină.

Este substanța creată de Dumnezeu înainte de orice când a zis: Să se facă lumină!

Este substanță și mișcare în același timp.

Fluid și vibrație perpetuă.

Forța care o pune în mișcare și care-i este inerentă se numește magnetism.

În infinit, această substanță unică este eterul sau lumina eterată.

În astrele pe care le magnetizează, ea devine lumină astrală.

În ființele organizate, lumină sau fluid magnetic.

În om, ea formează corpul astral sau mediatorul plastic.

Voința ființelor inteligente acționează direct asupra acestei lumini și, prin intermediul ei, asupra întregii naturi supuse modificărilor inteligenței.

Această lumină este oglinda tuturor gândurilor și a tuturor formelor, ea păstrează imaginea a tot ceea ce există, reflexele lumilor trecute și, prin analogie, schița lumilor viitoare. Ea este un instrument al taumaturgiei și al divinației, așa cum vom explica în partea a treia și ultima a acestei lucrări.

Cartea I

MISTERELE MAGNETICE

I. CHEILE MESMERISMULUI

Mesmer a descoperit știința secretă a naturii, el n-a inventat-o.

Substanța primă, unică și elementară, a cărei existență el o susține în aforismele sale era cunoscută de Hermes și Pitagora.

Synesius, care o cânta în imnurile sale, îi descoperise revelația printre amintirile platoniciene ale școlii din Alexandria:

Μια παγα, μια ριζα
Τριφαης ελαμφε μορφα.

....

Περι γαν σπαρεισα πνοια
Χθονος εζωωσε μοιρας
Πολυδαιδαλοισι μορφαις.

„Dintr-o singură sursă, dintr-o singură rădăcină, lumina izvorăște și se desface în trei ramuri de splendoare: Un suflu circular

în jurul pământului, dând viață, sub nenumărate forme, tuturor părților substanței animate."

(*Imnurile lui Synesius*, Imnul II)

Mesmer a văzut în materia elementară o substanță indiferentă mișcării ca un repaus. Supusă mișcării, ea devine volatilă, intrată în repaus devine fixă, dar el n-a înțeles că mișcarea este inerentă substanței prime, că ea rezultă nu din indiferența ei, ci din aptitudinile ei de a combina mișcarea cu repausul, echilibrându-le; repausul absolut nu se găsește nicăieri în materia universală vie; ceea ce este fix atrage volatilul pentru a-l fixa, în timp ce volatilul atacă ceea ce este fix pentru a-l face volatil.

Pretinsul repaus al particulelor fixe în aparență nu este decât o luptă înverșunată și o tensiune sporită a forțelor fluide care se imobilizează, neutralizându-se. Astfel, după Hermes, ceea ce este sus este și jos, aceeași forță care dilată vaporii, restrânge și întărește gheața, totul se supune legilor vieții inerente substanței prime; această substanță atrage și respinge, se coagulează și se risipește cu o constantă armonie; ea este dublă; e androgină; se iubește pe sine și se fecundează; luptă, triumfă, distruge, reînnoiește, dar nu se abandonează niciodată inerției, căci inerția ar fi pentru ea moartea.

Aceasta este substanța primă pe care o desemnează povestirea hieratică a Genezei când verbul Elohimilor creează lumina poruncindu-i să se facă.

Elohim spune: Să se facă lumină și lumină s-a făcut.

Această lumină, al cărei nume evreu este... *aur*, este aurul fluid și viu al filozofiei hermetice. Principiul ei pozitiv este sulful; principiul negativ este mercurul, iar principiile ei echilibrate formează ceea ce ei numesc sare.

Trebuie deci, în locul celui de-al șaselea aforism al lui Mesmer conceput astfel: „Materia este indiferentă dacă e în mișcare sau în repaus", să stabilim următoarele:

Materia universală este legată de mișcare prin dublul ei magnetism și caută în mod fatal echilibrul.

Și să deducem:

Regularitatea și varietatea în mișcare rezultă din combinațiile diverse ale echilibrului.

Un punct echilibrat din toate părțile rămâne imobil tocmai pentru că este înzestrat cu mișcare:

Fluidul este materia într-o largă mișcare, mereu agitată de variația echilibrelor.

Solidul este aceeași materie în mișcare sau în repaus aparent, pentru că e mai mult sau mai puțin solid echilibrată.

Nu există corp solid care să nu poată fi pulverizat pe loc, făcut praf și pulbere, invizibil, dacă echilibrul moleculelor dispare brusc.

Nu există corp fluid care să nu devină pe loc mai dur ca diamantul, dacă i se pot echilibra imediat moleculele constitutive.

A dirija magneții înseamnă a distruge sau a crea forme, așa cum înseamnă a produce în aparență sau a aneantiza corpurile, înseamnă a exercita atotputernicia asupra naturii.

Mediatorul plastic este un magnet care atrage sau respinge lumina astrală sub presiunea voinței. Este un corp luminos care reproduce cu cea mai mare ușurință formele corespunzătoare ideilor.

Este oglinda imaginației. Acest corp se hrănește cu lumina astrală, exact cum corpul organic se hrănește cu produsele pământului. În timpul somnului, absoarbe lumina astrală prin imersiune, în stare de veghe printr-un fel de respirație mai mult sau mai puțin lentă. Când se produc fenomenele de somnambulism natural, mediatorul plastic este supraîncărcat cu o hrană pe care o digeră prost. Voința, deși legată de torpoarea

somnului, îl împinge instinctiv pe mediator spre organe pentru a le degaja, se produce o reacție, într-un fel mecanică, echilibrând prin mișcarea corpului lumina mediatorului. De aceea e periculos să-i trezești pe somnambuli brusc; pentru că mediatorul stopat se poate retrage subit spre rezervorul comun și abandonează în întregime organele care rămân separate de suflet, ceea ce poate prilejui moartea.

Starea de somnambulism, fie natural, fie artificial, este extrem de periculoasă, pentru că, reunind fenomenele din starea de veghe cu cele din starea de somn, constituie un mare salt între cele două lumi. Sufletul agitând resorturile vieții particulare, scăldându-se în același timp în viața universală, e copleșit de o stare de bine inexprimabilă și ar părăsi cu plăcere încrengăturile nervoase care-l țin suspendat deasupra curentului. Situația e aceeași în orice fel de extaz. Dacă voința se implică într-un efort pătimaș sau i se abandonează în întregime, subiectul poate rămâne idiot, paralizat sau poate chiar să moară.

Halucinațiile și viziunile rezultă din rănile făcute mediatorului plastic și din paraliziile sale locale. Când încetează să mai iradieze și substituie imaginile condensate într-un anumit fel realităților luminii, când iradiază prea puternic și se condensează în afară, în jurul unui centru întâmplător și dereglat, ca sângele în excrescențele cărnii, atunci himerele minții noastre prind trup și par să prindă și suflet și ne apărem nouă înșine radioși sau diformi conform idealului dorințelor noastre sau al temerilor noastre.

Halucinațiile fiind vise în stare de trezie, ele presupun întotdeauna o stare analoagă somnambulismului. Dar în sens contrar, somnambulismul este un somn împrumutând stării de trezie fenomenele sale; halucinația este o veghe acordată cel puțin în parte beției astrale a somnului.

Corpurile noastre fluide se atrag și se resping, urmând legile asemănătoare cu cele ale electricității. Ceea ce produce simpatiile și antipatiile instinctive. Ele se echilibrează unele pe altele, de aceea halucinațiile sunt contagioase; proiecțiile anormale schimbă curenții luminoși; perturbațiile unui bolnav influențează firile mai senzitive, se stabilește un cerc de iluzii în care o mare mulțime poate fi ușor antrenată. Așa se petrec întâmplările cu apariții ciudate și minunile populare. Așa se explică miracolele mediumurilor din America și vertijurile învârtitorilor de mese care reproduc în zilele noastre extazele dervișilor de altădată. Vrăjitorii laponi cu tobele lor magice și jongleurii vraci ai sălbaticilor ajung la aceleași rezultate prin procedee asemănătoare. Zeii sau demonii lor nu au niciun amestec.

Nebunii și idioții sunt mai sensibili la magnetism decât persoanele cu mintea sănătoasă; motivul e ușor de înțeles: atât de puțin trebuie pentru a lua mințile unui om beat; te îmbolnăvești mult mai ușor când toate organele sunt dispuse dinainte să suporte impresiile și să-și manifeste dezordinile.

Maladiile fluide își au crizele lor fatale. Orice tensiune anormală a aparatului nervos creează o tensiune contrară conform legilor necesare echilibrului. O iubire exagerată se transformă în ură, și o ură exaltată e foarte aproape de o mare iubire; reacția se produce brusc cu violența unui fulger. Ignoranța se întristează sau se indignează: știința se resemnează și tace.

Există două feluri de iubire, una a inimii și cealaltă a minții, iubirea inimii nu se exaltă niciodată, se reculege și sporește încet, cu toate încercările și sacrificiile; iubirea minții este de natură pur nervoasă și pătimașă, nu trăiește decât din entuziasm, se împiedică de toate datoriile, tratează obiectul iubit ca pe un lucru cucerit, egoist, exigent, neliniștit, tiranic și târâie după sine fatal sinuciderea ca o dezlegare fatală sau adulterul drept remediu. Aceste fenomene sunt constante ca și natura, inexorabile ca fatalitatea.

O tânără artistă plină de promisiuni și de curaj avea un soț cinstit, un savant, un poet căruia ea nu-i putea reproșa decât că o iubea prea mult. L-a părăsit, l-a batjocorit și de atunci continuă să-l urască. Ea era o femeie cinstită, dar lumea nemiloasă o judeca și o condamna, deși nu era vinovată în clipa aceea. Greșeala ei, dacă ne este permis să-i reproșăm vreuna, era că-și iubise nebunește soțul la început.

Dar, îmi veți spune, sufletul uman nu este liber? – Nu, nu mai este liber de îndată ce se lasă în voia patimilor dezordonate. Numai înțelepciunea e liberă, pasiunile dezordonate țin de domeniul nebuniei și nebunia este o fatalitate.

Ceea ce am spus despre iubire se poate spune și despre religie care e cea mai puternică, dar și cea mai îmbătătoare dintre iubiri. Pasiunea religioasă își are și ea excesele și reacțiile ei fatale. Poți trăi extaze și stigmate ca Francisc din Assisi și să cazi apoi în abisurile destrăbălării și ale impietății.

Magnetizarea se poate face în două feluri: întâi, acționând prin voință asupra mediatorului plastic al unei alte persoane a cărei voință și acte sunt, în consecință, subordonate acestei acțiuni.

În al doilea rând, acționând prin voința unei persoane, fie prin intimidare, fie prin convingere, pentru ca voința impresionată să modifice după voia noastră mediatorul plastic și actele acestei persoane.

Se magnetizează prin iradiere, prin contact, prin privire, prin cuvânt.

Vibrațiile vocii modifică mișcarea luminii astrale, fiind un vehicul puternic al magnetismului.

Suflul cald magnetizează pozitiv, suflul rece magnetizează negativ.

Un suflu cald și prelungit asupra coloanei, sub creierul mic, poate prilejui fenomene erotice.

Dacă se așază mâna dreaptă pe cap și mâna stângă sub piciorul unei persoane învelite în lână sau mătase, ea va simți cum o străbate o scânteiere magnetică și se poate prilejui o revoluție nervoasă a organismului cu rapiditatea unui fulger.

Pasele magnetice nu folosesc decât pentru a dirija voința magnetizatorului, confirmând-o prin acte. Ele nu sunt decât semne, nimic altceva. Ele exprimă actul de voință, nu se operează cu ele.

Carbonul pulbere absoarbe și reține lumina astrală. Ceea ce explică oglinda magică a lui Dupotet.

Figuri trasate în cărbune apar luminoase unei persoane magnetizate și iau, urmând direcția dată de voința magnetizatorului, formele cele mai grațioase sau cele mai înfricoșătoare.

Lumina astrală sau mai degrabă vitală a mediatorului plastic, absorbită de cărbune, devine negativă, iată de ce animalelor pe care electricitatea le înnebunește, cum sunt pisicile, de exemplu, le place să se joace pe cărbuni. Medicina va utiliza într-o zi această proprietate, iar persoanele nervoase își vor găsi o mare ușurare.

II. VIAȚA ȘI MOARTEA — VEGHEA ȘI SOMNUL

Somnul este o moarte incompletă; moartea este un somn perfect. Natura ne supune somnului pentru a ne obișnui cu ideea morții și ne avertizează prin vise de persistența unei alte vieți.

Lumina astrală în care ne cufundă somnul este ca un ocean în care plutesc nenumărate imagini, fragmentele unor existențe naufragiate, miraje și reflecții ale celor actuale, presentimente ale celor viitoare.

Dispoziția noastră nervoasă atrage spre noi acele imagini care corespund agitației, oboselii noastre speciale, cum un magnet plimbat printre fragmente metalice ar atrage și ar alege pilitura de fier.

Visele ne indică boala sau starea de sănătate, calmul sau agitația mediatorului nostru plastic și, în consecință, a aparatului nostru nervos.

Ele ne formulează presentimentele prin analogia imaginilor.

Toate ideile noastre au un dublu semn pentru noi, cu privire la dubla noastră viață.

Există un limbaj al somnului imposibil de înțeles în starea de veghe, ale cărui vorbe chiar nu pot fi deslușite.

Limbajul somnului este limbajul naturii, hieroglifică în caracterele ei și ritmată în sunete.

Somnul poate fi vertiginos sau lucid.

Nebunia este o stare permanentă de somnambulism vertiginos.

O comoție violentă îi poate trezi pe nebuni tot așa cum îi poate și ucide.

Halucinațiile, când antrenează adeziunea inteligenței, sunt accese trecătoare de nebunie.

Orice oboseală a spiritului provoacă somnul, dar, dacă oboseala este însoțită de agitație nervoasă, somnul poate fi incomplet și ia forma somnambulismului.

Poți adormi uneori în momentele de viață reală și atunci, în loc să gândești, visezi.

De unde ne vin aceste reminiscențe ale unor lucruri pe care nu le-am trăit niciodată? Ele sunt visele din starea de veghe.

Acest fenomen al somnului involuntar nesesizat, traversând brusc viața reală, se produce frecvent la toți cei care-și solicită sistemul nervos prin excese de muncă, de veghe, de băutură sau de orice altfel de tensiune.

Monomanii dorm când se dedau la acte dezonorante, nemaipăstrând nicio amintire la trezire.

Când Papavoine a fost arestat de jandarmi, el le-a spus foarte calm:

– M-ați luat drept altul.

Tot somnambulul vorbea.

Edgar Poe, nefericitul om de geniu care se îmbăta, a descris într-o manieră teribilă somnambulismul monomanilor. El ne prezintă când un asasin care aude și crede că toată lumea aude de dincolo de dalele mormântului bătând inima victimei sale, când un otrăvitor care, spunându-și tot timpul: sunt în siguranță, numai să nu mă denunț singur, visează cu voce tare cum se denunță și chiar se denunță cu adevărat. Edgar Poe nu și-a inventat personajele, nici faptele lor, le-a visat în stare de veghe, de aceea le-a zugrăvit în culorile atât de vii ale unei înfricoșătoare realități.

Doctorul Brière de Boismont, în remarcabila sa lucrare *Hallucinations*, povestește întâmplarea unui englez, foarte rezonabil de altfel, care credea că se întâlnise cu un bărbat, că făcuse cunoștință și că acesta-l dusese să dejuneze într-o cârciumă, invitându-l apoi să viziteze împreună Biserica Saint-Paul și încercând, în cele din urmă, să-l arunce din turnul în care urcaseră amândoi.

Din acel moment englezul fu obsedat de acest necunoscut pe care numai el îl vedea, pe care-l întâlnea când era singur după o cină bună.

Abisurile atrag; beția cheamă beția; nebunia produce invincibile atracții spre nebunie. Când un om sucombă somnului, el este oripilat de tot ceea ce l-ar putea trezi. La fel se întâmplă cu halucinații, cu somnambulii statici, cu maniacii, cu epilepticii și cu toți cei care se abandonează delirului unei pasiuni. Au auzit muzica fatală, au intrat în dansul macabru, s-au lăsat antrenați în vârtej. Le vorbiți și ei nu aud, îi avertizați și ei nu mai înțeleg, vocea ta îi importunează; lor le e somn: e somnul morții.

Moartea este un curent care te atrage, o prăpastie care absoarbe, dar, din străfundurile ei, cea mai mică mișcare te poate scoate la suprafață. Forța de respingere e la fel de mare ca forța

de atracție. Adesea, în momentul expierii, omul se poate smulge violent, revenind la viață, tot așa cum prin aceeași lege a echilibrului se trece din somn în moarte, din plăcerea somnului.

Un vapor se leagănă lângă malurile unui lac. Copilul intră, apa scânteiază de mii de reflexe în jurul lui și-l cheamă, lanțul care leagă vasul se întinde gata să se rupă; o pasăre minunată își ia zborul de pe mal și plutește cântând pe apele luminoase; copilul vrea s-o urmeze, duce mâna la lanț și-i desface inelul.

Antichitatea a descoperit misterul morții atrăgătoare și l-a reprezentat foarte bine în fabula lui Hylas. Acesta ajunsese într-o insulă înflorită, obosit după o lungă călătorie pe mare. Se apropie de o fântână, doritor să scoată puțină apă; din fântână un miraj grațios îi surâse. O nimfă îi întindea brațele, ale lui se încordaseră, nu mai puteau scoate ciutura prea grea, răcoarea izvorului îl adormea, mirosurile malurilor îl îmbătau, iată-l aplecat deasupra apei ca o narcisă cu tija rănită de un copil în joacă; ciutura grea se duce la fund și Hylas o urmează; murind visează nimfe mângâietoare, nu mai aude vocea lui Hercule care-l cheamă la muncile vieții și care aleargă pe maluri strigând neîncetat: Hylas! Hylas!

O altă fabulă, nu mai puțin tulburătoare, izvorând din umbrele inițierii orfice, este fabula lui Euridice, rechemată la viață de miracolele armoniei și ale iubirii. Euridice, senzitiva sfâșiată în chiar ziua nunții ei, refugiindu-se în mormânt, înfiorată încă de pudoare! Curând va auzi lira lui Orfeu și încet, încet se va ridica spre lumină; teribilele divinități ale lui Eurebus nu îndrăznesc să-i închidă trecerea. Ea își urmează poetul sau mai degrabă poezia pe care o adoră... Din nefericire, amantul schimbă curentul magnetic, aruncându-i o singură privire celei pe care trebuia numai s-o atragă! Iubire sacră, iubire virginală, iubire mai tare decât mormântul, necăutând decât devotamentul, respingând orice egoism al dorinței. Orfeu știe, dar uită doar pentru

o clipă. Euridice în albele ei haine de mireasă e întinsă pe patul nupțial, Orfeu, îmbrăcat în marea ținută a hierofantului, în picioare, cu lira în mână, cu capul împodobit de laurii sacri, cu ochii întorși spre Orient, cântă. Cântă luminoasele săgeți ale iubirii traversând vechiul haos, valurile blândei lumini izvorând din sânii negri ai zeiței mame de care stau legați doi copii Eros și Anteros, Adonis readus la viață pentru a asculta plânsul lui Venus și înviorându-se ca o floare sub roua scânteietoare a lacrimilor ei; Castor și Pollux pe care moartea nu-i putuse despărți și care se iubeau veșnic, în infern și pe pământ... Apoi o strigă ușor pe Euridice, pe Euridice cea atât de iubită:

Ah! miseram Eurydice anima fugiente vocabat,
Eurydicen! toto referebant flumine ripae.

În timp ce cânta, palida statuie în care-o transformase moartea se colorează de primele semne ale vieții, buzele ei albe încep să se înroșească precum zorii dimineții... Orfeu vede, tremură, se bâlbâie, imnul e gata să moară pe buzele lui, dar ea pălește din nou; atunci marele hierofant cântă din lira lui cele mai sfâșietoare și mai sublime cântece, nu mai privește decât cerul, plânge, se roagă și Euridice deschide ochii... Dar el nu se uită la ea, cântă; nu speria fluturele lui Psyche care vrea să se așeze pe această floare!... Dar nesocotitul a văzut privirea celei reînviate, marele hierofant cedează beției amantului, lira îi cade din mâini, o privește pe Euridice, se aruncă spre ea... O prinde în brațe și o simte tot rece, ochii i se închiseseră, buzele îi sunt și mai palide și mai reci ca niciodată, senzitiva a tresărit, legătura delicatului suflet s-a rupt din nou și pentru totdeauna... Euridice a murit și imnurile lui Orfeu nu o vor mai reînvia niciodată... În *Dogme et Rituel de la haute magie*, am îndrăznit să susțin că reînvierea morților nu este un fenomen imposibil în

ordinea naturii, chiar fără să contrazicem, nici să negăm în niciun fel legea fatală a morții. O moarte care poate înceta nu este decât o letargie, un somn, dar prin letargie și somn începe moartea. Starea de liniște profundă care succede agitației vieții pune stăpânire pe sufletul destins și adormit și nu-l mai poate readuce decât excitându-i violent toate afectele, toate dorințele. Când Iisus, Mântuitorul lumii, era pe Pământ, Pământul era mai frumos și mai dorit decât cerul, și totuși Iisus a trebuit să strige și s-o zgâlțâie pe fata lui Iair pentru a o trezi. Cutremurat și plângând l-a rechemat el pe Lazăr din mormânt, atât de greu își poate întrerupe un suflet care doarme primul somn!

Totuși fața morții nu are aceeași seninătate pentru toate sufletele care o contemplă, când nu ți-ai împlinit scopul vieții, când ai luat cu tine în mormânt pofte deșănțate și uri nepotolite, eternitatea apare sufletului ignorant sau vinovat atât de înfricoșător dureroasă, încât încearcă uneori să revină în viața cea de toate zilele. Câte suflete agitate de coșmarurile infernului s-au refugiat în trupurile înghețate acoperite deja de marmura mormântului. S-au găsit atâtea schelete întoarse, convulsionate, răsucite, și s-a zis: Iată oameni îngropați de vii. Ne înșelăm, adesea, acestea nu erau decât epave ale morții, înviații din morminte care, înainte de a se abandona angoaselor, de pe pragul eternității, s-au întors de două ori.

Un magnetizator celebru, domnul baron Dupotet, ne învață în cartea sa despre magie că se poate ucide prin magnetism cum se poate ucide prin electricitate. Aceasta revelație nu are nimic ciudat pentru cel care cunoaște bine analogiile naturii. Este sigur că, dilatând peste măsură sau coagulând brusc mediatorul plastic al unui subiect, îi poți rupe sufletul de trup. E de ajuns uneori să se provoace unei persoane o violentă mânie sau o groază prea mare pentru ca persoana să moară subit.

Uzajul obișnuit al magnetismului este de a pune subiectul cu totul la îndemâna magnetizatorului. Când comunicația este stabilită, când magnetizatorul poate provoca după bunul lui plac somnul, insensibilitatea, catalepsia etc..., nu i-ar mai trebui decât un mic efort pentru a provoca moartea.

Ni s-a relatat, ca fiind reală, o poveste a cărei autenticitate totuși n-o garantăm.

Dar o vom spune, pentru că ar putea să fie reală.

Două persoane care se îndoiau și de religie, și de magnetism în același timp, incredule, dar gata să accepte toate superstițiile și toate fanatismele, au hotărât să cumpere o biată fată pe care s-o supună experiențelor. Era o natură impresionabilă și nervoasă, obosită de excesele unei vieți dezordonate și dezgustată de existență. O adormiră, îi comandară să vadă; fata începu să plângă și să se zbată. I se vorbea despre Dumnezeu și ea tremura...

– Nu mi-e frică, nu, nu vreau să-l văd.

– Privește-l, vreau eu.

Ea deschise atunci ochii; pupilele i se dilatară; era îngrozită.

– Ce vezi?

– N-aș putea spune... O! iertare! iertare, treziți-mă!

– Nu, privește și spune ce vezi.

– Văd un întuneric compact în care se învolburează stele de toate culorile, în jurul unor ochi mari care se rostogolesc mereu. Din acești ochi țâșnesc raze care se răsucesc, umplând spațiul... O! mă doare! Treziți-mă!

– Nu, privește!

– Ce vreți să mai privesc?

– Privește în paradis!

– Nu, nu pot urca până acolo; întunericul mă respinge și simt cum cad mereu.

– Ei bine! Privește în infern!

Aici, somnambula se agită violent.

– Nu! nu! țipa ea, plângând în hohote, nu vreau, amețesc, cad! Ah! Țineți-mă!

– Nu, coboară!

– Unde vreți să cobor?

– În infern!

– Dar e oribil! Nu, nu vreau să merg acolo!

– Du-te!

– Iertare!

– Du-te! Îți poruncesc.

Chipul somnambulei deveni înspăimântător, părul i se ridicase în vârful capului; ochii larg deschiși nu-și mai arătau decât albul pupilei, pieptul i se ridica zguduit de horcăituri.

– Du-te, îți poruncesc! repetă magnetizatorul.

– Sunt aici, spuse printre dinți nefericita, epuizată. Apoi nu mai răspunse: capul inert îi atârna pe un umăr; brațele i se bălăngăneau de-a lungul trupului. Se apropiară de ea; o atinseră; era prea târziu s-o mai trezească, înfăptuiseră crima; femeia era moartă și autorii acestei experiențe nelegiuite se salvară, scăpând de urmărire numai datorită incredulității populare cu privire la magnetism. Autoritatea constată decesul și moartea fu pusă pe seama unei rupturi de anevrism. Trupul nu avea nicio urmă de violență; o îngropară și totul fu uitat.

Iată o altă anecdotă povestită de companionii turului Franței.

Doi companioni locuiau la același hotel și împărțeau aceeași cameră. Unul dintre ei avea obiceiul să vorbească prin somn și să răspundă la întrebările pe care i le punea camaradul său. Într-o noapte fu auzit scoțând niște țipete înăbușite, celălalt se trezi și-l întrebă ce i s-a întâmplat.

– Nu vezi, zise cel adormit, nu vezi piatra asta enormă... se dezlipește de munte... cade pe mine, mă va zdrobi.

– Ei bine! Salvează-te!

– Nu pot, picioarele îmi sunt prinse în niște stânci care se strâng mereu în jurul meu... Ah! Ajutor! Uite... piatra cea mare, vine peste mine!

– Uite, îi zise râzând celălalt companion, și-i aruncă o pernă în cap să-l trezească.

Se auzi un țipăt teribil, brusc sugrumat în gâtlej, o zbatere și nimic. Glumețul se ridică, își apucă tovarășul de braț, îl strigă, se sperie și el la rândul lui, țipă, i se aduse o lumânare... nefericitul somnambul murise.

III. MISTERELE HALUCINAȚIILOR ȘI INVOCAREA SPIRITELOR

O halucinație este o iluzie produsă de mișcarea neregulată a luminii astrale.

Așa cum am mai spus, un amestec al fenomenelor somnului cu cele ale stării de veghe.

Mediatorul plastic aspiră și respiră lumina astrală sau sufletul vital al pământului, tot așa cum trupul nostru aspiră și respiră atmosfera terestră. Or, tot așa cum în anumite locuri aerul este impur și irespirabil, la fel, în anumite circumstanțe, fenomenele pot face lumina astrală primejdioasă și neasimilabilă.

Acest aer e prea tare pentru anumite persoane, dar convine de minune altora, tot așa se întâmplă cu lumina magnetică.

Mediatorul plastic seamănă cu o statuie metalică mereu în fuziune; dacă mulajul este defectuos, ea va fi diformă; dacă mulajul se sparge, ea se va risipi.

Mulajul mediatorului plastic este forța vitală echilibrată și polarizată. Corpul nostru, prin intermediul sistemului nervos, atrage și reține forma fugitivă a luminii specifice; dar oboseala locală sau surescitarea parțială a aparatului poate prilejui diformități fluide.

Aceste diformități falsifică parțial oglinda imaginației, dând naștere halucinațiilor obișnuite vizionarilor statici.

Mediatorul plastic alcătuit după chipul și asemănarea noastră, figurând luminos toate organele noastre, are vedere, pipăit, auz, miros și gust care-i sunt proprii; poate, dacă este surescitat, să le comunice prin vibrații aparatului nervos, în așa fel încât halucinația este completă. Imaginația pare atunci să înfrângă natura provocând fenomene cu adevărat ciudate. Corpul material inundat de fluid pare să participe la calitățile fluide și, scăpând legilor gravitației, devine momentan invulnerabil și chiar invizibil, într-un cerc de halucinați prin contagiune. Se știe că apucații de la Saint-Médard puteau fi smuciți, loviți, sfărâmați, crucificați, nu simțeau nicio durere, pluteau prin aer, mergeau cu capul în jos, mâncau ace răsucite și le digerau.

Credem că ar trebui să repetăm aici ceea ce am scris în ziarul *Estafette*, despre minunile mediumului american Home și despre alte fenomene de același ordin.

N-am fost niciodată martori ai miracolelor domnului Home, dar informațiile ne vin din cele mai bune surse. Le deținem chiar din casa în care mediumul american a fost primit cu bunăvoință când era nefericit și cu indulgență când a început să-și trateze boala drept o fericire și un noroc. În casa unei doamne de origine poloneză, dar de trei ori franceză prin noblețea inimii, prin farmecele de nespus ale spiritului și prin celebritatea europeană a numelui ei.

Publicarea acestor informații în *Estafette* ne-a atras atunci, fără să știm exact de ce, ocările unui domn de Pène, cunoscut de atunci pentru nefericitul lui duel. Ne-am gândit la fabula lui La Fontaine despre nebunul care aruncă cu pietre într-un înțelept. Domnul de Pène ne-a tratat de popă răspopit, de prost catolic. Ne-am arătat măcar buni creștini, plângându-l și iertându-l; și, cum e imposibil să fiu răspopit fără să fi fost preot vreodată, am dat uitării o jignire care nu are de-a face în niciun fel cu noi.

Fantomele la Paris

Săptămâna trecută, domnul Home a vrut să părăsească încă o dată Parisul, orașul în care îngerii și demonii, dacă apar sub o formă sau alta, nu trec prea mult timp drept niște ființe miraculoase; și, neavând altceva mai bun de făcut, se întorc repede în infern sau în cer pentru a scăpa de uitarea și părăsirea oamenilor. Domnul Home, cu un aer trist și deziluzionat, își luă deci bun rămas de la nobila doamnă a cărei binevoitoare primire fusese una din primele lui bucurii la sosirea în Franța. Doamna de B... se purtase frumos cu el în ziua aceea și dorise să-l oprească la cină; misteriosul personaj era gata să accepte când cineva veni să-i anunțe că era așteptat un cabalist cunoscut în lumea științelor oculte prin publicarea unei cărți *Dogme et rituel de la haute magie*. Domnul Home se schimbă imediat la față și, bâlbâindu-se, vădit emoționat, anunță că nu mai putea rămâne din pricină că vecinătatea acestui profesor de magie îi provoca o invincibilă teroare. Tot ceea ce i s-a spus pentru a fi calmat n-a ajutat la nimic. Eu nu-l judec pe acest om, zicea el, nu afirm că ar fi rău sau bun, nu știu nimic despre el, dar aerul din jurul lui îmi face rău, lângă el mă simt fără forță, parc-aș fi mort. Dând această explicație, domnul Home se grăbi să-și ia rămas-bun și să plece.

Această teroare a vrăjitorilor în prezența unor veritabili inițiați ai științei nu este un fapt nou în analele ocultismului. Putem citi în Philostrat istoria unui strigoi care tremura auzind de venirea lui Apollonius din Tyana. Admirabilul nostru povestitor, Alexandre Dumas, a dramatizat această anecdotă magică în rezumatul tuturor legendelor care i-au servit de prolog la marea lui epopee romanească *Jidovul rătăcitor*. Scena se petrece în Corint și e vorba de o nuntă antică în care copii frumoși, încoronați cu flori, poartă torțele nupțiale, cântând epitalamuri

grațioase înflorite de voluptuoase imagini, ca poeziile lui Catul. Mireasa e frumoasă, în castele ei văluri, ca Polimnya antică; e îndrăgostită și încântător de provocatoare în pudoarea ei, ca Venus a lui Corregio sau o grație a lui Canova. Mirele ei este Clinias, un discipol al celebrului Apollonius din Tyana. Maestrul a promis că va participa la nunta discipolului său, dar el nu vine și mireasa se simte mai ușurată, pentru că se teme de Apollonius. Dar ziua nu s-a terminat. Ora patului nupțial a sosit și brusc mireasa începe să tremure, pălește, privește insistent ușa, întinde mâna cu o expresie de groază, rostind cu o voce strangulată: „Iată-l! El este!“ Era Apollonius, într-adevăr. Iată magul, iată maestrul, ora încântărilor a trecut, vrăjile cad în fața adevăratei științe. E căutată frumoasa mireasă, alba Meroe, și nu dau decât de o femeie bătrână, vrăjitoarea Canidia, mâncătoarea de copii. Clinias dezamăgit îi mulțumește stăpânului că l-a salvat.

Vulgul s-a înșelat întotdeauna în privința magiei, confundând pe adepții ei cu vrăjitorii. Adevărata magie, adică știința tradițională a magilor, este dușmana de moarte a farmecelor; ea împiedică sau chiar distruge falsele miracole, ostile luminii, fascinând un mic număr de martori pregătiți dinainte sau creduli. Dezordinea aparentă în legile naturii este o iluzie; nu este deci o minune. Minunea adevărată, adevăratul miracol, sărind în ochii tuturor, este armonia mereu constantă a efectelor și a cauzelor: splendorile ordinii eterne!

Nu putem spune dacă Cagliostro a făcut miracole în fața lui Swedenborg, dar s-ar fi temut sigur de prezența lui Paracelsus și a lui Henri Khunrath, dacă acești mari oameni ar fi fost contemporani cu el.

Departe de noi gândul de a-l denunța pe domnul Home ca pe un vrăjitor de speță joasă, ca pe un șarlatan adică. Celebrul medium american este dulce și naiv ca un copil. O biată ființă foarte senzitivă, necomplicată și fără apărare, jucăria unei forțe teribile pe care nu o cunoaște, și primul înșelat dintre toți este cu siguranță el.

Studiul ciudatelor forme care se produc în jurul acestui om este de o foarte mare importanță. Este locul aici să revenim serios asupra negărilor prea superficiale ale secolului al XVIII-lea, să deschidem în fața științei și a rațiunii orizonturi mai puțin înguste decât cele ale unei critici burgheze care neagă tot ceea ce ea nu poate încă explica. Faptele sunt inexorabile și adevărata bună-credință nu trebuie să se teamă niciodată să le examineze.

Explicația acestor fapte pe care toate tradițiile se încăpățânează să le afirme și care se produc în fața noastră cu o jenantă publicitate, explicația la fel de veche, de altfel, ca și faptele, riguroasă ca matematica, dar scoasă la lumină pentru prima oară din întunericul în care o ascundeau hierofanții tuturor vârstelor, va fi un mare eveniment științific dacă va putea obține destulă lumină și publicitate. Acest eveniment îl pregătim poate noi, căci nu ne este permisă îndrăzneața speranță de a o desăvârși.

Iată mai întâi faptele în toată ciudățenia lor.

Le-am constatat și le-am restabilit cu o riguroasă exactitate, abținându-ne mai întâi de la orice explicație sau comentariu.

Domnul Home este supus extazelor care-l pun, după părerea lui, în raport direct cu sufletul mamei sale și, prin intermediul ei, cu întreaga lume a spiritelor. El descrie, asemenea somnambulilor lui Calhagruf, persoane pe care nu le-a văzut niciodată, dar care recunosc pe cei care le invocă; vă va spune chiar numele lor și va răspunde din partea lor la întrebări pe care nu le înțeleg decât sufletele invocate și dumneata însuți.

Mobilele se ridică și se deplasează fără ca nimeni să se atingă de ele.

Creioanele scriu singure. Scriitura lor este cea a domnului Home și face aceleași greșeli ca și el.

Persoanele prezente se simt atinse și prinse de mâini invizibile. Aceste contacte, care par să caute mai ales femei, sunt lipsite de seriozitate și uneori chiar inconvenabile în aplicațiile lor. Cred că ne-am făcut înțeleși.

Mâini vizibile și ușor de atins par să iasă din mese, dar mesele sunt obligatoriu acoperite. Îi trebuie agentului invizibil anumite pregătiri, cum le trebuiau celor mai abili succesori ai lui Robert-Houdin.

Aceste mâini apar mai ales în întuneric; sunt calde și fosforescente sau reci și negre. Scriu neghiobii sau ating pianul; și dacă se ating de pian, trebuie imediat după aceea chemat acordorul, atingerea lor fiind întotdeauna fatală pentru armonia instrumentului.

Un personaj dintre cele mai recomandabile din Anglia, sir Edward Bulwer Lytton, a văzut și a atins aceste mâini: am văzut atestarea scrisă și semnată de mâna lui. Declara chiar că le-a apucat și le-a tras spre el cu toată forța ca să scoată din ascunzătoare brațele de care, natural, ele ar fi trebuit să fie legate. Dar acel lucru invizibil a fost mai puternic decât romancierul englez și mâinile i-au scăpat.

Un mare senior rus, protectorul domnului Home, ale cărui caracter și bună-credință nu pot fi puse în niciun fel la îndoială, contele A.B..., a văzut și el și a strâns puternic mâinile umane, calde și vii; și totuși, nu le-a simțit oasele. Strânse cu atâta forță, mâinile nu s-au zbătut să scape, dar s-au micșorat, s-au topit, în cele din urmă contele nemaiținând nimic în mână.

Alte persoane care au văzut și au atins aceste mâini ne spun că degetele sunt umflate și țepene și le compară cu niște mănuși de cauciuc umflate cu aer fosforescent și cald. Uneori, în locul mâinilor, apar picioare, dar niciodată goale. Spiritului îi lipsesc pantofii, probabil, dar respectă delicatețea doamnelor și nu-și arată piciorul decât de după o perdea sau învelit într-o pânză.

Apariția acestor mâini sau picioare îl înfricoșează rău pe domnul Home. Încearcă să se apropie de câteva persoane sănătoase, se agață de parcă ar fi gata să se înece. Persoana astfel apucată se simte ciudat de epuizată și lipsită de forță.

Un gentilom polonez, care a asistat la unele din ședințele domnului Home, lăsase jos între picioare un creion pe o hârtie și ceru un semn al prezenței spiritului. Câteva clipe nimic nu mișcă, dar, brusc, creionul fu aruncat la celălalt capăt al odăii. Gentilomul se aplecă, luă hârtia și văzu trei semne cabalistice din care nimeni nu înțelese nimic. Numai domnul Home, văzându-le, se simți ciudat de contrariat și parcă speriat, dar refuză să explice natura și semnificația acestor caractere. Le păstrară deci și le duseră profesorului de înaltă magie de care se temea atât mediumul nostru. Le-am văzut și iată minuțioasa lor descriere.

Fuseseră scrise apăsat, creionul aproape că rupsese hârtia. Erau aruncate la întâmplare, fără nicio aliniere.

Primul era semnul pe care de obicei inițiații egipteni îl plasau în mâna lui Tiphon. Un *tau* cu dublă trăsură verticală deschisă în formă de compas, o cruce încârligată, având în partea de sus un inel, deasupra inelului o dublă linie orizontală, sub care se afla o dublă trăsătură oblică în formă de V răsturnat.

Al doilea caracter reprezenta o cruce de mare hierofant cu trei trese ierarhice. Simbolul care urcă până în cea mai îndepărtată Antichitate este și astăzi atributul suveranilor noștri pontifi, încheind extremitatea superioară a cârjei pastorale, dar semnul trasat de creion avea ceva deosebit: ramura superioară, capul crucii, era dublă și alcătuia tot teribilul *V* tiphonian, semnul antagonismului, al despărțirii, simbolul urii și al luptei eterne.

Al treilea caracter era cel pe care frații masoni îl numesc *crucea filozofică*, o cruce cu patru ramuri egale, cu un punct în fiecare unghi... Dar în locul celor patru puncte nu erau decât două,

plasate în cele două unghiuri din dreapta, tot un semn de luptă, de despărțire, de negație.

Profesorul, pe care ne permitem să-l distingem de povestitor și să-l numim la persoana a treia, pentru a nu-i obosi pe cititori, având aerul că le vorbim despre noi, profesorul deci, maestrul Éliphas Lévi, a dat persoanelor reunite în salonul doamnei de B... explicația științifică a celor trei semne și iată ce a spus:

„Aceste trei semne aparțin seriei de hieroglife sacre și, la început erau cunoscute numai de inițiații de rang înalt: primul este semnătura lui Typhon. El exprima blestemul acestui spirit al răului, stabilind dualismul principiului creator. Crucea hanseată a lui Osiris este un lingam răsturnat și reprezintă forța paternă și activă a lui Dumnezeu (linia verticală ieșind din cerc), fecundând natura pasivă (linia orizontală). A dubla linia verticală înseamnă a afirma că natura are doi tați; înseamnă a pune adulterul în locul maternității divine, înseamnă a afirma, în locul primului principiu inteligent, fatalitatea oarbă, având drept rezultat conflictul etern al aparențelor în neant este deci cel mai vechi, cel mai autentic și cel mai teribil dintre toate stigmatele infernului. El înseamnă dumnezeu ateu și este pecetea lui Satan."

Această primă semnătură este hieratică și se raportează la caracterele oculte ale lumii divine.

A doua aparține hieroglifelor filozofice și reprezintă măsura ascensională a ideii și extensia progresivă a formei.

Este un triplu *tau* răsturnat, gândirea umană afirmând rând pe rând absolutul celor trei lumi, absolut care se încheie aici printr-o furcă, adică prin semnul îndoielii și al antagonismului. În așa fel încât, dacă primul semn vrea să spună: nu este Dumnezeu, acest al doilea semn are o semnificație riguroasă: adevărul ierarhic nu există.

A treia sau crucea filozofică, a fost în toate inițierile simbolul naturii cu cele patru forme elementare, cele patru puncte reprezentând cele patru litere indicibile și incomunicabile ale tetragramei oculte, formula eternă a marelui arcan.

Cele două puncte din dreapta reprezintă forța, cele din stânga desemnează iubirea, iar cele patru litere trebuie să fie citite de la dreapta la stânga, plecând din dreapta sus și coborând prin stânga jos și tot așa cu celelalte, trasând crucea Sfântului Andrei.

Suprimarea celor două puncte din stânga exprimă negarea crucii, negarea milosteniei și a iubirii.

Afirmarea domniei absolute a forței și a antagonismului etern, de sus în jos și de jos în sus.

Glorificarea tiraniei și a revoltei.

Semnul hieroglific al unui viciu mizerabil care pe nedrept a fost reproșat Templierilor, semnul dezordinii și al disperării eterne.

Acestea sunt deci primele revelații ale științei ascunse a magilor despre fenomenele manifestărilor extra-naturale. Acum, să ne fie îngăduit să apropiem aceste semne de alte apariții contemporane de scrieri fenomenale, căci este un veritabil proces pe care știința trebuie să-l instruiască înainte de a-l aduce în fața tribunalului rațiunii publice. Nu trebuie deci să disprețuim nicio cercetare, nicio idee.

În împrejurimile Caenului, la Tilly-sur-Seulles, acum câțiva ani, sub influența unui medium sau a unui extatic pe nume Eugène Vintras, s-au manifestat o serie de fapte inexplicabile.

Câteva împrejurări ridicole și un proces de escrocherie l-au făcut uitat și disprețuit pe acest taumaturg, atacat de altfel violent în pamflete ai căror autori erau de fapt foști admiratori ai doctrinei sale, pentru că mediumul Vintras era preocupat să dogmatizeze. Un lucru totuși este remarcabil în invectivele ale căror ținte este: adversarii lui, străduindu-se să-l critice,

recunosc adevărul miracolelor sale și se mulțumesc să le atribuie demonilor.

Care sunt deci miracolele atât de autentice ale lui Vintras? Suntem mai bine informați asupra acestui subiect decât oricine, vom vedea curând de ce. Procese-verbale semnate de martori onorabili, de artiști, de doctori, de preoți, de altfel, ireproșabili, ne-au fost comunicate; am chestionat martori oculari și, mai mult chiar, am văzut cu propriii noștri ochi. Lucrurile merită să fie povestite în detaliu.

Exista la Paris un scriitor cel puțin excentric pe nume Madrolle. Este un bătrân ale cărui familie și relații sunt onorabile. A scris mai întâi în stil catolic exaltat, a primit încurajările cele mai măgulitoare ale autorității ecleziastice și chiar câteva ecouri de la Sfântul Scaun. După ce l-a văzut pe Vintras, convins de prestigiul miracolelor sale, a devenit un sectar foarte decis și un dușman ireconciliabil al ierarhiei și al clerului.

În vremea în care Éliphas Lévi tipărea *Dogme et Rituel de la haute magie*, primi o broșură de la Madrolle care-l uimi. Autorul susținea sus și tare cele mai ciudate paradoxuri în stilul dezordonat al extaticilor. Viața pentru el era suficientă pentru ispășirea celor mai mari crime, ea fiind în sine consecința unei pedepse cu moartea. Oamenii cei mai răi, fiind cei mai nefericiți dintre toți, îi părea că oferă lui Dumnezeu sublima ispășire. Se ridica împotriva oricărei condamnări și a oricăror represalii. „O religie care condamnă, exclamă el, este o religie condamnată!" Predica, apoi libertatea absolută sub pretextul neavenit și mai reprobabil în aparență, valorează mai mult decât cea mai desăvârșită rugăciune. Marchizul de Sade devenit predicator! Îl nega pe diavol cu o înverșunare plină de elocvență.

„Cum ai putea să concepi un diavol pe care Dumnezeu să-l tolereze, să-l autorizeze! Și mai mult, puteai concepe un Dumnezeu care l-a creat pe diavol ca să-i asuprească creaturile, și așa foarte slabe, mereu gata să se lase înșelate! Un Dumnezeu al diavolului, pe scurt, secondat, respectat și concurat în răzbunările sale de un diavol al lui Dumnezeu!..." Restul broșurii era de același calibru. Profesorul de magie se îngrozi și se strădui să afle adresa domnului Madrolle. Ajunse la acest ciudat pamfletar cu destulă greutate și iată cum se desfășură conversația lor:

„Éliphas Lévi: — Domnule, am primit de la dumneata o broșură. Îți mulțumesc pentru dar și-ți mărturisesc în același timp uimirea și mâhnirea mea.

Domnul Madrolle: — Mâhnirea dumitale, domnule! Vrei să te explici, nu înțeleg nimic.

– Regret din tot sufletul, domnule, să te văd comițând greșeli pe care le-am comis și eu odinioară. Dar aveam cel puțin pe atunci scuza lipsei de experiență și a tinereții. Broșura dumitale este lipsită de semnificație pentru că n-are măsură. Intenția dumitale era fără îndoială să protestezi față de ororile în credință, față de abuzurile în morală; și ataci chiar credința și morala. Exaltarea care se revarsă din cărțulia dumitale îți va aduce mari neajunsuri și chiar cei mai buni prieteni se vor îndoi de sănătatea minții dumitale...

– Ei, firește! mi s-a mai spus că sunt nebun. Dar nebunia crucii de care suferă credincioșii nu e de ieri, de azi. Sunt exaltat, domnule, pentru că și dumneata ai fi așa în locul meu, pentru că este imposibil să rămâi rece în fața minunilor...

– Ah! Ah! vorbești de minuni, un lucru care mă interesează. Spune-mi, așa, între noi, ai toată buna-credință, despre ce fel de minuni este vorba?

– Ei, de care, dacă nu de cele ale profetului Ilie, întors pe pământ sub numele de Pierre Michel.

– Înțeleg, vrei să spui Eugène Vintras. Am auzit vorbindu-se despre operele sale. Dar oare face cu adevărat minuni?

Aici domnul Madrolle tresări pe scaunul lui, ridică ochii și mâinile la cer, surâzând, în cele din urmă, cu o condescendență care semăna unei mile profunde.

– Dacă face minuni? Mari!... Uimitoare!... Incontestabile!... Cele mai mari minuni care s-au făcut pe pământ după Iisus Hristos!... Mii de ostii apar pe altarele goale, vinul urcă în burdufuri, și nu e o iluzie, e vin adevărat, din cel mai bun... muzici celeste se aud, parfumuri din alte lumi înmiresmează aerul... și, în sfârșit, sânge... adevărat sânge uman (medicii l-au examinat!), îți spun, sânge adevărat, picură și adeseori curge șiroaie din ostii, desenând caractere misterioase! Spun ceea ce am văzut, am auzit, am atins, am gustat! Și vreți să rămân nepăsător în fața unei autorități ecleziastice care neagă totul fără să examineze nimic!...

– Permite-mi, domnule, în materie de religie autoritatea este întotdeauna îndreptățită. În religie binele este ierarhia, răul este anarhia; la ce s-ar reduce, într-adevăr, autoritatea sacerdoțiului dacă susții, în principiu, că ar trebui să ne încredem simțurilor și nu deciziilor Bisericii? Biserica nu este mai vizibilă decât toate miracolele dumneavoastră? Cei care văd miracolele și nu văd Biserica sunt mult mai de plâns decât orbii, căci nu le mai rămâne nici măcar puterea de a se lăsa conduși...

– Domnule, știu și eu aceste lucruri. Dar Dumnezeu nu poate fi în dezacord cu el însuși. Nu poate permite ca buna-credință să fie înșelată. Biserica însăși nu poate decide că sunt orb când am ochi... Iată ce spune Jan Hus, Scrisoarea patruzeci și trei, spre sfârșit:

„Un doctor mi-a zis: în orice împrejurare, mă voi supune conciliului, pentru că atunci totul va fi bun și legitim pentru mine. Și adăugă: dacă spune conciliul că nu am decât un ochi, cu toate că am doi, și atunci îl voi crede. – Dacă lumea întreagă, i-am răspuns eu, ar afirma un asemenea lucru, atât timp cât voi avea mintea întreagă, n-aș putea să fiu de acord cu aceasta, fără să-mi rănesc conștiința." Vă voi spune și eu, asemenea lui Jan Hus: înainte de a exista o Biserică și un conciliu, exista adevărul și rațiunea.

– Vreau să te opresc, domnule. Erai catolic și nu mai ești; conștiințele sunt libere. Vreau numai să-ți arăt că instituția infailibilității ierarhice în materie de dogmă este într-un alt mod rezonabilă și mult mai incontestabil adevărată decât toate miracolele lumii. De altfel, nu trebuie să facem orice pentru a păstra pacea? Nu crezi că Jan Hus ar fi fost un om și mai mare dacă și-ar fi sacrificat un ochi spre profitul concordiei universale decât să însângereze Europa? O! Domnule, să decidă Biserica oricând vrea că sunt chior; nu i-aș cere decât o favoare, să-mi spună de care ochi, pentru a-l închide și a privi cu celălalt, cu o dreaptă credință ireproșabilă!

– Mărturisesc că nu sunt drept credincios în felul dumitale.

– Mi-am dat seama! Dar să revenim la minuni! Le-ai văzut deci, le-ai atins, le-ai simțit, le-ai gustat; dar să vedem, trecând peste exaltare, vreau să-mi povestești un miracol, amănunțit, precis, și care să fie evident un miracol. Sunt indiscret dacă-ți cer aceasta?

– Absolut deloc, dar, pe care să-l aleg dintre atâtea? Uite, adăugă domnul Madrolle, după o clipă de reflecție, cu un ușor tremur de emoție în voce, profetul e la Londra și noi suntem aici. Ei bine! Dacă i-ai cere în gând profetului să-ți trimită imediat comuniunea și dacă într-un loc desemnat de dumneata, într-o pânză, într-o carte, ai găsi la întoarcere ostia, ce ai spune?

– Aș declara faptul inexplicabil prin metodele obișnuite ale criticii.

– Ei bine! Uite un lucru care mi s-a întâmplat adesea, zise domnul demn! Da, domnule, găsesc ostia când o cer; reală, palpabilă, ornată de mici inimioare miraculoase, parcă pictate de Rafael.

Éliphas Lévi, nesimțindu-se în largul lui să discute despre lucruri în care se amestecă un fel de profanare a celor sfinte, își luă rămas-bun de la fostul scriitor catolic și plecă meditând la ciudata influență a lui Vintras care tulburase vechea credință și mintea acestui savant.

La numai câteva zile după aceea, cabalistul Éliphas Lévi fu trezit în zorii zilei de un vizitator necunoscut.

Era un om cu părul alb, îmbrăcat în negru, cu expresia unui preot foarte devotat, într-un cuvânt, părând un om foarte respectabil.

Preotul îmi întinse o scrisoare de recomandare concepută astfel:

> Scumpe maestre,
>
> Vă trimit un bătrân savant care ar vrea să sporovăiască în compania dumneavoastră despre vrăjitoria evreiască. Primiți-l cum l-am primit și eu, și debarasați-vă de el cum puteți.
>
> Al dumneavoastră, întru sfânta Cabala,
>
> *Ad. Desbarrolles.*

– Părinte, i se adresă surâzând Éliphas Lévi după ce citi, sunt la dispoziția domniei tale, nu pot refuza nimic prietenului care mi-a scris, l-ai văzut deci pe excelentul meu discipol, Desbarrolles?

– Da, domnule, am găsit în el un om amabil și foarte învățat. Pe dumneata și pe el vă găsesc demni de adevărul care s-a manifestat prin uluitoarele miracole și revelații pozitive ale Arhanghelului Mihail.

– Domnule, ne faceți o mare onoare. Domnul Desbarrolles te-a uimit deci prin știința lui?

– O, firește, stăpânește foarte bine secretele chiromanției, numai aruncând o privire în palma mea, mi-a citit toată povestea vieții mele.

– E, într-adevăr, în stare. Dar a intrat în amănunte?

– Destul, domnule, pentru a mă convinge de extraordinarele lui cunoștințe.

– Ți-a spus că ești fostul preot de la Mont-Louis, din dioceza de la Tours? Că ești discipolul cel mai zelos al extaticului Eugène Vintras? Și că te numești Charvoz?

Se produse o veritabilă lovitură de teatru: bătrânul preot, la fiecare dintre aceste propoziții, tresărea pe scaun. Auzindu-și numele păli și se ridică sărind ca ars.

– Ești deci cu adevărat un magician? exclamă el. Charvoz e numele, dar nu-l port, acum, mă numesc La-Paraz...

– Știu. La-Paraz e numele mamei dumitale. Ai părăsit, domnule, o poziție de invidiat: aceea a unui preot de canton și un fermecător prezbiteriu pentru a împărtăși existența agitată a unui sectar...

– Spune a unui mare profet!

– Domnule, eu nu mă îndoiesc de perfecta dumitale bună-credință, dar permite-mi să examinez puțin misiunea și caracterul profetului dumitale.

– Da, domnule, examenul la lumina zilei, la lumina științei, iată ce am cerut noi. Vino la Londra, domnule, și vei vedea! Miracolele se săvârșesc fără întrerupere.

– Ai fi bun, mai întâi, să-mi dai câteva detalii exacte și conștiincioase despre aceste miracole?

– Da, câte vrei!

Pe loc, bătrânul preot începu să povestească lucruri pe care toată lumea le-ar fi găsit imposibile, dar pe care profesorul de magie le asculta fără să clintească.

Astfel, de exemplu:

Într-o zi, într-un acces de entuziasm, predica în fața altarului său heterodox; douăzeci și cinci de persoane asistau la predică. Un burduf gol se afla pe altar, burduf bine cunoscut de preotul Charvoz; îl adusese chiar el de la biserica din Mont-Louis

și știa perfect că acest vas sfânt nu avea nici labirinturi misterioase, nici fund dublu.

Pentru a vă dovedi că însuși Dumnezeu mă inspiră, le-a spus Vintras, el m-a anunțat că burduful se va umple cu sângele lui sub aparența vinului, și veți putea gusta din viile viitorului, din vinul pe care trebuie să-l bem alături de Mântuitor în împărăția tatălui său...

– Cuprins de uimire și de teamă, continuă părintele Charvoz, am urcat în altar, am luat burduful, m-am uitat în fundul lui: era absolut gol. L-am răsturnat sub ochii tuturor, apoi m-am întors la locul meu, ținând burduful în mâini... Brusc se auzi un zgomot ușor, ca o picătură de apă căzând din plafon în burduf și un strop de vin apăru pe fundul vasului.

Toți ochii se întoarseră spre mine, se uitară în plafon, biata noastră capelă aflându-se într-o încăpere foarte simplă; nu văzură în plafon nicio gaură, nicio crăpătură, nu văzură nimic picurând de acolo și totuși zgomotul picăturilor se întețea... și burduful se umplea văzând cu ochii.

După ce se umplu, am plimbat burduful pe sub ochii asistenței, apoi profetul își înmuie buzele după care gustară cu toții pe rând din vinul miraculos; nicio savoare cunoscută vreodată n-ar fi putut să-i semene...

Ce să vă spun, adăugă părintele Charvoz, despre toate minunile al căror sânge ne uimea zilnic. Mii de ostii rănite și însângerate răsăreau pe altarul nostru. Stigmatele sacre apăreau sub privirile celor care voiau să le vadă. Ostiile albe, mai întâi, se acopereau încet de caractere și inimi însângerate... Să credem oare că Dumnezeu lasă pe mâna diavolului lucrurile cele mai sfinte? sau ar trebui să le adorăm și să credem mai degrabă că a sosit ora supremă și ultima revelație?

Preotul Charvoz, vorbind astfel, avea în voce același tremur nervos pe care Éliphas Lévi îl remarcase la domnul Madrolle.

Magicianul clătină din cap gânditor; apoi zise brusc:

– Domnule, ai la îndemână una sau mai multe din aceste ostii miraculoase. Fii bun și arată-mi-le.

– Domnule...

– Le ai, știu! De ce încerci să negi?

– Nu neg, zise abatele Charvoz, dar permite-mi să nu expun investigațiilor incredulității obiectele unei credințe dintre cele mai sincere și mai devotate.

– Părinte, i se adresă grav Éliphas Lévi, incredulitatea este sfidarea ignoranței sigure că se înșală. Știința nu este incredulă. Cred în convingerea dumitale, pentru că ai acceptat o viață de privațiuni, disprețuită, pentru această credință nefericită. Arată-mi deci ostiile și crede în respectul meu pentru obiectele unei sincere adorații.

– Ei bine! se hotărî preotul Charvoz după încă o clipă de ezitare, am să ți le arăt.

Își descheie nasturii de sus ai jiletcii lui negre, scoțând un mic relicvariu din argint în fața căruia îngenunche cu lacrimi în ochi și rugăciuni pe buze; Éliphas se lăsă în genunchi alături de el și abatele deschise relicvariul.

În relicvar se aflau trei ostii, una întreagă, celelalte păreau o cocă frământată cu sânge.

Ostia întreagă avea în mijloc o inimă în relief; un cheag de sânge în formă de inimă părând că se formase chiar în ostie, într-o manieră inexplicabilă. Sângele nu putea fi aplicat din exterior, colorarea prin îmbibare ar fi lăsat partea de deasupra albă. Desenul era același pe ambele părți ale ostiei. Maestrul magiei se înfioră fără voia lui.

Emoția lui nu trecu neobservată de bătrânul preot care, privind încă o dată cu adorație relicvariul, îl închise, scoase un album din buzunar și i-l întinse fără nici o vorbă lui Éliphas Lévi. Era o copie după toate caracterele scrise cu sânge

în ostie de când începuseră extazele și miracolele domnului Vintras.

Erau acolo inimi de toate felurile, embleme de toate genurile. Dar mai ales trei dintre ele stârniră interesul lui Éliphas...

– Părinte, îl întrebă el pe Charvoz, cunoști aceste trei semne?

– Nu, răspunse cu ingenuitate preotul, dar profetul ne asigură că sunt de cea mai mare importanță și că semnificația lor ascunsă ni se va dezvălui curând, adică la sfârșitul timpurilor.

– Ei bine, domnule, zise solemn profesorul de magie, înainte chiar de sfârșitul timpurilor, am să ți le explic: aceste trei semne cabalistice sunt semnătura diavolului!

– Este imposibil, strigă preotul.

– Asta e! reluă foarte hotărât Éliphas.

Iată care sunt aceste semne:

1. Steaua microcosmosului sau pentagrama magică. Steaua în cinci colțuri a masoneriei oculte, steaua în care Agrippa înscria figura umană, capul în colțul superior, cele patru membre în celelalte patru. Steaua arzând care, răsturnată, este semnul hieroglific al țapului magiei negre, al cărui cap este desenat în interiorul stelei, cele două coarne sus, în dreapta, în stânga urechile și jos barba. Este semnul antagonismului și al fatalității: țapul reprezentând luxura care atacă cerul cu coarnele, semnul detestat chiar în timpul sabatului de inițiații unui ordin superior.

2. Cei doi șerpi hermetici, ale căror capete și cozi, în loc să se apropie în două semicercuri paralele, sunt întoarse în afară, fără linia intermediară reprezentând caduceul. Deasupra capului celor doi șerpi se vede V fatal, furca tiphoniană, caracterul infernului. În stânga și în dreapta, numerele sacre III și VII sunt împinse spre linia orizontală reprezentând lucrurile pasive și secundare. Semnificația acestui caracter:

Antagonismul este etern.

Dumnezeu este lupta forțelor fatale care creează distrugând.

Lucrurile religioase sunt pasive și trecătoare.

Curajul se folosește de ele, războiul profită de pe urma lor și prin ele se perpetuează discordia.

3. În sfârșit, monograma cabalistică a lui Iehova, *jod* și *he*, răsturnate, alcătuiesc, conform învățaților științei oculte, cel mai îngrozitor dintre toate blasfemiile, semnificând în orice fel ai citi-o: Numai fatalitatea există: Dumnezeu și spiritul nu există. Materia este totul, spiritul nu este decât o ficțiune a aceleiași materii în delir. Forma este mai importantă decât ideea, femeia decât bărbatul, plăcerea decât gândirea, viciul decât virtutea; mulțimea decât conducătorii, copiii decât părinții, nebunia decât rațiunea!

Iată ce scria cu semne de sânge pe ostiile pretins miraculoase ale lui Vintras!

Atestăm pe onoarea noastră că toate faptele citate mai sus s-au petrecut întocmai, că am văzut aceste semne și le-am explicat, urmând adevărata știință magică și adevăratele chei ale Cabalei.

Discipolul lui Vintras ne făcu de asemenea descrierea veșmintelor pontificale dăruite, zicea el, de Iisus Hristos însuși pretinsului profet în timpul somnului său extatic. Vintras își confecționa veșmintele și se îmbrăca în ele pentru a-și face minunile. Erau roșii. Purta pe frunte o cruce în formă de lingam, în mână o cârjă pastorală al cărei capăt figura o mână cu toate degetele închise, în afară de index și auricular.

Or, totul este aici diabolic, iar lucrul cu adevărat miraculos este intuiția acestor semne ale unei științe pierdute. Înalta magie, sprijinind universul pe cele două coloane ale lui Hermes și

Solomon, a împărțit lumea metafizică în două zone intelectuale, una albă și luminoasă, conținând ideile pozitive, cealaltă neagră și întunecată, conținând ideile negative; ea a dat noțiunii sintetice a celei dintâi numele lui Dumnezeu, sintezei celei de a doua numele de Satan.

Lingamul purtat pe frunte este în India marca distinctivă a adoratorilor lui Șiva distrugătorul; semnul, fiind cel al marelui arcan magic care ține de misterul generației universale, a-l purta pe frunte înseamnă a face profesiune de impudoare dogmatică. Or, spun orientalii, ziua în care nu va mai exista pudoare în lume, lumea lăsată în voia destrăbălării, care este sterilă, va dispărea curând, din lipsa maternității.

Mâna cu cele trei degete închise exprimă negația ternarului, susținând numai forțele naturale.

Vechii hierofanți, cum va explica învățatul și spiritualul nostru prieten Desbarrolles într-o frumoasă carte aflată sub tipar, transformaseră mâna omului într-un rezumat al științelor magice. Indexul, după părerea lor, îl reprezenta pe Jupiter; degetul mijlociu pe Saturn; inelarul pe Apollo sau Soarele. La egipteni, mijlociul era Ops, indexul Osiris și inelarul Horus; degetul mare reprezenta forța generatoare, auricularul abilitatea insinuantă. O mână care-și arată numai degetul mare și auricularul echivalează, în limbajul hieroglific sacru, cu afirmarea exclusivă a pasiunii și a abilității. Ea ar reprezenta traducerea abuzivă și materialistă a superbului dicton al Sfântului Augustin: „Iubiți și faceți apoi ce vreți." Să apropiem acum semnul de doctrina domnului Madrolle: „Cel mai imperfect și mai vinovat în aparență act de iubire valorează mai mult decât cea mai minunată dintre rugăciuni." Și vă veți întreba ce forță, independentă de voință și, mai mult, sau mai puțin, de știința oamenilor (Vintras este un analfabet, fără nicio instrucție), își formulează dogmele cu semnele îngropate sub ruinele vechii lumi, descoperă misterele cetăților Teba și Eleusis și transcrie cele mai docte fantasme ale Indiei cu alfabetele oculte ale lui Hermes.

Vă voi răspunde ce este această forță, dar mai am să vă relatez o mulțime de minuni, pentru ca totul să se prezinte ca o instrucție juridică. Trebuie, înainte de toate, să completăm dosarul.

Ne vom permite, totuși, înainte de a trece la alte relatări, să transcriem o pagină din iluminatul german Ludwig Tieck.

> „Dacă, de exemplu, așa cum ne relatează vechea tradiție, o parte a îngerilor creați s-au grăbit să cadă, și aceștia fură, cu siguranță, cum ni se mai spune și astăzi, cei mai străluciți, se poate, simplu, înțelege prin această cădere că-și căutau un alt drum, o altă activitate, alte ocupații și o altă viață decât acele spirite ortodoxe, pasive care au rămas în locul desemnat, nefolosindu-se de libertatea care le fusese acordată ca un apanaj comun. Căderea lor a fost greutatea formei căreia îi spunem astăzi realitate, un protest al existenței individuale împotriva resorbției în abisurile spiritului universal. Astfel, moartea conservă și reproduce viața; astfel, viața devine mireasa morții... Înțelegeți acum cine este Lucifer? El este chiar geniul lui Prometeu, forța care pune lumea în mișcare, dă impuls vieții și mișcării însăși, reglând chiar curgerea formelor succesive. Această forță, prin rezistența ei, echilibra principiul creator. Astfel, elohimii creară lumea. Când, mai pe urmă, oamenii fură așezați pe pământ de Dumnezeu, ca niște spirite intermediare, în entuziasmul care-i mâna să cerceteze natura și adâncurile ei, aceștia căzură cu totul sub influența superbului și puternicului geniu, iar când plini de o blândă uimire se aruncară în moarte pentru a descoperi viața, de abia atunci au început să existe cu adevărat, firesc, așa cum se cuvine unor creaturi."

Aceste pagini nu au nevoie de comentarii, ele explică suficient tendințele spiritualismului sau ale doctrinei *spirit*.

De foarte multă vreme această doctrină sau antidoctrină, mai degrabă, tulbură lumea și o aruncă în abisurile anarhiei universale. Dar legea echilibrului ne va salva, pentru că marea mișcare de reacție a și început.

Continuăm relatarea fenomenelor.

Un muncitor veni într-o zi la Éliphas Lévi. Era un om de vreo cincizeci de ani, înalt, vorbind cu multă judecată și privindu-te drept în ochi. Întrebat cu privire la motivul vizitei lui, omul răspunse: „Cred că știți, am venit să vă rog să-mi dați înapoi ceea ce am pierdut."

Trebuie să spunem, ca să fim sinceri, că Éliphas nu-l cunoștea pe vizitator și nu știa ce ar fi putut acesta să piardă. Așa că-i răspunse: Mă credeți mult mai vrăjitor decât sunt în realitate; nu știu cine sunteți, nici ce căutați; trebuie deci, dacă credeți că v-aș putea fi de folos la ceva, să-mi explicați și să-mi precizați despre ce este vorba.

– Ei bine, pentru că nu vreți să înțelegeți, recunoașteți-o cel puțin, zise atunci necunoscutul scoțând din buzunar o cărțulie neagră și uzată.

Era cartea cu farmece a papei Honorius.

Cartea lui Honorius conține constituția apocrifă a lui Honorius al II-lea pentru invocarea și stăpânirea spiritelor... și câteva rețete superstițioase... Era manualul preoților răi care se ocupau cu magia neagră în tristele vremuri ale Evului Mediu. Se găseau în ea rituri sângeroase, profanări ale liturghiei și ale euharistiei, formule de vrăji malefice, practici pe care numai prostia le poate admite și sfaturi viclene. În sfârșit, era o carte completă în genul ei și, devenind foarte rară în librării, amatorii îi ridicaseră prețul foarte sus în vânzările publice.

– Domnule, continuă muncitorul suspinând, de la vârsta de zece ani, n-am lipsit nici măcar o zi de la slujba mea. Port veșnic cu mine această carte și mă conformez riguros prescripțiilor ei.

De ce deci, de un timp, cei care mă vizitau m-au abandonat? Eli, Eli lama...

– Opriți-vă, exclamă Éliphas, și nu mai parodiați cele mai formidabile cuvinte pe care o agonie le-a pronunțat vreodată! Ce ființe vă vizitau datorită virtuții acestei cărți? Le cunoașteți? Le-ați promis ceva? Ați semnat un pact?

– Nu, mă întrerupse proprietarul cărții, nu le cunosc și nu mi-am luat față de ei niciun angajament. Știu doar că, dintre ei, șefii sunt buni, intermediarii și buni, și răi, inferiorii răi, dar nu orbi, ci doar lipsiți de posibilitatea de a face bine. Cel pe care-l chemam și care mi-a apărut adesea aparținea ierarhiei celei mai înalte, căci arăta bine îmbrăcat și-mi dădea mereu răspunsuri favorabile. Dar am pierdut o pagină din cartea mea, prima și cea mai importantă, cea care purta semnătura autografă a spiritului și de atunci nu mai apare când îl chem.

Sunt un om pierdut. Gol ca Iov, nu mai am nici forță, nici curaj. O, maestre, vă conjur, știu că doar o vorbă să rostiți, numai un semn să faceți și spiritele vă ascultă, fie-vă milă de mine și dați-mi înapoi ceea ce am pierdut!

– Dați-mi cartea, îi ceru Éliphas. Ce nume avea spiritul pe care-l chemați?

– Îl chema Adonai.

– În ce limbă era semnătura lui?

– Nu știu, dar presupun că în ebraică.

– Uite, i se adresă profesorul de înaltă magie, după ce scrise două cuvinte evreiești la începutul și la sfârșitul cărții. Iată cele două semnături pe care spiritele tenebrelor nu le vor contraface niciodată. Mergeți în pace, dormiți bine și nu mai invocați fantomele.

Muncitorul se retrase.

După opt zile, reveni în căutarea omului de știință.

– Mi-ați redat speranța și viața, îi spuse el, mi-a revenit forța, pot acum cu semnăturile pe care mi le-ați dat să ușurez suferința

celor chinuiți și să-i vindec pe obsedați de ideile lor, dar pe el nu mai pot să-l revăd și, dacă nu-l voi mai putea revedea niciodată, voi fi trist până la moarte. Altădată, era mereu lângă mine, uneori mă atingea și mă trezea noaptea ca să-mi spună tot ceea ce trebuia să știu. Maestre, faceți în așa fel ca să-l pot revedea...

– Pe cine?

– Pe Adonai.

– Știți cine este Adonai?

– Nu, dar aș vrea să-l revăd.

– Adonai este invizibil.

– L-am văzut.

– N-are formă.

– L-am atins.

– El este infinit.

– E aproape de înălțimea mea.

– Profeții spun despre el că marginea veșmântului său, din Orient în Occident, mătură stelele dimineții.

– Avea o haină foarte curată și lenjerie foarte albă.

– Scriptura spune că nu poți să-l vezi fără să mori.

– Avea un chip plăcut și jovial.

– Cum procedați pentru a obține aceste apariții?

– Ei bine, făceam tot ceea ce scrie în cartea mare a vrăjilor.

– Cum adică? Chiar sacrificii sângeroase?

– Fără îndoială.

– Nefericitule! Și cine era victima?

La această întrebare muncitorul tresări ușor; păli și privirea lui se tulbură:

– Maestre, știți mai bine decât mine cine e, zise el umil și în șoaptă. O! M-a costat mult mai ales prima oară, să-i tai dintr-o singură lovitură cu cuțitul magic gâtul acelei creaturi inocente! Într-o noapte, încheiasem săvârșirea riturilor funebre și mă așezasem în cerc pe pragul interior al ușii, ultimele rămășițe ale

victimei se consumau în focul de lemn de arin și chiparos... Brusc, l-am văzut lângă mine sau l-am simțit trecând... Am auzit un vaiet sfâșietor... ai fi zis că plânge și de atunci mi se pare că-l aud mereu.

Éliphas se ridică, privindu-l fix pe vizitator. Devenise oare un nebun periculos, capabil să reînnoiască atrocitățile seniorului de Retz? Totuși, chipul lui se arăta blând și cinstit. Nu, nu era posibil.

– Dar, în sfârșit... victima cine era? Spuneți-mi limpede. Bănuiți că știu, și poate chiar știu, dar am motive să vă aud spunându-mi-o.

– Era, urmând mitul magic, un ied de un an, inocent și fără defecte.

– Un ied adevărat?

– Firește. Vă imaginați că nu era o jucărie de copil sau vreun animal împăiat.

Éliphas respiră.

– Ei, hai! se gândi el, nu e chiar un vrăjitor vrednic de rug. Nu știe că abominabilii autori de cărți vrăjitorești, când vorbeau de un ied nevinovat se refereau, de fapt, la un copil.

– Ei, bine, i se adresă el celui care venise să-l consulte, dați-mi detalii asupra viziunilor dumneavoastră. Ceea ce povestiți mă interesează foarte mult.

Vrăjitorul, pentru că trebuie să-i spunem pe nume, îi povesti atunci o serie de fapte ciudate ale căror martori fuseseră două familii, fapte identice cu cele ale domnului Home: mâini ieșind din pereți, mobile mișcate din loc, apariții fosforescente. Într-o zi, temerarul ucenic vrăjitor îndrăznise să-l cheme pe Astaroth și văzuse apărând un monstru gigant cu trupul de purcel și capul împrumutat de la un bou colosal. Povestea totul cu un accent foarte veridic, cu certitudinea de a-l fi văzut excluzând orice fel de îndoială asupra bunei-credințe și totalei convingeri a

povestitorului. Éliphas, artist în magie, se minuna de această întâmplare. În plin secol XIX, un vrăjitor adevărat din Evul Mediu, naiv și convins! Un vrăjitor care văzuse pe Satan sub numele lui Adonai, Satan îmbrăcat ca un burghez și pe Astaroth sub forma lui adevărată, diabolică! Ce obiect de artă! Ce bogăție de arheologie!

– Prietene, i se adresă el noului său discipol, vreau să te ajut să găsești ce spui că ai pierdut. Ia cartea mea, respectă prescripțiile ritualului și vino la mine peste opt zile.

După opt zile, o nouă întrevedere, în care muncitorul declară că este inventatorul unei mașini de salvare de cea mai mare importanță pentru marină. Mașina era perfect asamblată; nu lipsea decât un lucru... nu funcționa; un defect imperceptibil se opunea mișcării. Ce defect? Numai spiritul celui rău putea să știe. Trebuia deci în mod absolut invocat!...

– Să nu faci asta, i-a zis Éliphas; rostește mai bine timp de nouă zile această invocație cabalistică (și-i înmână o hârtie manuscris). Începe chiar din seara asta și vino mâine să-mi spui ce ai văzut, căci la noapte vei vedea spiritul manifestându-se.

A doua zi omul nostru nu lipsi de la întâlnire.

– M-am trezit brusc, povesti el, pe la ora unu dimineața. Am văzut în fața ochilor o lumină mare, și în lumină un braț de umbră care trecea prin fața ochilor ca și cum ar fi vrut să mă magnetizeze. Am adormit la loc și numai după câteva minute, trezindu-mă din nou, am văzut aceeași lumină, dar își schimbase locul. Trecuse de la stânga la dreapta și pe fondul luminos distingeam silueta unui om cu brațele încrucișate care mă privea.

– Cum era?

– Aproape de înălțimea și corpolența dumneavoastră.

– E bine. Duceți-vă acasă și continuați să faceți ceea ce v-am spus.

Nouă zile trecură și vizita adeptului se repetă; de data aceasta era radios și precipitat. Imediat ce-l zări pe Éliphas, exclamă:

– Mulțumesc, maestre, mașina funcționează, persoane pe care nu le cunosc au pus la dispoziția mea fondurile necesare pentru definitivarea întreprinderii mele, mi-am regăsit somnul, și toate acestea datorită puterii dumneavoastră.

– Spuneți, mai degrabă, că datorită credinței și supunerii dumneavoastră. Și acum, am de lucru... Ei bine, de ce ai acest aer rugător, ce mai vreți de la mine?

– O! Dacă ați vrea!...

– Ei bine, ce n-ați obținut din ceea ce ați dorit și chiar mai mult decât mi-ați cerut pentru că de bani nu mi-ați spus nimic.

– Da, firește, suspină celălalt, dar tare aș vrea să-l mai revăd!

– Sunteți de nevindecat! remarcă Éliphas.

La numai câteva săptămâni după aceea, profesorul de înaltă magie fu trezit la ora două dimineața de o durere ascuțită în cap. Câteva clipe se temu de o congestie cerebrală, se ridică, aprinse lampa, deschise fereastra, se plimbă prin birou, apoi calmat de aerul proaspăt al dimineții se culcă la loc și, adormind profund, avu un coșmar; văzu, cu o puternică aparență de realitate, pe uriașul cu cap de bou scheletic despre care îi vorbise muncitorul mecanic. Monstrul îl urmărea și se înverșuna împotriva lui. Când se trezi, era ziua mare și cineva bătea la ușă. Éliphas se ridică, își aruncă pe el un halat și deschise; era muncitorul.

– Maestre, zise el intrând grăbit și alarmat, cum vă simțiți?

– Foarte bine, îi răspunse Éliphas.

– În noaptea care a trecut n-ați simțit niciun pericol, pe la ora două?

Éliphas nu înțelegea întrebarea, pentru că nu-și mai aducea aminte de indispoziția din cursul nopții.

– Un pericol? Nu, după câte îmi amintesc.

– N-ați fost asaltat de un monstru care încerca să vă strângă de gât? Nu v-a durut?

Éliphas își aduse aminte.

– Da, desigur, am avut un început de apoplexie și am visat oribil. Dar de unde știți?

– La aceeași oră, o mână invizibilă m-a lovit pe umăr și m-am trezit pe loc. Visam că vă aflați în ghearele lui Astaroth. M-am ridicat în capul oaselor și o voce mi-a șoptit la ureche: ridică-te și du-te să-ți ajuți maestrul. E în pericol. M-am sculat cu mare grabă. Dar unde să alerg mai întâi? Ce pericol vă amenința? Acasă sau în altă parte? Vocea nu-mi spusese nimic. M-am hotărât atunci să aștept răsăritul soarelui și imediat ce s-au ivit zorii am alergat și iată-mă.

– Mulțumesc, prietene, îi zise magicianul întinzându-i mâna, în noaptea trecută mi s-a urcat puțin sângele la cap, dar acum mă simt perfect. Fiți liniștit și întoarceți-vă la munca dumneavoastră.

Oricât de ciudate ar părea faptele pe care vi le-am povestit, tot ne mai rămâne să vă dezvăluim o dramă funebră, chiar mai extraordinară.

E vorba de un eveniment sângeros care, la începutul acestui an, a îndoliat și stupefiat Parisul și întreaga creștinătate; eveniment despre care nimeni n-a bănuit că nu era străin de magia neagră.

Iată ce s-a întâmplat:

În timpul iernii, la începutul anului acesta, un librar îl înștiința pe autorul cărții *Dogme et Rituel de la haute magie* că un preot îi caută adresa, manifestându-și o mare dorință să-l vadă. Éliphas Lévi nu se simți atât de încrezător încât să-l primească fără precauții pe vizitator; îi indică o casă prietenă unde se va duce însoțit de prietenul lui fidel, Desbarrolles. La ora și ziua stabilită se duseră, într-adevăr la doamna A... unde-l găsiră pe preotul care-i aștepta.

Era un tânăr, destul de slab, cu nasul ascuțit și coroiat, cu ochii albaștri și terni. Fruntea osoasă și streșinită era mai mult

largă decât înaltă, capul îi era alungit în spate, părul drept și scurt, despărțit în cărare pe o parte, era de un blond cenușiu spre șaten deschis, dar cu o nuanță specială și dezagreabilă. Gura îi era senzuală și provocatoare; manierele afabile, vocea blândă și pronunția cam defectuoasă. Întrebat de Éliphas Lévi în legătură cu scopul vizitei, acesta îi răspunse că era în căutarea cărții de vrajă a papei Honorius și că ar fi vrut să se informeze pe lângă profesorul de științe oculte asupra modalității de a-și procura cărțulia neagră, devenită aproape imposibil de găsit.

– Aș da bucuros o sută de franci pe un exemplar, zise el.

– Lucrarea în sine nu valorează nimic, zise Éliphas. Ea conține o constituție pretinsă a lui Honorius al II-lea pe care o puteți găsi poate citată de vreun erudit colecționar de constituții apocrife; căutați în biblioteci.

– Așa voi face, pentru că petrec la Paris aproape tot timpul în bibliotecile publice.

– Nu sunteți ocupat în vreo parohie din Paris?

– Nu, nu mai sunt. Am funcționat un timp în parohia Saint-Germain-l'Auxerrois.

– Iar acum vă ocupați cu niște cercetări curioase despre științele oculte, după câte văd.

– Nu chiar; dar urmăresc realizarea unui gând... am ceva de făcut.

– Nu pot să bănuiesc că ar putea fi o operație de magie neagră, știți ca și mine, părinte, că Biserica a condamnat dintotdeauna și condamnă și astăzi sever tot ceea ce se leagă de aceste practici interzise.

Un surâs palid, marcat de un fel de ironie sarcastică, fu tot răspunsul abatelui și conversația se încheie.

Totuși, chiromantul Desbarrolles privi atent mâna preotului; acesta băgă de seamă și, după o explicație firească, abatele îi întinse de bunăvoie mâna ghicitorului în palmă. Desbarrolles

încruntă din sprâncene și păru încurcat. Mâna era umedă și rece, degetele netede și spatulate; Muntele lui Venus sau partea din palmă care corespunde degetului mare bine dezvoltat, linia vieții scurtă și sfâșiată, cruci în mijlocul palmei, stele pe muntele lunii.

– Părinte, i se adresă Desbarrolles, dacă n-ați poseda o solidă instrucție religioasă, ați putea foarte ușor să deveniți un periculos sectar, pentru că sunteți înclinat spre misticismul cel mai exagerat pe de o parte, iar pe de altă parte spre cea mai concentrată încăpățânare și lipsă de comunicare pe care am întâlnit-o vreodată. Căutați mult, dar și mai mult imaginați și, cum nu vreți să încredințați nimănui închipuirile dumneavoastră, ele ar putea lua asemenea proporții încât să vă devină veritabili dușmani. Obișnuințele vă sunt contemplative și lipsite de forță, dar e somnolența a cărei trezire poate fi primejdioasă. Sunteți înclinat spre o pasiune care în starea dumneavoastră... Mă iertați, domnule, cred că depășesc limitele discreției.

– Spuneți tot, domnule, sunt capabil să ascult până la capăt și chiar doresc să știu.

– Ei bine! Dacă, așa cum nu mă îndoiesc că o veți face, ați întoarce în beneficiul carității toată această agitație neliniștită pe care v-o dau tulburările inimii, ați putea adesea fi binecuvântat pentru facerea de bine.

Abatele mai schiță încă o dată acel surâs echivoc și fatal care dădea chipului său o expresie specială și ciudată.

Se ridică, își luă rămas-bun, fără să-și spună numele de care nimeni nu se gândise să-l întrebe.

Éliphas și Desbarrolles îl conduseră până la scară din respect pentru demnitatea lui de preot.

Din capul scării, el se întoarse și zise încet:

– În curând veți auzi ceva... Veți auzi vorbindu-se despre mine, adăugă el, rostind apăsat fiecare cuvânt. Schiță un salut cu mâna și capul și coborî scara.

Cei doi prieteni se întoarseră la doamna A.

– Iată un personaj ciudat, rosti Éliphas. Mi s-a părut că-l văd pe Pierrot Fumnambulul într-un rol de trădător. Ceea ce ne-a spus la plecare seamănă a amenințare.

– L-ai intimidat, remarcă doamna A. Înainte de a sosi, începuse să-și mărturisească gândurile, dar i-ați vorbit despre conștiință și despre legile Bisericii și n-a mai îndrăznit să spună ceea ce voia.

– Ei, ce voia?

– Să-l vadă pe diavol.

– Credea oare că-l am în buzunar?

– Nu, dar știa că predați cursuri de magie și cabală, și spera că-l veți ajuta în întreprinderea lui. Ne-a povestit, fiicei mele și mie, că în prezbiteriul său de la țară l-a invocat într-o seară cu ajutorul unei cărți de vrăjitorie populară. S-a stârnit atunci, ne-a povestit el, un vârtej care părea să dărâme prezbiteriul, grinzile gemeau, lemnăria trosnea, ușile se zbăteau în țâțâni, ferestrele se deschiseră cu o bufnitură și se auziră șuierături în toate colțurile casei. A așteptat să vadă imaginea formidabilă, dar n-a văzut nimic, nici un monstru nu s-a arătat, într-un cuvânt, diavolul n-a vrut să se arate. Iată de ce caută cartea de vrăji a lui Honorius, speră să găsească în ea invocații mai puternice și ritualuri mai eficace.

– Într-adevăr! Dar omul acesta este un monstru sau un nebun.

– Cred că e pur și simplu îndrăgostit, zise Desbarrolles. E muncit de o pasiune absurdă și nu speră nimic decât cu ajutorul diavolului.

– Dar de ce ne-a spus că vom mai auzi despre el?

– Cine știe? Se gândește probabil s-o răpească pe regina Angliei sau pe sultana Validé.

Conversația se opri aici și un an trecu fără ca doamna A., sau Desbarrolles și Éliphas să mai audă vorbindu-se de preotul necunoscut.

În noaptea de unu spre doi ianuarie a anului 1857, Éliphas Lévi se trezi brusc, tulburat de un vis bizar și funebru. I se păruse că se află într-o încăpere ruinată, în stil gotic, asemănătoare cu o capelă părăsită a unui vechi castel. O ușă ascunsă de o draperie neagră dădea în odaie, în spatele draperiei se ghicea lumina roșiatică a lumânărilor și Éliphas, îndemnat, de curiozitate se apropie de draperia neagră... Atunci draperia se întredeschise, o mână se ivi și-l apucă de braț pe Éliphas. Nu văzu pe nimeni, dar auzi o voce în ureche:

– Vino să-l vezi pe tatăl tău murind!

Magicianul se trezi cu inima bătând și fruntea scăldată de sudoare.

Ce voia să spună visul? Tatăl lui era mort de multă vreme: de ce mi s-a spus că e gata să moară și de ce avertismentul m-a tulburat atât de tare?

În noaptea următoare, același vis reveni, în aceleași circumstanțe și Éliphas Lévi auzi din nou vocea zicându-i:

– Vino să-l vezi pe tatăl tău murind!

Repetarea coșmarului îl impresionă adânc pe Éliphas: acceptase pentru ziua de 3 ianuarie o invitație la cină, într-o societate veselă, le scrise ca să se scuze, era foarte puțin dispus să participe la veselia unui banchet între artiști. Rămase deci în biroul lui; timpul era mohorât; la prânz primi vizita unui discipol, vicontele de M... Ploaia întețindu-se foarte tare, Éliphas oferi vicontelui umbrela, dar acesta refuză s-o primească. Urmă un schimb de politețuri, după care Éliphas se hotărî să-l conducă pe viconte. Când ieși, răpăiala încetase, vicontele găsi o trăsură, iar Éliphas, în loc să se întoarcă acasă, traversă mașinal Grădina Luxemburgului, ieși pe poarta care dădea în strada Enfer și se trezi în fața Panteonului.

Un rând dublu de maghernițe improvizate pentru rugăciunile celor nouă zile ale Sfintei Gènevième indica pelerinilor drumul spre Saint-Etienne-du-Mont. Éliphas, a cărui inimă tristă era dispusă la rugăciune, urmă această cale și intră în biserică; putea fi cam ora patru după-amiaza.

Biserica era plină de credincioși și slujba se desfășura cu o solemnitate extraordinară. Prapurii parohiilor orașului precum și ai împrejurimilor atestau venerația publică închinată acestei fecioare care salvase Parisul de foamete și invazii. În fundul bisericii, mormântul sfintei Gènevième strălucea răsfrângând lumina. Se intonau litanii și procesiunea părăsi stranele.

După crucea însoțită de slujitorii ei și urmată de copii de cor venea prapurul Sfintei Gènevième; pe două rânduri, înaintau femeile închinătoare cultului sfintei, îmbrăcate în negru cu un voal alb pe cap, purtând la gât, legată cu o panglică albastră, medalia ilustrând legenda, iar în mână ținând o un felinar gotic, așa cum o reprezintă tradiția în imaginile despre sfântă. În vechile legende, Sfânta Gènevième poartă întotdeauna o medalie la gât, cea dăruită de sfântul Germain d'Auxerre, și ține o lumânare în mână pe care demonul se străduiește s-o stingă, dar miraculos apărată de suflul spiritului rău, de un mic tabernacul.

După femei, venea clerul, iar la urmă venerabilul arhiepiscop de Paris, cu mitra albă și mantia preoțească susținută de doi vicari; prelatul, sprijinit în cârjă, înainta încet și binecuvânta în stânga și în dreapta mulțimea care îngenunchea la trecerea lui. Éliphas îl vedea pe arhiepiscop pentru prima oară și-i cercetă trăsăturile feței. Ele exprimau bonomie și blândețe; dar se mai putea observa și o mare oboseală și chiar o suferință nervoasă foarte greu de ascuns.

Procesiunea înainta, traversând naosul până în pragul bisericii, întorcându-se prin stânga ușii de la intrare, se oprea la mormântul sfintei Gènevième, după care revenea prin dreapta, continuându-și litania.

Un grup de credincioși urma procesiunea, venind imediat în spatele arhiepiscopului.

Éliphas se amestecă în acest grup pentru a traversa mai ușor mulțimea care se aduna în urmă și a ajunge la ușa bisericii, visător și emoționat de această pioasă solemnitate. Capul procesiunii reintrase în strane, arhiepiscopul păși singur, iar cei doi vicari rămaseră mai în urmă ținând mantia pe care o trăgeau astfel înapoi, în așa fel încât pieptul prelatului se descoperise lăsând să se vadă broderiile etolei.

Cei care veneau în urma arhiepiscopului îl văzură tresărind și se auzi o exclamație rostită cu voce tare, dar parcă fără voce și fără sunet. Ce spusese? Se pare că: jos zeițele! Lumea crezu întâi că n-a auzit bine, pentru că vorbele nu aveau niciun sens. Totuși, exclamația se repetă de două sau trei ori, cineva țipa: salvați-l pe arhiepiscop! alte voci răspunseră: la arme! mulțimea o luă atunci la fugă, răsturnând scaunele și opreliștile, și se îndreptă spre uși țipând. Plânsete de copii, țipete de femei, și Éliphas, târât de mulțime, fu scos afară din biserică; ultimele priviri pe care le mai aruncă în urmă fură uluite de un teribil și de neuitat tablou.

În mijlocul unui cerc lărgit de groaza celor care-l înconjurau, prelatul stătea singur în picioare, sprijinit de cârja lui, și susținut numai de rigiditatea mantiei lui pe care vicarii o lăsaseră din mâini și care atârna acum până la pământ.

Capul arhiepiscopului stătea întru câtva răsturnat, ochii priveau în sus, iar mâna în care nu ținea cârja se înălța spre cer. Atitudinea lui era cea pe care Eugène Delacroix a dat-o episcopului de Liège, asasinat de bandiții lui Sanglier în Ardeni: era în gestul lui toată epopeea unui martir, o acceptare și o ofrandă, o rugăciune pentru poporul lui și iertarea pentru călău.

Cum ziua era spre apusul ei, biserica începea să se întunece. Cu brațul ridicat spre cer și luminat de ultimele raze care se

strecurau prin geamurile naosului, episcopul se detașa pe fundalul întunecat, unde abia dacă se mai distingea un piedestal fără statuie pe care stăteau scrise cele două cuvinte ale răstignirii lui Hristos: *ecce homo*. Mai în fund, o pictură apocaliptică reprezenta cele patru flageluri gata să se năpustească asupra lumii și vârtejurile infernului urmând dârele prăfuite ale calului palid al morții.

În fața arhiepiscopului, un braț ridicat, profilându-se în penumbră ca o siluetă infernală, agita un cuțit. Sergenții înaintară cu sabia în mână.

Și în timp ce tot acest tumult se desfășura lângă zidurile bisericii, litaniile continuau în strane ca și cum armonia sferelor cerești se perpetuează, atentă la revoluțiile și neliniștile noastre.

Éliphas Lévi, purtat de mulțime, ieșise prin ușa din dreapta. Aproape în același moment poarta din stânga se deschise violent și un grup furios se repezi afară din biserică.

Acest grup se învârtea în jurul unui om pe care vreo cincizeci de brațe păreau să-l țină, pe care o sută de pumni păreau gata să-l lovească.

Mai târziu, omul acesta s-a plâns că a fost maltratat de sergenții orașului, dar atât cât puteai să vezi în mijlocul tumultului, sergenții orașului îl protejau de fapt împotriva exasperării mulțimii. Femeile alergau după el țipând:

– Să fie ucis!

– Dar ce a făcut? întrebau alte voci.

– Nemernicul! L-a lovit pe arhiepiscop cu pumnul, povesteau femeile.

Alte persoane ieșeau din biserică și zvonuri contradictorii se încrucișau.

– Arhiepiscopului i s-a făcut frică și a leșinat, ziceau unii.

– A murit, răspundeau alții.

– Ați văzut cuțitul? adăugă un nou interlocutor. Era lung cât o sabie și sângele șiroia pe lamă.

– Bietul părinte și-a pierdut un pantof, remarcă o femeie în vârstă, cu palmele împreunate.

– Nu e nimic! nu e nimic! strigă atunci o plasatoare. Vă puteți întoarce în biserică; monseniorul n-a fost rănit, așa au declarat din amvon.

Mulțimea făcu o mișcare ca pentru a se întoarce în biserică.

– Ieșiți! Ieșiți! se auzi chiar în aceeași clipă vocea gravă și dezolată a unui preot, slujba nu mai poate fi continuată! Vom închide biserica; e profanată.

– Cum se simte arhiepiscopul? întrebă atunci cineva.

– Domnule, răspunse preotul, arhiepiscopul e în agonie și chiar în clipa asta în care eu stau de vorbă cu dumneata poate moare!

Mulțimea se risipi consternată pentru a răspândi funebra veste în tot Parisul.

Éliphas mai trecu printr-o întâmplare bizară care-l făcu să mai uite profunda durere resimțită din pricina a ceea ce se petrecuse.

În plină viermuială a mulțimii, o bătrânică se apropie de el, părea o femeie respectabilă la prima vedere, îl luă de braț, cerându-i ajutor.

Își făcu o datorie din a răspunde acestui apel și când fură destul de departe de mulțime, doamna exclamă:

– Ce fericită sunt că am întâlnit un om îndurerat de această crimă de care se bucură acum atâția nemernici!

– Ce spuneți, doamnă? Cum ar putea să existe persoane atât de josnice încât să se bucure de o asemenea nenorocire?

– Tăcere! îi atrase atenția bătrâna, să nu ne audă cineva... Da, adăugă ea în șoaptă, sunt oameni încântați de ceea ce s-a întâmplat și, uite, acolo, chiar adineaori, era un om cu o înfățișare sinistră care spunea lumii speriate când era întrebat ce s-a întâmplat...

„O! Nu-i nimic! A căzut un păianjen!"

– Nu, doamnă, ați auzit greșit. Mulțimea n-a îndurat cuvântul lui nerușinat și omul a fost imediat prins.

– Să dea Dumnezeu ca toată lumea să gândească asemenea domniei tale, îi răspunse doamna.

Și apoi adăugă: Aș dori să vă rugați pentru mine, văd că sunteți un om al lui Dumnezeu.

– Poate nu toată lumea gândește la fel, răspunse Éliphas.

– Ce ne interesează pe noi lumea? reluă doamna foarte apăsat, ea e mincinoasă, calomniatoare, lipsită de pietate! Vă vorbește poate și pe dumneavoastră de rău! Nu m-aș mira, dacă ați ști ce se spune pe seama mea, ați înțelege de ce disprețuiesc atât opinia lumii.

– Lumea vă vorbește de rău, doamnă?

–Firește, și chiar îmi pune în cârcă rele foarte mari.

– Cum așa?

– Mă acuză de sacrilegiu.

– Mă îngroziți. De ce fel de sacrilegiu, dacă nu vă supărați?

– De o nedemnă comedie pe care eu aș fi jucat-o pentru a trage pe sfoară doi copii pe muntele de la Salette.

– Cum? Dumneavoastră sunteți...

– Sunt domnișoara de la Merlière.

– Am auzit vorbindu-se de procesul dumneavoastră, domnișoară, și de scandalul pe care l-a provocat, dar mi se pare că vârsta dumneavoastră și simțul răspunderii ar trebui să vă pună la adăpost de o asemenea acuzație.

– Veniți să-mi faceți o vizită, domnule, și am să vă prezint avocatului meu, domnul Favre, e un om de talent pe care aș vrea să-l convertesc spre Dumnezeu.

Vorbind astfel, cei doi interlocutori ajunseră în strada Vieux-Colombier. Doamna mulțumi cavalerului ei improvizat și-și reînnoi invitația de a veni s-o vadă.

– Mă voi strădui, îi promise Éliphas. Dar, dacă vin, întreb la portar de domnișoara de la Merlière?

– Să vă păzească sfântul, nu mă cunoaște nimeni cu acest nume; întrebați de domnișoara Dutruck.

– Dutruck, fie, doamnă, vă prezint umilele mele respecte.

Și se despărțiră.

Începu procesul asasinului. Éliphas, citind în ziare, că acesta era preot, că făcuse parte din clerul de la Saint-Germain-l'Auxerrois, că fusese preot de țară, că părea exaltat până la furie, își aduse aminte de preotul palid care căutase cu un an în urmă cartea de farmece a lui Honorius. Dar semnalmentele care se dădeau acestui criminal în jurnale derutau amintirile profesorului de magie. Într-adevăr, părul lui era negru... Nu e el deci, se gândea Éliphas. Și, totuși, mai am încă în urechi și în memorie vorbele care și-ar găsi acum o explicație prin această oribilă crimă:

– Curând veți auzi ceva. În curând veți auzi de mine.

Procesul se desfășură cu oribilele peripeții pe care toată lumea le știe și acuzatul fu condamnat la moarte.

A doua zi, Éliphas citi într-o gazetă juridică relatarea acestei scene, nemaipomenită în analele justiției; dar ochii i se încețoșară când în dreptul semnalmentelor citi: „blond".

– El trebuie să fie, își zise profesorul de magie.

La numai câteva zile, o persoană care putuse să-i deseneze profilul în timpul unei audiții veni să i-l arate lui Éliphas.

– Lăsați-mă să copiez desenul, ceru el înfiorat de groază.

Făcu o copie și i-o aduse amicului său Desbarrolles pe care îl întrebă, fără alte explicații:

– Cunoști acest chip?

– Da, îi răspunse acesta cu fermitate: stai, e preotul misterios pe care l-am văzut la doamna A... și care voia să facă invocații magice.

– Ei bine, prietene, mi-ai confirmat trista mea convingere. Omul pe care l-am văzut nu-l vom mai vedea, mâna pe care ați examinat-o a devenit o mână însângerată. Am auzit despre el, așa cum ne-a spus la plecare; știi cum îl cheamă pe acel preot palid?

– O! Dumnezeule! zise Desbarrolles schimbându-se la față, mi-e frică să aflu.

– Ei bine! Acum știi, e nefericitul Louis Verger!

La câteva săptămâni după cele povestite mai sus, Éliphas Lévi stătea de vorbă cu un librar a cărui specialitate era să colecționeze cărți rare de științe oculte.

Venise vorba de cartea de vrăji a lui Honorius.

– Acum nu se mai găsește. Ultimul exemplar pe care l-am avut în mână l-am cedat unui preot pentru o sută de franci.

– Un preot tânăr! Vă mai amintiți cum arăta?

– O! Perfect! Dar și dumneavoastră trebuie să-l cunoașteți pentru că mi-a spus că v-a văzut, eu l-am trimis la dumneavoastră!

Astfel, fără nicio îndoială, nefericitul preot găsise fatala carte, se ocupase de invocații și se pregătise pentru crimă printr-o serie de sacrilegii, căci iată în ce constă invocația infernală conform cărții lui Honorius.

„Alegeți un cocoș negru căruia să-i dați numele spiritului întunericului pe care vreți să-l invocați.

Ucideți cocoșul, păstrând limba, inima și prima pană a aripii stângi.

Uscați limba și inima și prefaceți-le în pulbere.

În ziua aceea nu mâncați carne și nu beți vin.

Marți, în zorii zilei, spuneți rugăciunea îngerilor.

Desenați chiar pe altar cu pana de cocoș muiată în vinul sfințit semnăturile diabolice (cele ale domnului Home și ale ostiilor însângerate ale lui Vintras).

Miercuri, pregătiți o lumânare din ceară galbenă; sculați-vă la miezul nopții și, singur în biserică, rostiți slujba morților.

Amestecați în această slujbă invocațiile infernale.
Încheiați slujba la lumina unei singure lumânări pe care o veți stinge la sfârșit, rămânând în biserica astfel profanată până la răsăritul soarelui.

Joi, amestecați în apa sfințită pulberea de limbă și inimă ale cocoșului negru și dați-o s-o bea unui miel mascul de nouă zile…"

Mâna refuză să scrie restul. Un amestec de practici abrutizante și atentate revoltătoare, destinate să ucidă pentru totdeauna judecata și conștiința.

Dar, pentru a intra în legătură cu fantoma răului absolut, pentru a realiza fantoma pe care s-o poți pipăi și atinge, nu e absolut obligatoriu să fii fără rațiune și fără conștiință?

Iată fără îndoială secretul acestei incredibile perversiuni, al acestor furii ucigașe, al acestei uri maladive împotriva oricărei ordini, a oricărei magistraturi, a oricărei ierarhii, al acestei furii împotriva dogmei care sanctifică pacea, ascultarea, blândețea și puritatea sub emblema atât de emoționantă a unei mame.

Nefericitul se credea sigur de nemurirea lui. Împăratul, credea el, va fi obligat să-l grațieze, un exil onorabil îl va aștepta, crima îi va aduce o imensă popularitate, scrierile lui vor fi plătite în aur de librari. Se va îmbogăți, va atrage atenția unei femei și se va însura dincolo de mări. Prin asemenea promisiuni, fantoma demonului îl îndemna odinioară să comită crimă după crimă pe Gilles de Laval, senior de Retz. Un om capabil să-l invoce pe diavol, urmând ritualurile cărții lui Honorius, a ajuns atât de departe pe drumul răului încât e dispus la toate halucinațiile și la toate himerele. Astfel, Verger adormea într-un pat de sânge pentru a visa nu știu ce abominal Panteon; s-a trezit pe eșafod.

Aberațiile perversiunii însă nu constituie o nebunie; execuția acestui nemernic a dovedit-o.

Se știe ce rezistență disperată a opus călăilor. E o trădare, eu nu pot să mor astfel! O oră numai, încă o oră pentru a scrie împăratului! Împăratul trebuie să mă salveze.

Cine îl trăda?

Cine îi promisese viața?

Cine îl asigurase dinainte de o clemență imposibilă, care ar fi revoltat conștiința publică?

Întrebați cartea lui Honorius!

Două lucruri din această întâmplare tragică se referă la fantomele domnului Home: vuietul furtunii auzit de preotul cel rău în timpul primelor sale invocații și tulburarea care-l împiedica să-și dezvăluie gândurile până la capăt în prezența lui Éliphas Lévi.

Mai putem remarca apariția acelui om sinistru care se bucura de doliu public, rostind vorbe infernale în mijlocul lumii consternate, apariția sesizată numai de extatica de la Salette, acea prea celebră domnișoară de la Merlière, părând o bună și respectabilă persoană, dar care era extrem de exaltată în realitate și capabilă poate să acționeze și să vorbească fără voia ei, sub influența unui soi de somnambulism ascetic.

Aceste vorbe de somnambul ne readuc la domnul Home.

Ne vom ține promisiunea.

Domnul Home este un bolnav atins de somnambulism contagios.

Aceasta este aserțiunea.

Ne rămâne datoria de a explica și demonstra aserțiunea.

Explicația și demonstrația, pentru a fi complete, cer un studiu cât o carte.

Cartea există și o vom publica în curând.

Titlul ei este: *Rațiunea minunilor sau diavolul în fața științei.*

De ce diavolul?

– Pentru că noi am demonstrat prin fapte ceea ce domnul de Mirville numai presimțise incomplet.

Spunem incomplet, pentru că diavolul este pentru domnul de Mirville un personaj fantastic, în timp ce pentru noi el este întrebuințarea abuzivă a unei forțe a naturii.

Un medium spune: Infernul nu este un loc, este un stat.

Mai putem adăuga: Diavolul nu este nici o persoană, nici o forță, este un viciu și, în consecință, o slăbiciune.

Să revenim o clipă la studiul fenomenelor.

Mediumurile sunt în general ființe bolnave și mărginite.

Ele nu pot să facă nimic extraordinar în fața persoanelor calme și instruite.

Trebuie să fii obișnuit cu ei pentru a vedea și simți ceva.

Fenomenele nu sunt aceleași pentru toți asistenții. Astfel, acolo unde unul vede o mână, celălalt nu va zări decât un abur albicios.

Persoanele impresionabile la magnetismul domnului Home suferă de un fel de migrenă; li se pare că salonul se învârte cu ele și că temperatura scade foarte repede.

Minunile, vrăjile se săvârșesc mai bine în fața unui număr mic de martori, aleși chiar de medium.

Într-o reuniune de persoane care asistă la minuni se poate întâmpla ca una să nu vadă nimic.

Printre persoanele care privesc, nu toți văd același lucru.

Astfel, de exemplu:

Într-o seară, la doamna B..., mediumul făcu să apară copilul pe care această doamnă îl pierduse. Numai doamna B... vedea copilul, contele de M... vedea numai un abur alb în formă de piramidă, celelalte persoane nu vedeau nimic.

Toată lumea știe că anumite substanțe, hașișul, de exemplu, îmbată fără să-ți ia mințile, făcându-te însă să percepi o realitate care nu există.

O mare parte a fenomenelor domnului Home aparțin unei influențe naturale asemănătoare cu cea a hașișului.

Iată de ce mediumul nu operează decât în fața unui număr mic de persoane alese de el.

Restul acestor fenomene le putem atribui puterii magnetice.

A vedea ceva alături de domnul Home nu este un indiciu suficient de sigur pentru sănătatea celui care vede.

Și, chiar dacă sănătatea este excelentă, această viziune relevă o perturbație pasageră a sistemului nervos în raport cu imaginația și lumina.

Dacă această perturbație se repetă de prea multe ori, persoana se îmbolnăvește serios.

Cine știe de câte ori a provocat mania meselor turnante catalepsia, tetanosul, nebunia și moartea violentă?

Aceste fenomene devin cu adevărat înfricoșătoare când intră sub imperiul perversității.

De abia atunci se poate vorbi de intervenția și prezența spiritului răului.

Perversitate sau fatalitate, pretinsele miracole se supun uneia din aceste două puteri.

În privința signaturilor cabalistice, a signaturilor universale, ele se reproduc prin intuiția magnetică a mirajelor gândirii în fluidul vital universal.

Aceste reflexe instinctive se pot produce dacă verbul magic nu are nimic arbitrar și dacă semnele sanctuarului ocult sunt expresia naturală a ideilor absolute.

Ceea ce vom demonstra în cartea noastră.

Dar pentru a nu-i trimite pe lectorii noștri din necunoscut în viitor, vom desprinde dinainte două capitole ale acestei lucrări inedite despre Verbul cabalistic, cealaltă despre secretele cabalei și vom trage concluzii care vor completa într-o manieră satisfăcătoare pentru toți explicația pe care am promis-o cu privire la fenomenele domnului Home.

Există o putere generatoare a formelor; această putere este lumina.

Lumina creează formele, urmând legi matematice eterne prin echilibru universal al lumii și al umbrei.

Semnele primitive ale gândirii se trasează de la sine în lumina care este instrumentul material al gândirii.

Dumnezeu este sufletul luminii. Lumina universală și infinită este pentru noi asemenea trupului lui Dumnezeu.

Cabala sau înalta magie este știința luminii.

Lumina corespunde vieții.

Regatul tenebrelor este moartea.

Toate dogmele adevăratei religii sunt scrise în Cabală cu caracterele luminii pe o pagină umbrită.

Pagina umbrită reprezintă credințele oarbe.

Lumina este marele mediator plastic.

Alianța sufletului cu trupul reprezintă însoțirea luminii cu umbra.

Lumina este instrumentul Verbului, scriitura albă a lui Dumnezeu pe marea carte a nopții.

Lumina este izvorul gândirii și în ea trebuie să căutăm originea tuturor dogmelor religioase. Dar nu există decât o dogmă adevărată, așa cum nu există decât o singură lumină pură; numai umbra variază la nesfârșit.

Lumina, umbra, acordul lor care este viziunea ființelor, acesta este principiul analogic al marilor dogme ale Trinității, ale întrupării, ale Mântuirii.

Iată ceea ce ne va fi ușor de dovedit prin monumentele religioase, semnele Verbului primitiv, prin cărțile inițiatice ale Cabalei și, în sfârșit, prin explicația rațională a tuturor misterelor cu ajutorul cheilor magiei cabalistice.

În toate simbolismele, într-adevăr, găsim ideile de antagonism și armonie producând noțiunea trinitară în concepția divină,

apoi personificarea mitologică a celor patru puncte cardinale ale cerului completează septenarul sacru, bază a tuturor dogmelor și a tuturor ritualurilor. Pentru a ne convinge, e de ajuns să recităm și să medităm la savanta lucrare a lui Dupuis care ar fi fost un mare cabalist dacă ar fi văzut o armonie a adevărurilor acolo unde preocupările lui negativiste nu-i permiteau să vadă decât un concert de erori.

Nu vom relua aici studiul lui pe care toată lumea îl cunoaște; dar important de dovedit este că reforma religioasă a lui Moise era în întregime cabalistică și că, instituind o dogmă nouă, creștinismul s-a apropiat pur și simplu de izvoarele primitive ale mozaismului, iar Evanghelia nu este decât un văl transparent aruncat peste misterele universale și naturale ale inițierii orientale.

Un savant distins și foarte cunoscut, domnul P. Lacour, în cartea sa despre Elohimi sau zeii lui Moise, a făcut lumină în această chestiune regăsind în simbolurile Egiptului toate figurile alegorice ale Genezei. Mai recent, un alt cercetător curajos și de o vastă erudiție, domnul Vincent de l' Yonne, a publicat un tratat de idolatrie la cei vechi și la moderni în care ridică vălul mitologiei universale.

Invităm pe oamenii de carte conștiincioși să citească aceste lucrări, iar noi vom rămâne la studiul special al Cabalei la evrei.

Verbul sau cuvântul, fiind după inițiații acestei științe, întreaga revelație, principiile înaltei Cabale se află, obligatoriu, în chiar semnele care compun alfabetul primitiv.

Or, iată ce găsim în toate gramaticile ebraice.

Există o literă principiantă și universală, generatoare a tuturor celorlalte. Acesta este jod י.

Există alte două litere mame, opuse și analoage între ele; aleph א și mem מ, după alții schin ש.

Există șapte litere duble, beth ב, ghimel ג, daleth ר, caph כ, he פ, resch ך și tau ח.

Unitatea este reprezentată într-o manieră relativă de aleph, ternarul este figurat fie prin jod, mem, schin, fie prin aleph, mem, schin.

Septenarul prin beth, ghimel, daleth, caph, he, resch, tau.

Duodenarul prin alte litere.

Duodenarul este ternarul multiplicat prin patru; și intră astfel în simbolismul septenarului.

Fiecare literă reprezintă un număr.

Fiecare ansamblu de litere o serie de numere.

Numerele reprezintă idei filozofice absolute.

Literele sunt hieroglife prescurtate.

Să vedem acum semnificația hieroglifică și filozofică a fiecărei litere. (A se vedea Bellarmin, Reuchlin, Saint-Jérome, *Kabala denudata*, *Sepher Jezirah*, *Technica curiosa* a părintelui Schott, Pico de la Mirandola și alți autori, în special cei din colecția lui Pistorius.)

Mamele

Jod. — Principiul absolut, ființa producătoare;

Mem. — Spiritul sau Jakin-ul lui Solomon;

Schin. — Materia sau coloana Bohas.

Dublele

Beth: reflexul, gândirea, Luna, îngerul Gabriel, prințul misterelor;

Ghimel: iubirea, voința, Venus, îngerul Anael, prințul vieții și al morții;

Daleth: forța, puterea, Jupiter, Sach și Melech, regele regilor;

Caph: violența,lupta, munca, Marte, Samael, Zebaoth, prințul falangelor;

Phe: elocința, inteligența, Mercur, Raphael, prințul științelor;

Resch: destrucția și regenerarea, Timpul, Saturn, Cassiel, regele mormintelor și al singurătății;

Tau: adevărul, lumina, Soarele, Mihail, regele Elohimilor.

Literele simple

Literele simple se împart în patru ternare purtând drept titlu cele patru litere ale tetragramei divine...

În tetragrama divină, *Jod*-ul, așa cum am mai spus, figurează principiul productiv activ. – *He* reprezintă principiul productiv pasiv, *cteis*-ul. *Vau* figurează uniunea lui doi sau lingamul, și he final este imaginea principiului productiv secundar, adică reproducerea pasivă în lumea efectelor și formelor.

Cele douăsprezece litere simple קצעסכלימהזוח, divizate în câte trei, reproduc noțiunea triunghiului primitiv, cu interpretarea și sub influența fiecărei litere a tetragramei.

Se vede că filozofia și dogma religioasă a Cabalei sunt aici indicate într-o manieră completă, dar voalată.

Să interogăm acum alegoriile Genezei.

„În principiu (*jod*, unitatea ființei), Elohim; forțele echilibrate (*Jakin* și *Bohas*) au făcut cerul (spiritul) și pământul (materia), cu alte cuvinte binele și răul, afirmația și negația."

Așa începe povestirea lui Moise.

Apoi, pentru că se pune problema de a găsi un loc omului și un prim sanctuar alianței lui cu Dumnezeu, Moise vorbește de o grădină din care un izvor unic divizat în patru fluvii (*jod*-ul și

tetragrama), apoi de doi arbori, unul al vieții, celălalt al morții, plantați în apropierea fluviului. Acolo sunt așezați bărbatul și femeia, activul și pasivul; femeia îndrăgește moartea și-l antrenează și pe Adam în pierzania ei, fiind deci alungați din sanctuarul adevărului, și un heruvim (un sfinx cu cap de taur; a se vedea hieroglifele Asyriei, ale Indiei și Egiptului) este plasat la poarta grădinii adevărului pentru a-i împiedica pe profanatori să distrugă arborele vieții. Iată deci dogma misterioasă cu toate alegoriile și sperieturile ei care succed simplului adevăr. Idolul l-a înlocuit pe Dumnezeu, iar umanitatea căzută nu va întârzia să se dedea cultului vițelului de aur.

Misterul reacțiilor necesare și succesive ale celor două principii, unul asupra celuilalt, este reprezentat prin alegoria lui Cain și Abel. Forța se răzbună, prin opresiune, împotriva seducțiilor slăbiciunii; slăbiciunea martiră dispare și intercede pentru forța condamnată, ca urmare a crimei, la ofilire și remușcări. Astfel se revelează echilibrul lumii morale, se pun bazele tuturor profețiilor și se descoperă punctul de sprijin al oricărei politici inteligente. A abandona o forță propriilor ei excese înseamnă a o condamna la sinucidere.

Ceea ce i-a lipsit lui Dupuis pentru a înțelege dogma religioasă universală a Cabalei este știința acestei frumoase ipoteze demonstrate în parte și realizate în fiecare zi mai mult prin descoperirile științei: analogia universală.

Lipsit de această cheie a dogmei transcendentale, n-a putut vedea în toți zeii decât soarele, cele șapte planete și cele douăsprezece semne ale zodiacului, dar n-a văzut în soare imaginea logosului lui Platon, în cele șapte planete cele șapte note ale gamei divine și în zodiac cvadratura ciclului ternar al tuturor inițierilor.

Împăratul Iulian, spiritualistul neînțeles, inițiatul al cărui păgânism era mai puțin idolatru decât credința unor creștini, înțelegea mai bine decât Dupuis și Volnay cultul simbolic al

Soarelui. În imnul închinat regelui Helios, el recunoaște că astrul zilei nu este decât reflexul și umbra materială ale acelui soare al adevărului care luminează lumea inteligenței și că nu este el însuși decât o lumină împrumutată absolutului.

Lucru remarcabil, Iulian are despre Dumnezeul suprem pe care creștinii credeau că sunt singurii care-l adorau, idei mult mai mărețe și mai adevărate decât acele ale Părinților Bisericii, adversari și contemporani ai acestui împărat.

Iată cum se exprima el, apărând helenismul:

> „Nu e de ajuns să scrii într-o carte: Dumnezeu a zis și lucrurile s-au și făcut. Trebuie să vezi dacă lucrurile pe care le atribuim lui Dumnezeu nu sunt contrare chiar legilor Ființei. Pentru că, dacă e așa, nu Dumnezeu le-a făcut, El care n-ar putea dezminți natura fără să se nege pe sine însuși. Dumnezeu fiind etern, este absolut necesar ca poruncile lui să fie imuabile ca și El."

Iată cum vorbea apostatul și nepiosul, iar mai târziu un doctor creștin, devenit oracolul școlilor de teologie, trebuind să țină în frâu superstițiile, inspirându-se poate din frumosul discurs al necredinciosului, a scris această frumoasă și curajoasă maximă care rezumă atât de bine gândirea marelui împărat:

> „Un lucru nu este drept pentru că așa vrea Dumnezeu, ci Dumnezeu îl vrea pentru că este drept."

Ideea unei ordini perfecte și imuabile în natură, noțiunea unei ierarhii ascendente și a unei influențe descendente în toate ființele furnizaseră vechilor hierofanți prima clasificare a istoriei naturale. Mineralele, vegetalele, animalele au fost studiate analogic, iar originea și proprietățile lor, atribuite principiului pasiv sau principiului activ, tenebrelor sau luminii. Semnul

alegerii sau al respingerii, înscris în forma lor, devine caracterul hieroglific al unui viciu sau al unei virtuți: apoi, luându-se semnul drept un lucru și lucrul exprimându-se prin semn, au ajuns să le confunde; aici se află originea acestei fabuloase istorii naturale în care leii se lasă bătuți de cocoși, delfinii mor de durere după ce au trăit ca niște ingrați printre oameni, mătrăguna vorbește, iar stelele cântă. Această lume fermecată este veritabilul domeniu poetic al magiei, dar el nu are altă realitate decât semnificația hieroglifelor care i-au dat naștere. Pentru înțeleptul care înțelege analogiile înaltei Cabale și relația exactă a ideilor cu semnele, acest ținut fabulos al zânelor este încă unul fertil în descoperiri, pentru că adevărurile, prea frumoase și prea simple pentru a place oamenilor fără văluri, au fost toate ascunse sub aceste umbre ingenioase.

Da, cocoșul poate intimida leul, pentru că vigilența suplinește adesea forța și reușește să domolească furia. Alte fabule ale pretinsei istorii naturale a celor vechi se explica în același fel și prin folosirea alegorică a analogiilor se pot înțelege abuzurile posibile și se pot presimți erorile care s-au născut din Cabală.

Legea analogiilor, într-adevăr, a fost pentru cabaliștii de al doilea ordin obiectul unei credințe oarbe și fanatice. Acestei credințe i se pot atribui toate superstițiile reproșate adepților științelor oculte. Iată cum raționează el:

Semnul exprimă lucrul.

Lucrul este virtutea semnului.

Există o corespondență analogică între semn și lucrul semnificat.

Cu cât semnul este mai perfect, cu atât corespondența este mai cuprinzătoare.

A rosti un cuvânt înseamnă a evoca o gândire și a o face prezentă. A-l numi pe Dumnezeu, de exemplu, înseamnă a-l face să se manifeste.

Cuvântul acționează asupra sufletelor și sufletele reacționează asupra corpurilor; ele pot deci îngrozi, consola, îmbolnăvi, vindeca, pot ucide chiar și învia.

A profera un nume înseamnă a crea sau a chema o ființă.

În nume este conținută doctrina verbală sau spirituală a ființei înseși.

Când sufletul evocă un gând, semnul acestui gând se înscrie de la sine în lumină.

A invoca înseamnă a adjura, adică a jura pe un nume: înseamnă a face act de credință acestui nume și a comunica cu virtutea pe care o reprezintă.

Cuvintele sunt deci prin ele însele bune sau rele, veninoase sau salvatoare.

Cuvintele cele mai periculoase sunt cele zadarnice și rostite cu ușurință, pentru că sunt niște avorturi spontane ale gândirii.

Un cuvânt inutil este o crimă împotriva spiritului inteligenței. Este un infanticid intelectual.

Lucrurile sunt pentru fiecare așa cum le face, numindu-le. Verbul fiecăruia este o impresie sau o rugăciune obișnuită.

A vorbi bine înseamnă a trăi bine.

Un stil frumos este aureola sănătății.

Dintre aceste principii, unele adevărate, altele ipotetice, și din consecințele, mai mult sau mai puțin exagerate, pe care le trăgeau din ele, rezultă pentru kabaliștii superstițioși o încredere absolută în farmece, invocări, conjurații și rugăciuni misterioase. Or, cum credința face întotdeauna minuni, aparițiile, oracolele, vindecările miraculoase, bolile neașteptate și misterioase n-au lipsit niciodată.

Astfel, o simplă și sublimă filozofie a devenit știința secretă a magiei negre.

Din acest punct de vedere mai ales, Cabala poate stârni încă interesul unui număr mare de oameni în acest secol neîncrezător

și credul. Totuși, așa cum am mai precizat, adevărata știință nu se află aici.

Oamenii caută arareori adevărul pentru ei înșiși; ei au întotdeauna drept motiv secret vreo pasiune de satisfăcut sau vreo lăcomie de săturat. Printre secretele Cabalei, există unul mai ales care i-a înnebunit pe cercetători: secretul transmutației metalelor și conversiunea tuturor substanțelor terestre în aur.

Alchimia, într-adevăr, a împrumutat toate semnele de la Cabală și pe legea analogiilor rezultante ale armoniei contrariilor își baza ea toate operațiile. Un secret fizic imens era de altfel sub parabolele cabalistice ale celor vechi. Am reușit să-l descifrăm și-i dezvăluim litera investigațiilor făcătorilor de aur. Iată-l:

1. Cele patru fluide imponderabile nu sunt decât diversele manifestări ale aceluiași agent universal care e lumina.
2. Lumina este focul care servește marii opere sub formă de electricitate.
3. Voința umană dirijează lumina vitală prin intermediul sistemului nervos. Acesta este magnetismul.
4. Agentul secret al marii opere, azotul celor înțelepți, aurul viu și dătător de viață al filozofilor; agentul producător metalic universal este electricitatea magnetizată.

Alianța acestor două cuvinte nu ne spune încă mare lucru și totuși *s-ar putea* să închidă în ele o forță care să tulbure lumea. Zicem *s-ar putea*, pentru ca să facem plăcere filozofiei, pentru că, în ceea ce ne privește, noi nu ne îndoim de importanța acestui mare arcan hermetic.

Am spus mai sus că alchimia este copilul Cabalei; și, pentru a ne convinge, este de ajuns să interogăm simbolurile lui Flamel, ale lui Basile Valentin, paginile evreului Abraham și oracolele mai mult sau mai puțin apocrife ale mesei de smarald a lui

Hermes. Pretutindeni vom găsi urmele decadei lui Pitagora, atât de magnific aplicată în Sepher Jezirah, noțiunile complete și absolute ale lucrurilor divine, decada compusă din unitate și un triplu ternar pe care rabinii l-au numit Berschit și Mercavah, arborele luminos al sephirotelor și cheia acelor Semhamphora.

Am vorbit pe larg în cartea noastră intitulată *Dogme et Rituel de la haute magie* despre un monument hieroglific conservat până în vremea noastră sub un pretext neserios și care poate singur explica toate scrierile misterioase ale înaltei inițieri. Acest monument este tarotul țiganilor care a dat naștere jocului de cărți. El se compune din douăzeci și două de litere alegorice și din patru serii a câte zece hieroglife legate de cele patru litere ale numelui lui Yehova. Diversele combinații ale acestor semne și numere care le corespund formează tot atâtea oracole cabalistice, în așa fel încât întreaga știință este conținută în această carte misterioasă. Mașina filozofică, absolut simplă, uimește prin profunzimea și adevărul rezultatelor sale.

Abatele Trithemus, unul din cei mai mari maeștri ai noștri în magie, a compus din alfabetul cabalistic un joc foarte ingenios, numit de el poligrafie. Este o serie combinată de alfabete progresive în care fiecare literă reprezintă un cuvânt, cuvintele își corespund și se completează de la un alfabet la altul și nu e nicio îndoială că Trithemus a cunoscut tarotul și s-a folosit de el pentru a-și dispune într-o ordine logică savantele lui combinații.

Jérome Cardan cunoștea alfabetul simbolic al inițiaților, așa cum se poate recunoaște după numărul și dispunerea capitolelor lucrării sale despre subtilitate. Lucrarea lui, într-adevăr, este compusă din douăzeci și două de capitole și subiectul fiecărui capitol este analog cu numărul și alegoria cărții corespondente din tarot. Am făcut aceeași observație despre cartea Sfântului Martin intitulată: *Tableau naturel des rapports qui existent entre*

Dieu, l'homme et l'univers. Tradiția acestui secret n-a fost deci întreruptă din primii ani ai apariției Cabalei până în zilele noastre.

Învârtitorii de mese și cei care fac spiritele să vorbească cu ajutorul cadranelor alfabetice sunt deci niște arierați care nu știu că există un instrument oracular mult mai eficace și mult mai limpede, cu un sens adevărat, prin intermediul căruia pot comunica cu cele șapte genii ale planetelor și pot face să vorbească cât li-e voia cele șaptezeci și două de roți ale lui Aziah, Jezirah și Briah. E de ajuns să cunoască sistemul analogiilor universale, așa cum l-a expus Swedenborg în *Cheia hieroglifică a arcanelor,* apoi să amestece bine cărțile și să tragă la întâmplare, asamblându-le întotdeauna prin numerele corespunzătoare ideilor pe care doresc să le limpezească, să citească apoi oracolele, așa cum se citesc scrierile cabalistice, adică începând de la mijloc și mergând de la dreapta la stânga pentru numerele impare începând de la dreapta pentru numerele pare și interpretând succesiv numărul prin litera care-i corespunde, asamblarea literelor prin adunarea numerelor și toate oracolele succesive prin ordinea numerală și relațiile lor hieroglifice.

Această operație a înțelepților kabaliști necesară pentru a găsi desfășurarea riguroasă a ideilor absolute a degenerat în superstiții la preoții ignoranți și la nomazii țigani care posedau tarotul în Evul Mediu, fără să-i cunoască veritabila întrebuințare și folosind-o numai pentru a ghici norocul.

Jocul de șah, atribuit lui Palamides, își are originea tot în tarot și regăsim în el aceleași simboluri și combinații, regele, regina, cavalerul, soldatul, nebunul, turnul și căsuțele reprezentând numere. Vechii jucători de șah căutau pe eșichier soluția problemelor filozofice și religioase și argumentau unul împotriva altuia în tăcere, manevrând caracterele hieroglifice prin numere. Popularul nostru joc de zaruri nu este decât un eșichier cu figuri imobile și numere mobile, un tarot dispus în roată pentru aspiranții la inițiere. Or, cuvântul tarot, în care regăsim pe *rota* și *tora*, exprimă prin el însuși, așa cum a demonstrat Guillaume Postel, dispunerea primitivă în formă de roată.

Hieroglifele jocului *d'oie* sunt mult mai simple decât cele ale tarotului, dar regăsim aceeași simbolistică: măscăriciul, regele, regina, turnul, diavolul sau tiphonul, moartea etc. Șansele aleatorii ale acestui joc reprezintă pe cele ale vieții și ascund un sens filozofic destul de profund pentru a-i face pe înțelepți să mediteze și destul de simplu pentru a fi înțeles de copii.

Personajul alegoric al lui Palamides este de altfel identic cu cei ai lui Henoc, Hermes și Cadmus, cărora li se atribuie inventarea literelor în diverse mitologii, dar, în gândirea lui Homer, Palamides, inițiatorul și victima lui Ulysse, reprezintă pe inițiatorul sau pe omul de geniu al cărui destin etern este să fie ucis de cei pe care-i inițiază. Discipolul nu devine realizarea vie a gândurilor maestrului decât după ce-i va fi băut sângele și mâncat carnea, urmând energica și alegorica expresie a inițiatorului, atât de prost înțeleasă de creștini.

Concepția alfabetului primitiv era, după cum se vede, ideea unei limbi universale, închizând în combinațiile și semnele ei rezumatul și legea evoluției tuturor științelor divine și umane. Niciodată, nimic mai frumos și mai măreț, după părerea noastră, n-a visat geniul omului și vă mărturisim că descoperirea acestui secret al lumii antice ne-a despăgubit pentru atâția ani de căutări sterile și pentru truda ingrată în criptele științelor pierdute și în necropolele trecutului.

Unul din primele rezultate ale acestei descoperiri va fi o nouă direcție dată studiului scriiturilor hieroglifice atât de imperfect descifrate de domnul Champollion.

Sistemul scrierii discipolilor lui Hermes fiind analogic și sintetic, ca toate semnele Cabalei, n-ar trebui, pentru a citi paginile

gravate pe pietrele vechilor temple, să le repunem la locul lor și să socotim cifra literelor lor comparând-o cu cifrele altor pietre?

Obeliscul din Luxor, de exemplu, nu este una din cele două coloane de la intrarea Templului? Era în stânga sau în dreapta? Dacă era în dreapta, semnele lui se raportează la principiul activ, dacă era în stânga, caracterele lui se interpretează prin principiul pasiv. Dar trebuie să existe un corespondent exact de la un obelisc la altul, și fiecare semn trebuie să-și primească sensul lui complet prin analogia contrariilor. Domnul Champollion a găsit urme ale limbii copte în hieroglife, un alt savant a găsit, mai ușor și mai norocos poate, urme ebraice, dar ce ar spune dacă n-ar fi nici coptă, nici ebraică? Dacă ar fi, de exemplu, limba universală primitivă? Or, această limbă care e cea a înaltei Cabale există cu siguranță, ea există chiar în esența ebraicii și a tuturor limbilor orientale care derivă din ea, fiind limba sanctuarelor, iar coloanele de la intrarea Templului îi rezumă toate simbolurile. Intuiția extaticilor se apropie mai bine de adevărul acestor semne primitive chiar decât știința savanților. Pentru că, așa cum am mai spus, fluidul vital universal, lumina astrală, fiind principiul mediator între idei și forme, se supune elanurilor extraordinare ale sufletului care cercetează necunoscutul, furnizându-i în mod firesc semnele deja existente, dar uitate, ale marilor revelații ale ocultismului. Așa se formează pretinsele signaturi ale spiritelor, așa se produc scrisurile misterioase ale lui Gablidone care-l vizita pe doctorul Lavater, fantomele lui Schroepfer, ale Sfântului Michel de Vintras și ale spiritelor domnului Home.

Dacă electricitatea poate mișca un corp ușor sau mai greu fără să-l atingă, este oare imposibil ca prin magnetism să dăm electricității o direcție și să producem în mod firesc semne și scriituri? Se poate fără îndoială, pentru că deja se face.

Astfel, celor care ne vor întreba care este cel mai important agent al minunilor, noi îi vom răspunde:

Este materia dintâi a marii opere.

ELECTRICITATEA MAGNETIZATĂ.

Totul a fost creat prin lumină.

În lumină se conservă forma.

Prin lumină se reproduce forma.

Vibrațiile luminii sunt principiul mișcării universale.

Prin lumină, sorii se leagă unii de alții și-și întrețes razele ca pe niște lanțuri de electricitate.

Oamenii și lucrurile sunt magnetizați de lumină precum sorii și pot, prin intermediul lanțurilor electromagnetice create prin simpatii și afinități, să comunice unii cu alții de la un capăt al lumii la celălalt, să se mângâie sau să se lovească, să se vindece sau să se rănească într-un fel natural, fără îndoială, dar miraculos și invizibil.

Aici se află secretul magiei.

Magia este știința care ne vine de la magi.

Magia este cea dintâi dintre științe.

Mai sfântă între toate, pentru că ea confirmă într-o manieră sublimă marile adevăruri religioase.

Cea mai calomniată dintre toate, pentru că vulgarul se încăpățânează să confunde magia cu vrăjitoria superstițioasă ale cărei practici abominabile le-am denunțat.

În fața întrebărilor enigmatice ale Sfinxului și a obscurităților uneori scandaloase răspândite în Biblie, numai prin magie se poate răspunde și găsi soluția problemelor istoriei iudaice.

Istoricii sacri înșiși recunosc existența și puterea magiei care o concurează pe a lui Moise.

Biblia ne povestește că Jannes și Membres, magicienii Pharaonului, făceau mai întâi aceleași minuni ca și Moise și declarau imposibile pentru cunoașterea umană pe cele pe care nu le puteau imita. Este, într-adevăr, mai măgulitor pentru amorul propriu al unui șarlatan să refuze miracolul decât să se

declare învins de știința sau abilitatea unui confrate, mai ales când acesta este un dușman sau un adversar religios.

Unde începe și unde se oprește posibilul în ordinea miracolelor magice? Iată o gravă și importantă chestiune. Sigură e doar existența faptelor pe care în mod obișnuit le calificăm miracole. Magnetizatorii și somnambulii le fac în fiecare zi; sora Rose Tamisier le-a făcut, iar iluminatul Vintras le mai face și astăzi; mai mult de cincisprezece mii de martori atestau recent minunile mediumurilor din America, zece mii de țărani atestau, la nevoie, pe cele ale zeului Cheneau (un fost negustor de nasturi, retras din afaceri, care se credea inspirat de Dumnezeu). Toți acești oameni sunt niște halucinați sau niște pezevenghi? Halucinați, da, se poate, dar chiar faptul halucinațiilor lor identice, fie individuale, fie colective, nu este deja un miracol destul de mare din partea celui care le provoacă întotdeauna când vrea și unde vrea?

A face miracolele sau a convinge lumea că le faci este aproape același lucru, mai ales într-un secol ca al nostru atât de ușuratic și batjocoritor. Or, lumea e plină de taumaturgi și știința este adesea redusă la a le nega operele sau a refuza să le vadă pentru a nu fi obligată să le examineze și să le acorde o cauză.

Întreaga Europă a răsunat în ultimul secol de minunile lui Cagliostro. Cine nu știe tot ce se spunea despre vinul lui de Egipt și despre elixirul său? Ce am mai putea adăuga noi la tot ce s-a povestit despre supeurile dintr-o altă lume, la care el invita în carne și oase persoane ilustre din timpuri de mult trecute? Cagliostro era totuși departe de a fi un inițiat de prim ordin, pentru că marea asociație a adepților l-a abandonat Inchiziției romane, în fața căreia a dat, dacă ar fi să credem în documentele procesului, o ridicolă și odioasă explicație a tetragramei masonice.

Dar miracolele nu sunt numai darul inițiaților de prim ordin, uneori ele sunt săvârșite de ființe fără instrucție și fără

virtuți. Legile naturale găsesc într-un organism ale cărui calități de excepție nouă ne scapă, o ocazie de a se exersa, executându-și opera, ca de obicei, cu precizie și calm. Degustătorii rafinați apreciază trufele și le întrebuințează cum le este voia, dar porcii le dezgroapă: situația e analoagă și în alte situații mai puțin materiale și gastronomice; instinctele caută și presimt, dar numai știința găsește cu adevărat.

Progresul actual al cunoașterii umane a diminuat mult șansele minunilor, dar mai rămâne încă un mare număr din ele neexplicat, pentru că nu se cunosc încă nici forța imaginației, nici rațiunea de a fi și puterea magnetismului. Cercetarea analogiilor universale a fost neglijată și iată de ce nu se mai crede în divinație.

Un înțelept kabalist mai poate încă uimi mulțimea și încâlci mințile oamenilor instruiți:

> 1. Ghicind lucruri ascunse; 2. prevăzând lucruri care se vor întâmpla în viitor; 3. dominând voința altora, împiedicându-i să facă ce vor și obligându-i să facă ceea ce nu vor; 4. provocând la comandă apariții și vise; 5. vindecând un mare număr de boli; 6. readucând la viață subiecți care manifestau toate simptomele morții; 7. în sfârșit, demonstrând la nevoie prin exemple realitatea pietrei filozofale și transmutația-metalelor, urmând secretele lui Abraham Evreul, ale lui Flamei și Raymond Lulle.

Toate aceste minuni se operează prin intermediul unui singur agent căruia evreii îi spuneau OD, precum cavalerul de Reichenbach, căruia noi îi spunem lumină astrală, precum școala lui Pasqualis Martinez, domnul de Mirville diavol, iar vechii alchimiști azoth. Acesta este elementul vital care se manifestă prin fenomene de căldură, de lumină, de electricitate și magnetism, magnetizând globul terestru și toate ființele vii. În acest agent se

manifestă probele doctrinei cabalistice asupra echilibrului și mișcării prin dublă polaritate în care unul atrage și celălalt respinge, în care unul produce căldura și celălalt frigul, în care unul produce lumina albastră și verzuie, celălalt lumina galbenă și roșiatică.

Acest agent prin diferitele lui modalități de magnetizare ne atrage unii spre alții sau ne îndepărtează, supune pe unul voinței celuilalt făcându-l să intre în cercul lui de atracție, restabilește sau tulbură echilibrul economiei animale prin transmutații și efluvii alternative, primește și transmite amprentele forței imaginarului care se află în om, imagine și asemănare cu verbul creator, provocând astfel presentimentele și determinând visele. Știința miracolelor înseamnă deci cunoașterea acestei forțe minunate și arta de a face miracole este pur și simplu arta de a magnetiza sau de a ilumina ființele urmând legile invariabile ale magnetismului sau luminii astrale.

Preferăm cuvântul *lumină* celui de *magnetism*, pentru că el este cuvântul tradițional al ocultismului și pentru că el exprimă mai complet natura agentului secret. Aici se află, cu adevărat, aurul fluid și viu al maeștrilor în alchimie, cuvântul aur provine de la ebraicul *aur* care înseamnă lumină. Ce doriți? sunt întrebați venerabilii tuturor inițierilor. Să vedem lumina, ar trebui ei să răspundă. Numele de iluminat care se dă în mod obișnuit adepților a fost în general prost interpretat când i s-a dat un sens mistic, ca și cum el ar desemna niște oameni a căror inteligență ar fi miraculos luminată. Iluminat vrea, pur și simplu, să spună cunoscători și stăpânitori ai luminii, fie prin știința marelui agent magic, fie prin noțiunea rațională și ontologică a absolutului.

Agentul universal este forța vitală, subordonată inteligenței. Abandonat lui însuși, devoră rapid, asemenea lui Moloch, tot ceea ce creează și transformă într-o vastă ruină surplusurile vieții. El este atunci șarpele infernal al vechilor mituri, Typhon al

egiptenilor și Moloch-ul fenicienilor. Dacă însă înțelepciunea, mama Elohimilor, îi pune piciorul pe cap, ea stinge toate flăcările pe care le varsă, răspândind pe pământ, cu amândouă mâinile lumina vieții. Așa se spune în Zohar, că la începutul perioadei terestre, când elementele își disputau suprafața lumii, focul, asemenea unui șarpe imens, prinsese totul în răscrucile lui și era gata să prefacă în cenușă toate ființele, când clemența divină, ridicând în jurul lui valurile mării ca pe un veșmânt de nori, puse piciorul pe capul șarpelui și-l doborî în abisuri. Cine nu vede în această alegorie prima știre și explicația cea mai rezonabilă a unuia dintre cele mai scumpe simboluri ale catolicismului, triumful mamei lui Dumnezeu?

Cabaliștii spun că numele ocult al diavolului, adevăratul lui nume, este cel al lui Jehovah scris de-a-ndoaselea. Pentru inițiat, aceasta este o revelație completă în misterele tetragramei. Într-adevăr, ordinea literelor acestui nume indică predominanța ideii asupra formei, a activului asupra pasivului, a cauzei asupra efectului. Răsturnând această ordine, obținem exact contrariul. Jehovah este cel care stăpânește natura ca pe un cal superb și-l conduce unde vrea el, *chavajoh* (demonul) este calul fără frâu care, asemenea acelor egipteni din cântarea lui Moise, se răstoarnă peste călăreț și-l aruncă în abis.

Diavolul există deci realmente pentru cabaliști, dar nu e o persoană, nici o putere distinctă de forțele naturii. Diavolul este divagația sau somnul inteligenței. Este nebunia și iluzia.

Așa se explică toate coșmarurile Evului Mediu, așa se explică bizarele simboluri ale câtorva inițiați, ale templierilor, de exemplu, mult mai puțin vinovați de a se fi închinat lui Baphomet decât de a-i fi lăsat pe profani să-i zărească imaginea. Baphomet, figura panteistică a agentului universal, nu este altul decât demonul bărbos al alchimiștilor. Se știe că membrii cei mai înalți

în grad din vechea masonerie hermetică atribuiau unui demon bărbos desăvârșirea marii opere, neinițiatul își făcea cruce și-și acoperea ochii, dar inițiații în cultul lui Hermes-Panteea înțelegeau alegoria și se fereau s-o explice profanilor.

Domnul de Mirville, într-o carte aproape uitată acum, dar care a făcut vogă acum câteva luni, s-a străduit din greu să adune câteva vrăjitorii de genul celor care alcătuiesc compilațiile lui Delancre, Delrio și Bodin. Ar fi găsit altele mult mai interesante în istorie.

Și, fără să mai vorbim de miracolele atât de vădite ale janseniștilor de la Port-Royal și ale diaconului de la Paris, ce poate fi mai adânc miracol decât marea monomanie a martiriului care a făcut să alerge la supliciu, ca la sărbătoare, copii și femei, de-a lungul a trei sute de ani? Ce poate fi mai magnific decât credința entuziastă acordată atâtea secole celor mai neînțelese și, omenește vorbind, celor mai revoltătoare mistere? În acest caz, îmi veți spune, miracolele veneau de la Dumnezeu și au servit chiar ca probe în stabilirea adevărului religiei. Dar cum? Ereticii și ei se lăsau uciși pentru dogme, de data aceasta mult mai direct și mai real absurde, sacrificându-și rațiunea și viața credinței lor. Or, pentru eretici, este evident că la mijloc era diavolul. Bieții oameni care-l luau pe diavol drept Dumnezeu și pe Dumnezeu drept diavol, de ce nu i-a luminat nimeni făcându-i să recunoască pe adevăratul Dumnezeu în caritatea, știința, dreptatea și mai ales în milostivirea slujitorilor săi?

Nigromanții, cei care provoacă apariția diavolului după o serie obositoare și aproape imposibilă de invocații revoltătoare, nu sunt decât niște copii pe lângă acel Sfânt Anton din legendă care-i scotea din infern cu miile și-i târa mereu după el, cum se povestește că atrăgea Orfeu după sine stejarii, stâncile și fiarele sălbatice.

Numai Callot, inițiat în copilărie de țiganii nomazi în misterele magiei negre, a putut înțelege și reproduce invocațiile

primului ermit. Credeți cumva că legendele inventau transcriind aceste vise înfricoșătoare ale distrugerii și ale postului? Nu, ele rămân mult în urma realității. Mănăstirile au fost, într-adevăr, întotdeauna populate de spectre fără nume, iar zidurile lor înfiorate de umbre și larve infernale? Sfânta Caterina de Sienna a petrecut opt zile în mijlocul unei orgii obscene care ar fi descurajat până și verva lui Arétino; Sfânta Theresa s-a simțit transportată de vie în infern, unde a suferit, între pereții care se apropiau mereu, chinuri pe care numai femeile isterice le vor putea înțelege... Toate acestea, se va spune, se petreceau în imaginația pacienților. Dar unde credeți că s-au putut petrece faptele de ordin supranatural? Sigur este că toți acești vizionari au văzut, au atins, au avut senzația evidentă a formidabilei realități. Vorbim și din propria noastră experiență, pentru că posedăm atâtea viziuni din prima tinerețe, petrecută în recluziune și ascetism, ale căror amintiri ne mai înfioară și acum.

Dumnezeu și diavolul sunt idealul binelui și răului absolut. Dar omul nu concepe niciodată răul absolut ca pe o idee falsă a binelui. Numai binele poate fi absolut, iar răul numai relativ privind ignoranța și greșelile noastre. Orice om face pe diavolul pentru a deveni Dumnezeu, dar, cum legea solidarității este universală, ierarhia există în infern precum în cer. Un om rău va găsi întotdeauna pe unul mai rău decât el care să-i facă rău; și când răul va atinge punctul culminant va trebui să înceteze, pentru că a continua ar însemna aneantizarea ființei, ceea ce este imposibil. Atunci oamenii-diavoli, ajunși la capătul resurselor, cad în imperiul oamenilor-Dumnezeu și sunt salvați de cei despre care s-a crezut că vor fi victimele lor; omul care se străduiește să trăiască făcând răul aduce omagiul său binelui, prin tot ceea ce consumă în el însuși ca inteligență și energie.

Iată de ce marele inițiator spunea în limbajul său figurat: Fiți reci sau calzi, dacă veți fi călduți, mă veți face să vomit.

Marele maestru, într-una din parabolele sale, condamna numai pe cel leneș care și-a îngropat talentul de frică să nu-l piardă în operații hazardate ale acestei bănci care e viața. A nu gândi nimic, a nu vrea nimic, a nu iubi nimic, a nu face nimic, iată adevăratul păcat. Natura nu-i recunoaște și nu-i recompensează decât pe truditori.

Voința umană se dezvoltă și sporește prin activitate; a vrea cu adevărat înseamnă să acționezi. Acțiunea domină și antrenează inerția. Acesta este secretul influenței pretinșilor scelerați asupra pretinșilor oameni cinstiți. Câți poltroni și lași se cred virtuoși numai pentru că le e frică? Câte femei onorabile privesc prostituția cu un ochi invidios! Nu cu mult timp înainte, galerienii erau la modă. De ce? Credeți că opinia publică poate vreodată cinsti viciul? Nu, dar ea dă dreptate activității și curajului și mi se pare firesc ca lașii să-i respecte pe briganzii curajoși. Îndrăzneala unită cu inteligența este mama tuturor succeselor în această lume. Pentru a întreprinde trebuie să știi; pentru a săvârși, trebuie să vrei; pentru a vrea, trebuie să îndrăznești; și pentru a culege în pace roadele curajului trebuie să taci.

A ști, a îndrăzni, a vrea, a tace sunt, așa cum am mai spus-o de altfel, cele patru verbe cabalistice care corespund celor patru litere ale tetragramei și celor patru forme hieroglifice ale Sfinxului. Știința înseamnă capul omului, îndrăzneala — gheara leului; voința — flancurile truditoare ale taurului; tăcerea, aripile mistice ale vulturului. Numai cel care nu oferă spre vânzare, pentru comentariile și batjocura celorlalți, secretele inteligenței sale se va ridica deasupra tuturor.

Toți oamenii cu adevărat puternici sunt magnetizatori și agentul universal se supune voinței lor. Așa operează ei miracolele. Câștigă încredere, sunt urmați și când spun: așa este, natura se schimbă în ochii omului de rând, devenind ceea ce marele

om a vrut. Acestea sunt carnea și sângele meu, a spus un om care s-a făcut Dumnezeu prin virtuțile sale și de nouăsprezece secole, în prezența unei bucăți de pâine și a unui pahar de vin, au văzut, au atins, au gustat, au adorat carnea și sângele divinizat de martiri. Cum să mai spunem că voința umană n-a săvârșit niciodată minuni!

Noi nu vorbim aici despre Voltaire, el n-a fost un taumaturg, el a fost spiritualul și elocventul interpret al celor asupra cărora miracolul nu mai acționa. Totul este negativ în opera sa; dimpotrivă, totul este afirmativ în opera galileanului, cum îl numea un ilustru și prea nefericit împărat.

Astfel, Iulian a încercat încă în vremea sa ceea ce nici Voltaire n-a putut desăvârși; el voia să opună prestigiul prestigiului, austeritatea puterii protestului, virtutea virtuții, miracolele miracolelor; creștinii n-au avut în el niciodată un dușman periculos și l-au intuit bine, pentru că Iulian a fost asasinat și legenda aurită confirmă că un sfânt martir, trezit în mormânt de strigătele Bisericii, a pus mâna pe arme și l-a lovit pe apostat în mijlocul armatelor și al victoriilor sale. Trist martir care reînvie pentru a deveni călăul prea credulului împărat care credea în zeii lui și în virtuțile vârstelor de mult apuse!

Când regii Franței erau înconjurați de adorația poporului, când erau priviți ca unșii lui Dumnezeu și fii mai mari ai Bisericii, ei vindecau de scrofule. Un om la modă va face miracole când va vrea. Cagliostro putea fi un șarlatan: dar când opinia publică a făcut din el un sfânt, el a putut provoca minuni, ceea ce s-a și întâmplat.

Când Cephas Barjona, un evreu proscris de Nero, dădea femeilor de sclavi prafuri pentru viața veșnică, nu era decât un șarlatan pentru toți oamenii instruiți ai Romei; dar opinia publică a făcut din el un apostol al empirismului spiritualist; urmașii lui Petru, Alexandru al VI-lea sau chiar Ioan al XXII-lea,

sunt infailibili pentru orice om binecrescut care nu vrea să fie hulit de societate. Așa se petrece lumea.

Șarlatania, când reușește, este deci în magie, ca în orice lucru, un instrument al puterii. A fascina abil pe omul de rând nu înseamnă a-l domina? Bieții vrăjitori care în Evul Mediu se lăsau arși prostește nu aveau, se vede, o prea mare putere asupra celorlalți. Ioana d'Arc era o magiciană în fruntea armatelor, dar la Rouen biata fata nu mai era decât o vrăjitoare. Nu știa decât să se bată și să lupte, dar prestigiul ei s-a stins imediat ce a fost pusă în cătușe. S-a spus în istorie că regele Franței ar fi intervenit? Că Papa, căruia regele Franței îi era fiu mai mare, i-ar fi excomunicat pe călăi? Nu, nimic din toate acestea nu s-a întâmplat, Ioana d'Arc n-a mai fost decât o vrăjitoare de îndată ce a încetat să mai fie o magiciană și e sigur că numai englezii au urcat-o pe rug. Când exerciți o putere supraumană în aparență, trebuie s-o exerciți până la capăt, altfel pieri. Lumea se răzbună laș pentru faptul că a crezut, a admirat și, mai ales, că s-a supus prea mult.

Nu vom înțelege puterea magică decât în aplicarea ei la lucrurile mari; dacă un adevărat magician practic nu devine stăpânul lumii, este din pricină că el o disprețuiește; și de ce să-și dorească să coboare suverana sa putere? Îți voi da toate regatele lumii dacă te vei hotărî să cazi la picioarele mele sau dacă vei accepta să mi te închini, spune Satan lui Iisus – Piei, Satană, îi spune Mântuitorul, căci este scris: Numai lui Dumnezeu să i te închini... Eli, Eli lamma Sabahtani! va striga mai târziu sublimul și divinul închinător al lui Dumnezeu. Dacă i-ar fi răspuns lui Satan: nu mă voi închina ție și tu vei fi cel care vei cădea la picioarele mele pentru că te condamn în numele inteligenței și al eternei rațiuni, nu și-ar fi supus sfințenia și nobila-i viață celor mai îngrozitoare suplicii. Satan a fost crunt răzbunat.

Cei vechi numeau magia practica artei sacerdotale și regale; și ne amintim că magii au fost stăpânii civilizației primitive, pentru că ei stăpâneau știința timpului lor.

A ști înseamnă a putea când îndrăznești să vrei.

Prima știință a cabalistului practic sau a magului este cunoașterea omului. Frenologia, psihologia, chiromanția, cercetarea gusturilor și a mișcărilor, a sunetului vocii și a impresiilor, fie simpatice, fie antipatice, sunt ramuri ale acestei arte, iar cei vechi nu le ignorau. Gall și Spurzheim au redescoperit în zilele noastre frenologia. Lavater după Porta. Cardan, Tiasier, Jean Belot și alți câțiva au ghicit mai degrabă decât au descoperit știința psihologiei; chiromanția este încă ocultă și abia dacă găsim câteva urme într-o lucrare foarte recentă și foarte interesantă de altfel a cavalerului D'Arpentigny. Pentru a avea noțiuni suficiente, trebuie să ne întoarcem la sursele cabalistice din care s-a hrănit savantul Cornelius Agrippa. E locul aici să spun câteva cuvinte despre el, în așteptarea lucrării prietenului nostru Desbarrolles.

Mâna este instrumentul acțiunii omului și, asemenea chipului, un fel de sinteză nervoasă, posedând trăsături și fizionomie proprie. Caracterul indivizilor este aici evidențiat prin semne irecuzabile. Astfel, printre atâtea mâini, unele sunt laborioase, altele leneșe; unele grele și pătrate, altele insinuante și lejere. Mâinile tari și uscate sunt făcute pentru luptă și muncă, mâinile moi și umede nu aspiră decât la voluptate. Degetele ascuțite sunt scrutătoare și mistice, degetele pătrate matematiciene, degetele spatulate încăpățânate și ambițioase.

Degetul mare, *pollex*, degetul forței și al puterii, corespunde în simbolismul cabalistic primei litere a lui Jehovah și este deci el singur sinteza mâinii. Dacă e puternic, omul e puternic și moral; dacă e slab, omul e debil. E compus din trei falange, din care prima este îngropată în podul palmei, precum axa imaginară a lumii traversând desimea pământului. Această primă

falangă corespunde vieții fizice, a doua inteligenței, a treia voinței. Dacă podul palmei e gras și vârtos, el denotă gusturi senzuale și o mare forță a vieții fizice. Un deget lung, mai ales ultima falangă, revelează o voință puternică putând merge până la despotism; degetele mari scurte, dimpotrivă, sunt caractere blânde și ușor de dominat.

Pliurile obișnuite ale mâinii determină liniile. Aceste linii sunt deci semnele obișnuințelor și observatorul răbdător le poate observa și judeca. Omul a cărui mână e cutată rău și prost este stângaci și nefericit. Mâna are trei funcții principale: să apuce, să țină și să pipăie. Mâinile mai suple iau și pipăie mai bine, mâinile aspre și puternice rețin mai îndelung. Chiar liniile cele mai superficiale atestă senzațiile obișnuite ale acestui organ. Fiecare deget are, de altfel, o funcție specială care i-a dat și numele. Despre cel mare am vorbit deja, indexul este degetul care arată, degetul verbului și al profeției; degetul median domină întreaga mână și este degetul destinului, inelarul este degetul alianțelor și al onorurilor; chiromanții l-au consacrat Soarelui; auricularul este insinuant și vorbăreț, cel puțin așa susțin oamenii simpli și doicile cărora degetul lor cel mic le spune atâtea lucruri: mâna are șapte protuberanțe pe care cabaliștii, după analogiile naturale, le-au atribuit celor șapte planete, Venus este stăpâna degetului mare, indexul este Jupiter, mijlociul este Saturn, inelarul este Soarele și auricularul este Mercur, celelalte două sunt Marte și Luna. După forma și predominanța lor se judecă înclinațiile, aptitudinile și, în consecință, destinele probabile ale indivizilor supuși judecății.

Nu există viciu care să nu lase urme, nicio virtute fără semnul ei. Astfel, pentru ochii atenți ai observatorului nu există nicio ipocrizie posibilă. Se va înțelege că o asemenea știință este o putere cu adevărat sacerdotală și regală.

Predicția principalelor evenimente ale vieții este deja posibilă prin numeroase probabilități analogice ale acestei cercetări: dar există o facultate numită a presentimentelor sau senzitivismul. Lucrurile eventuale există adesea în cauzele lor înainte de a se realiza în acțiuni; senzitivii văd dinainte efectele în cauze și au existat înaintea tuturor marilor evenimente uimitoare preziceri. Am auzit că sub domnia lui Louis-Philippe, somnambulii și extaticii anunțau reinstaurarea imperiului și precizau data. Republica din 1848 a fost anunțată clar de profeția lui d'Orval care data cel puțin din anul 1830 și pe care o bănuiam a fi, ca și cele atribuite lui Olivarius, lucrarea pseudonimă a domnișoarei Lenormand. Pentru teza noastră nu este, de altfel, important.

Lumina magnetică dă posibilitatea prezicerii viitorului și poate, de asemenea, dezvălui lucrurile prezente și ascunse; fiind chiar viața universală este și agentul sensibilității umane, transmițând unora bolile, altora sănătate, urmând influența fatală a contactelor sau a legilor voinței. Așa se explică puterea benedictinilor, și farmecele recunoscute de marii adepți și mai ales de Paracelsus. Un critic judicios și fin, domnul Ch. Fauvety, într-un articol publicat în *Revue Philosophique et religieuse*, apreciază într-o manieră remarcabilă lucrările lui Paracelsus, Pomponace, Goglenius, Crollius și Robert Fludd asupra magnetismului. Dar, dacă savantul meu prieten și colaborator le studia numai dintr-o curiozitate filozofică, Paracelsus și ai lui o practicau fără să-și bată capul s-o facă înțeleasă lumii, căci pentru ei ele constituiau unul din acele secrete tradiționale în care ocultismul este riguros respectat; este suficient să le dezvălui celor care știu, lăsând întotdeauna un văl peste adevăr pentru a-i deruta pe ignoranți.

Or, iată ce rezervă Paracelsus inițiaților și ceea ce am înțeles noi, descifrând caracterele cabalistice și alegoriile de care se folosește în operele sale:

Sufletul uman este material, mintea divină îi este oferită pentru a-l imortaliza și a-l face să trăiască spiritual și individual, dar substanța sa naturală este fluidă și colectivă.

Existau deci în om două vieți, viața individuală sau rezonabilă și viața comună sau instinctivă. Prin aceasta din urmă putem trăi unii pentru alții, pentru că sufletul universal, a cărui conștiință separată și aceeași pentru toți, îl posedă fiecare organism nervos.

Trăim viața comună și universală în embrion, în extaz și în somn. În somn, într-adevăr, rațiunea nu intervine și logica, dacă intervine în visele noastre, este întâmplătoare, urmând hazardul unor reminiscențe pur fizice.

În vise, noi avem conștiința vieții universale: ne amestecăm cu apa și focul, cu aerul și pământul; zburăm ca păsările, ne cățărăm ca veverițele; ne târâm ca șarpele; suntem beți de lumină astrală; ne cufundăm în căminul comun, așa cum se întâmpla într-o manieră completă în clipa morții: dar atunci (aici Paracelsus explică misterele celeilalte vieți), răii, adică cei care s-au lăsat dominați de instincte animalice în dauna rațiunii umane, se îneacă în oceanul vieții comune cu toate neliniștile unei morți eterne; ceilalți ies la suprafață și se bucură veșnic de bogățiile acestui aur fluid pe care au reușit să-l stăpânească.

Această identitate a vieții fizice permite voințelor foarte puternice să stăpânească existența altora și să-și facă din ei niște auxiliari și explică acei curenți de simpatie, la distanță sau mai de aproape, dezvăluind tot secretul medicinii oculte, pentru că această medicină are drept principiu marea ipoteză a analogiilor universale și ne învață cum trebuie să acționăm asupra corpului astral pentru a reacționa corpul material vizibil; ea ne mai învață că esența luminii astrale este o dublă mișcare de atracție și de proiecție; astfel corpurile umane se atrag și se resping unele pe altele, se pot absorbi și răspândi unii în alții, pot face schimb; ideile sau fanteziile unuia pot influența asupra formei altuia și acționa apoi asupra corpului exterior.

Așa se produc fenomenele atât de ciudate ale influenței privirii în timpul sarcinii, iar vecinătatea unor oameni bolnavi poate provoca vise urâte; așa respiră sufletul ceva vătămător în compania nebunilor și a celor răi.

Se poate observa că în internate copiii împrumută unii altora din fizionomiile lor, fiecare școală are un aer de familie care îi este propriu, în școlile de orfelinat conduse de călugărițe, toate fetele seamănă între ele, afișând aceeași fizionomie supusă și ștearsă care caracterizează educația ascetică. Oamenii devin frumoși în școlile entuziasmului, ale artelor și gloriei.

Se fac urâți în închisori și triști în seminarii și mănăstiri.

Aici se înțelege că îl vom părăsi pe Paracelsus pentru a aborda consecințele și aplicațiile ideilor sale care sunt pur și simplu cele ale vechilor magi, elemente ale acelei cabale fizice căreia noi îi spunem magie.

Urmând principiile cabalistice formulate de școala lui Paracelsus, moartea n-ar fi decât un somn profund și definitiv, care n-ar fi imposibil de oprit la început, imprimând o puternică acțiune de voință asupra corpului astral care se degajă, chemându-l înapoi printr-un interes puternic sau printr-o afecțiune dominantă. Același lucru spunea și Iisus când vorbea despre fiica lui Jaire: fata aceasta nu e moartă, doarme; și despre Lazăr: prietenul nostru a adormit și am să-l trezesc. Pentru a exprima acest sistem resurecționist într-o manieră care să nu ofenseze pe nimeni, adică opiniile adoptate în general, spunem că moartea, când nu e vorba de o distrugere sau de o alterare esențială a organelor, este întotdeauna precedată de o letargie mai lungă sau mai scurtă (resurecția lui Lazăr, dacă e admisă ca fapt științific, probează că ea poate dura patru zile!).

Să revenim acum la secretul marii opere pe care l-am dat numai într-o ebraică nepunctată în *Rituel de la haute magie*. Iată textul integral în latină, așa cum se află el la pagina 144 din Sepher Jezirah, comentată de alchimistul Abraham (Amsterdam, 1642):

Semita XXXI

Vocatur intelligentia perpetua; et quare vocatur ita? Eo quod ducit motum solis et lunae juxta constitutionem eorum; utrumque in orbe sibi conveniente.

Rabbi Abraham dicit:

Semita trigesima prima vocatur intelligentia perpetua: et illa solem et lunam et reluquas stellas et figuras, unum quodque in orbe suo, et imperit omnibus creatis juxta dispositionem ad signa et figuras.

Acest text, se vede, este încă perfect obscur pentru cine nu cunoștea valoarea caracteristică a fiecăreia din cele treizeci și două de căi. Cele treizeci și două de căi sunt cele zece numere și cele douăzeci și două de litere hieroglifice ale Cabalei. A treizeci și una se raportează la care reprezintă lampa magică sau lumina între coarnele lui Baphomet. Acesta este semnul cabalistic al lui *od* sau al luminii astrale cu cei doi poli și centrul echilibrat. Se știe că în limbajul alchimiștilor Soarele semnifică aurul, Luna, argintul, celelalte stele sau planete referindu-se la alte metale. Să încercăm acum să înțelegem gândirea lui Abraham.

Focul secret al alchimiștilor era deci electricitatea, aici aflându-se jumătate din marele lor arcan; dar ei știu să-i echilibreze forța printr-o influență magnetică pe care o concentrează în athanorul lor. Așa rezultă din dogmele obscure ale lui Basile Valentin, Bernard Trévisan, Henri Khunrath care toți pretind a fi obținut transmutația precum Raymond Lulle, Arnaud de Villeneuve și Nicolas Flamel.

Lumina universală, atunci când magnetizează lumile, se numește lumina astrală, când creează metalele se numește azoth sau mercurul înțelepților; când dă viață animalelor se numește magnetism animal.

Bruta suportă fatalitățile acestei lumini, omul o poate dirija.

Inteligența, adaptând semnul la gândire, creează formele și imaginile.

Lumina universală este asemenea imaginației divine și această lume care se schimbă neîncetat, rămânând mereu aceeași în privința legilor de configurare, este visul lui Dumnezeu.

Omul formulează lumina prin imaginația sa; el atrage destulă lumină pentru a da forme convenabile gândurilor și viselor sale; dacă această lumină îl invadează, dacă judecata lui se îneacă în formele pe care le invocă, e nebun. Dar atmosfera fluidă a nebunilor este o otravă pentru mințile slabe și imaginațiile exaltate.

Formele pe care imaginația surescitată le produce pentru a rătăci judecata sunt la fel de reale ca și amprentele fotografice. Nu poți vedea ceea ce nu există. - Fantomele din vis, și chiar visele în stare de veghe sunt deci imagini reale aflate în lumină.

Există de altfel halucinații contagioase. Dar noi dezbatem aici ceva mai mult decât halucinațiile obișnuite.

Dacă imaginile atrase de creierele bolnave sunt reale, nu le pot proiecta în afară, reale, așa cum s-au perceput?

Aceste imagini, proiectate de organismul nervos al mediului, nu pot ele oare afecta organismul celor care, cu sau fără voie, intră în simpatie nervoasă cu mediumul?

Faptele săvârșite de domnul Home dovedesc că este posibil.

Acum să răspundem celor care cred că văd în aceste fenomene manifestări dintr-o altă lume și fapte aparținând necromanției.

Împrumutăm răspunsul nostru cărții sacre a cabaliștilor și doctrina noastră în această privință este aceeași cu a rabinilor compilatori ai Zoharului.

AXIOMA

Spiritul se înveșmântă ca să coboare și se dezgolește ca să urce.

Într-adevăr: De ce spiritele create au un trup?

Pentru că trebuie să fie limitate pentru a avea o existență posibilă. Lipsite de trup și devenite prin urmare dezmărginite, spiritele create s-ar pierde în infinit și, neputând să se concentreze în vreun loc, ar fi moarte și neputincioase, pretutindeni pierduți în imensitatea lui Dumnezeu.

Toate spiritele create au deci trup, unele mai subtile, altele mai vârtoase, conform mediului în care sunt chemate să trăiască.

Sufletul unui mort n-ar putea deci trăi în atmosfera celor vii așa cum noi n-am putea trăi în pământ sau în apă.

Ar trebui pentru un spirit aerian sau mai degrabă eterat un trup ușor, asemenea aparatelor scufundătorilor noștri, pentru a putea ajunge până la noi.

Din cei morți nu putem vedea decât reflexele pe care ei le aruncă în lumina atmosferică, lumina ale cărei amprente noi le invocăm prin simpatia amintirilor noastre.

Sufletele morților sunt deasupra atmosferei noastre. Aerul nostru respirabil devine pentru ei pământ. Așa a afirmat Mântuitorul în Evanghelie când s-a adresat sufletului unui preafericit:

> „Și peste toate acestea, între noi și voi s-a întărit prăpastie mare, ca cei care voiesc să treacă de aici la voi să nu poată, nici cei de acolo să treacă la noi." *(Evanghelia după Luca*, 16:26)

Mâinile pe care le face domnul Home să apară sunt deci aer colorat de reflexele pe care le atrage și le proiectează imaginația lui bolnavă.

Ele pot fi atinse și văzute: jumătate iluzie, iar jumătate, forță magnetică și nervoasă.

Explicațiile ni se par limpezi și precise.

Să judecăm acum alături de partizanii teoriei aparițiilor din altă lume:

Aceste mâini sunt corpuri reale sau sunt iluzii?

Dacă sunt corpuri înseamnă că nu sunt spirite.

Dacă sunt iluziile produse de miraje, fie în noi, fie în afara noastră; îmi veți da deci dreptate.

Acum, o remarcă:

Toți bolnavii de congestie luminoasă sau de somnambulism contagios mor de moarte violentă sau subită.

Iată de ce se atribuia altădată diavolului puterea de a sugruma pe vrăjitori.

Bunul și cinstitul Lavater invoca de obicei pretinsul spirit al lui Gablidone.

A fost asasinat.

Un limonagiu din Leipsick, Scroepfer, invoca spiritele morților.

Și-a zburat creierii cu un pistol.

Se știe care a fost sfârșitul nefericit al lui Cagliostro.

O nefericire mai mare decât moartea chiar ar putea salva viața acestor experimentatori imprudenți.

Pot deveni idioți sau nebuni și atunci nu mor dacă sunt supravegheați cu grijă și împiedicați să se sinucidă.

Bolile magnetice sunt prin ele însele o cale către nebunie și provoacă întotdeauna hipertrofia sau atrofia sistemului nervos. Ele seamănă cu isteria, care nu e decât o varietate a lor, și sunt produse fie din excese celibatare, fie din excese de un gen opus.

Se știe ce raport există între creier și organele însărcinate de la natură să săvârșească cea mai nobilă operă, aceea care are drept scop reproducerea ființelor.

Nu poți viola nepedepsit sanctuarul naturii.

Nimeni nu ridică fără riscul propriei vieți vălul marii Isis.

Natura este castă și castității îi oferă ea cheile vieții.

A te deda unor iubiri impure înseamnă a te logodi cu moartea. Libertatea, care este viața sufletului, nu se conservă decât în ordinea naturii. Orice dezordine voită o rănește, un exces prelungit o ucide.

Atunci, în loc să te lași ghidat și păzit de rațiune, te abandonezi fatalităților fluxului și refluxului luminii magnetice.

Or, lumina magnetică devorează fără încetare, pentru că ea creează permanent, și pentru a produce continuu trebuie continuu să absoarbă.

De aici vin monomaniile ucigașe și tentațiile suicidului.

De aici vine acel spirit de perversitate pe care Edgar Poe l-a descris într-o manieră atât de emoționantă și adevărată și pe care domnul de Mirville l-a numit diavol.

Diavolul este vertijul inteligenței, strivită de șovăielile inimii.

Este monomania neantului, atracția abisului, independent de ce poate fi acesta, urmând hotărârile credinței catolice, apostolice și romane, de care nu avem curajul să ne atingem.

În privința reproducerii semnelor și caracterelor prin acest fluid astral pe care l-am numit lumină astrală, a-i nega posibilitatea înseamnă a nu ține cont de cele mai obișnuite fenomene ale naturii.

Mirajele din stepele Rusiei, palatele Fetei Morgana, figurile imprimate natural în inima pietrelor cărora Gaffarel le spunea *gamahe*, diformitatea monstruoasă a unor copii pricinuită de priviri sau de coșmarurile mamelor, toate aceste fenomene și multe altele dovedesc că lumina este plină de reflexe și imagini pe care le proiectează și le reproduce urmând invocațiile imaginației, ale amintirii sau ale dorinței. Halucinația nu este întotdeauna un vis fără obiect: de îndată ce toată lumea vede un lucru, acesta este cu siguranță vizibil; dar dacă lucrul acela e absurd, trebuie să conchidem riguros că toată lumea s-a înșelat sau a fost halucinată de o aparență reală.

A spune, de exemplu, că la seratele magnetice ale domnului Home mâini reale și vii ies din mese, mâini adevărate pe care unii le văd, alții le ating și de care unii se simt numai atinși fără să le vadă, a spune că aceste mâini cu adevărat materiale sunt mâini de spirite ar însemna să vorbim asemenea copiilor sau nebunilor, înseamnă a implica o contradicție în termeni. Dar a mărturisi că o aparență sau alta se produce înseamnă pur și simplu a fi sincer și a râde de batjocura oamenilor de bine chiar când aceștia sunt plini de spirit, cum ar fi cutare sau cutare redactor de jurnale.

Aceste fenomene ale luminilor care provoacă apariții s-au produs frecvent în epocile frământate pentru umanitate. Ele sunt fantomele unei lumi cuprinse de febră, isteria unei societăți care se plictisește. Virgiliu ne povestește în frumoase versuri că, pe timpul lui Cezar, Roma era plină de spectre; porțile Templului din Ierusalim se deschideau singure sub domnia lui Vespasian și se auzeau strigăte: „Zeii au plecat!“ Or, când zeii pleacă, vin diavolii. Sentimentul religios se transformă în superstiție când se pierde credința; sufletele au nevoie să creadă pentru că sunt însetate de speranță. Cum se poate pierde credința? Cum se poate îndoi știința de infinit și de armonie? Pentru că sanctuarul absolutului este închis celor mulți. Regatul adevărului, care este al lui Dumnezeu, e violentat și cucerit de cei puternici. Există o dogmă, există o cheie, există o tradiție sublimă; și dogma, cheia, tradiția este înalta magie. În ea se află absolutul științei și temeiul etern al legii, paza împotriva nebuniei, a superstiției, a greșelii, edenul inteligenței, repausul inimii, liniștea sufletului. Nu spunem toate acestea pentru a-i convinge pe cei care râd, ci numai pentru a-i avertiza pe cei care caută. Curaj și speranță pentru ei; vor găsi cu siguranță, pentru că și noi am găsit.

Dogma magică nu este cea a mediumurilor. Mediumurile care dogmatizează nu pot să ne învețe decât anarhia, pentru că inspirația lor rezultă dintr-o exaltare dezordonată. Prezic întotdeauna dezastre, neagă autoritatea ierarhică și pozează în suverani pontifi ca Vintras. Inițiatul, dimpotrivă, respectă ordinea, se închină în fața credincioșilor sinceri, iubește toate semnele veșniciei în credință și a mântuirii prin caritate care e disciplină și ascultare. Am citit de curând o carte publicată sub influența vertijului astral și magnetic și am fost șocați de tendințele anarhice de care, sub aparența de bunăvoință și religie, era plină. Pe pagina de gardă a acestei cărți se poate vedea signatura doctrinei pe care o predica. În locul crucii creștine, simbolul alianței, al ordinii, al armoniei, se vede un butuc de viță viguros, cu vițele răsucite în spirale: imaginea halucinării și a beției.

Primele idei emise de această carte sunt o culme a absurdului. Sufletele morților, ne spune ea, sunt pretutindeni și nimic nu le obstaculează. Iată infinitul populat de zei care intră unii în alții. Sufletele pot și vor să comunice cu noi prin intermediul meselor, al pălăriilor. Cartea nu conține astfel nicio învățătură regulată, niciun sacerdoțiu, nicio biserică, se afla în ea delirul erijat în amvon al adevărului, oracole scriind pentru salvarea lumii cuvântul lui Cambronne, oameni mari care-și tulbură seninătatea destinelor eterne pentru a face să danseze mobilele și a se întreține în conversații asemănătoare celor atribuite lui Beroald de Verville. Totul e jalnic și, totuși, în America se răspândesc ca o ciumă intelectuală. Tânăra Americă bate câmpii, are febră, îi cresc probabil dinții. Dar Franța! Franța înghițind aceste nebunii! Nu, nu este posibil! Refuzând doctrinele, omul serios trebuie să observe fenomenele, să rămână calm în mijlocul agitației tuturor fanatismelor, pentru că incredulitatea are și ea fanatismul ei și să judece după ce a cercetat.

A-ți păstra rațiunea în mijlocul nebunilor, credința în mijlocul superstițiilor, demnitatea în mijlocul celor fără caracter și

independența între oile lui Panurge sunt miracolele cele mai rare, cele mai frumoase și cel mai greu de săvârșit.

IV. FANTOMELE FLUIDE ȘI MISTERELE LOR

Cei vechi le dădeau cele mai diverse nume. Larve, lemuri, insecte. Acestora le plăcea aburul sângelui vărsat și se fereau de ascuțișul sabiei.

Teurgia le invoca și Cabala le cunoștea sub numele de spirite elementare.

Ele erau coagulări fluide care puteau fi distruse prin divizare.

Erau un fel de miraje însuflețite, emanații imperfecte ale vieții umane: tradițiile magiei negre le pun pe seama celibatului lui Adam. Paracelsus ne spune că aburul sângelui femeilor isterice populează aerul fantomelor; aceste idei sunt atât de vechi, încât le găsim urmele în Hesiod care interzicea în mod expres uscarea în fața focului a unor veșminte pătate de orice fel de poluție.

Persoanele obsedate de fantome sunt de obicei exaltate de un celibat prea riguros sau slăbite de excesele destrăbălării.

Fantomele fluide sunt avortonii luminii vitale; ele sunt mediatorii plastici fără corp și fără spirit, născute din excesele spiritului și dereglările trupului.

Acești mediatori rătăcitori pot fi atrași de anumiți bolnavi cărora le sunt fatal simpatici, împrumutându-le pe seama lor o existență factice mai mult sau mai puțin durabilă. Ele servesc de instrumente suplimentare voințelor instinctive ale acestor bolnavi, niciodată pentru a-i vindeca, ci pentru a-i rătăci și a-i halucina și mai mult.

Dacă embrionii umani au proprietatea de a lua formele pe care le dau imaginația mamelor, embrionii fluizi rătăcitori

trebuie să fie de o uluitoare varietate, transformându-se cu o mare ușurință. Tendința lor de a-și oferi un trup pentru a atrage un suflet condensează și asimilează natural moleculele corpurilor care plutesc în atmosferă.

Astfel, coagulând aburul sângelui, ei refac sângele, acel sânge pe care maniacii îl văd curgând pe tablouri sau pe statui. Dar ei nu sunt singurii care-l văd. Vintras și Rose Tamisier nu sunt niște impostori, nici oameni atinși de orbul găinilor, sângele curge realmente; medicii îl examinează, îl analizează, este sânge, adevărat sânge uman: de unde provine? Poate el să se creeze spontan în atmosferă? Poate el în mod natural țâșni dintr-o marmură, dintr-o pânză de pictor sau dintr-o statuie? Nu, fără îndoială: sângele acesta a circulat prin vene, apoi s-a vărsat, s-a evaporat, s-a uscat și serumul a devenit abur, globulele— praf impalpabil, totul a plutit și s-a ridicat în atmosferă, apoi a fost atras în curentul unui electromagnetism specific. Serumul a redevenit lichid, a reluat și a îmbibat din nou globulele pe care lumina astrală le-a colorat și sângele a început să curgă.

Fotografiile dovedesc că imaginile sunt modificări reale ale luminii. Or, exista o fotografie accidentală și întâmplătoare care operează, după mirajele rătăcitoare, în atmosferă, impresii durabile pe frunzele copacilor, în lemn și în inima pietrelor: astfel, se formează acele figuri naturale cărora Gaffarel le-a consacrat mai multe pagini în cartea sa *Curiosites inutiles*; el atribuie o virtute ocultă pietrelor și le numește *gamahe*, așa se contureazăacele scriituri și desene care-i uimesc atât de mult pe observatorii fenomenelor fluide.

Acestea sunt fotografii astrale conturate de imaginația mediumurilor cu sau fără concursul larvelor fluide.

Existența acestor larve ne-a fost demonstrată într-o manieră peremptorie de o experiență destul de curioasă. Mai multe persoane, pentru a pune la încercare puterea americanului Home, l-au rugat să invoce rude despre care bănuiau că muriseră, dar care de fapt nu existaseră niciodată. Spectrele s-au prezentat la apel și toate fenomenele care urmau în mod obișnuit după invocații s-au manifestat din plin.

Această experiență poate singură convinge de supărătoarea credulitate și de greșeala categorică a celor care cred în intervenția spiritelor în aceste fenomene ciudate. Pentru ca morții să se mai întoarcă, trebuie înainte de toate ca ei să fi existat, iar demonii nu se lasă ei atât de ușor înșelați de mistificările noastre.

Asemenea oricărui catolic, noi credem în existența spiritului întunericului; dar noi mai știm că puterea divină i-a dat întunericul drept închisoare veșnică și că Mântuitorul l-a văzut căzând din cer ca un trăsnet. Dacă demonii ne ispitesc, o fac cu complicitatea voită a patimilor noastre păcătoase, căci nu le este permis să înfrunte Împărăția lui Dumnezeu și să tulbure prin manifestări neghioabe și inutile ordinea eternă a naturii.

Caracterele și semnăturile diavolești care se produc pe seama mediumului nu sunt evident dovada unui pact tacit sau categoric între acești bolnavi și spiritele adâncurilor. Semnele au servit dintotdeauna pentru exprimarea vertijului astral și au rămas în starea de miraj în reflexele luminii deturnate. Natura își are și ea reminiscențele ei și ne trimite aceleași semne privind aceleași idei. Nu e nimic supranatural în toate acestea, nici infernal.

„Cum ați vrea să accept", ne spunea preotul Charvoz, primul vicar al lui Vintras, „că Satan ar fi îndrăznit să-și imprime hidoasele lui stigmate pe ostia consacrată și devenită chipul lui Iisus Hristos?" – Am declarat imediat că și nouă ne era imposibil să ne pronunțăm în vâltoarea unei asemenea blasfemii; și, totuși, așa cum am mai demonstrat în foiletoanele din *Estafette*, semnele imprimate cu caractere însângerate în ostiile lui Vintras,

sfințite de Charvoz, erau cele care în magia neagră sunt absolut recunoscute drept signaturi ale diavolului.

Scriiturile astrale sunt adesea ridicole sau obscene. Pretinsele spirite întrebate asupra celor mai grave mistere ale naturii răspund adesea printr-un cuvânt grosolan devenit, se spune, eroic, în gura soldățească a lui Cambronne. Desenele trasate de creioanele lăsate de capul lor reproduc adesea priapice informe pe care palidul derbedeu, ca să ne folosim de expresia pitorescă a lui August Barbier, le desenează fluierând pe zidurile Parisului, o nouă dovadă a ceea ce am afirmat, că spiritul nu prezidează în niciun fel acele manifestări și că ar fi absolut absurd mai ales să recunoaștem intervenția spiritelor degajate de materie.

Iezuitul Paul Saufidius, care scrie despre moravuri și tradiții la japonezi, povestește o anecdotă interesantă. Un grup de pelerini japonezi, traversând într-o zi un deșert, văzu înaintând spre el și călcând în același pas o ceată de spectre al cărei număr era egal cu acela al grupului. Spectrele diforme mai întâi și asemănătoare cu larvele, luau, apropiindu-se, forma trupului uman.

Curând se întâlniră și se amestecară printre ei, lunecând ușor printre rânduri: atunci japonezii se văzură toți dublați, fiecare fantomă devenind imaginea perfectă, ca un miraj, a fiecărui pelerin. Îngroziți, japonezii se prosternară, iar bonzul care-i conducea începu să se roage pentru ei cu mari zvârcoliri și țipete. Când pelerinii se ridicară, fantomele dispăruseră și grupul de credincioși putu să-și continue drumul. Acest fenomen, de care nu ne îndoim, evocându-l, prezintă dublul caracter al unui miraj și al unei proiecții bruște a larvelor astrale, ocazionate de căldura și epuizarea fanatică a pelerinilor.

Doctorul Brierre de Boismont, în curiosul lui *Traité des hallucinations*, povestește că un om cu o minte bine chibzuită care nu avusese niciodată în viața lui viziuni fu chinuit într-o dimineață de un coșmar dintre cele mai înfricoșătoare. Vedea în odaia lui

o maimuță monstruoasă, la care nu te puteai uita, clănțănind din dinți și dedându-se la cele mai îngrozitoare contorsiuni. Se trezi brusc, afară era de mult ziuă, sări din pat și rămase înfricoșat văzând în realitate monstruosul animal din vis. Maimuța era acolo semănând perfect cu cea din vis, la fel de absurdă, la fel de terifiantă, făcând aceleași strâmbături. Nu-i venea să-și creadă ochilor. Rămase preț de o jumătate de oră nemișcat, cercetând misteriosul fenomen și întrebându-se dacă avea friguri galbene sau înnebunise. Se apropie, în sfârșit, de animalul fantastic vrând să-l atingă, dar acesta dispăru.

Cornelius Gemma în *Histoire critique universelle* povestește că în anul 454, în insula Candie, fantoma lui Moise apăru evreilor la malul mării; avea în frunte coarnele lui luminoase, în mână varga lui de trăsnet, și-i invită să-l urmeze arătându-le la orizont cu degetul Pământul Făgăduit. Noutatea acestei minuni se răspândi rapid și o mulțime de israeliți se repeziră spre mal. Toți văzură sau pretindeau că văzuseră minunata apariție: erau cam la vreo douăzeci de mii, ne spune cronicarul, pe care-l bănuim că exagerează puțin. Imediat capetele li se înfierbântară și imaginațiile se exaltară: credeau într-un miracol mai uluitor decât acela al trecerii Mării Roșii. Formară o coloană strânsă și se îndreptară spre mare: îl vedeau pe Moise mergând pe ape. Fu un dezastru înfricoșător: aproape toată această mulțime se înecă și halucinația nu dispăru decât cu prețul unui mare număr de vieți al acestor nefericiți vizionari.

Gândirea umană creează ceea ce-și imaginează – fantomele superstițiilor proiectează diformitatea lor reală în lumina astrală – și trăiește din terorile pe care singură și le creează. Uriașul negru care-și întinde aripile din Orient în Occident pentru a ascunde lumii lumina, monstrul care devorează sufletele, înfricoșătoarea divinitate a ignoranței și a spaimei, diavolul, într-un cuvânt, este încă pentru o imensă mulțime de copii de

toate vârstele o teribilă realitate. În *Dogme et Rituel de la haute magie* noi l-am reprezentat ca pe umbra lui Dumnezeu și zicând acestea tot am ascuns pe jumătate gândul: Dumnezeu este o lumină fără umbră. Diavolul nu este decât umbra fantomei lui Dumnezeu!

Fantoma lui Dumnezeu! Acest ultim idol al pământului, spectrul antropomorfic care se ascunde cu viclenie; personificarea finită a infinitului; invizibilul pe care nu-l poți vedea fără să mori; să mori cel puțin ca rațiune și inteligență, deoarece ca să poți vedea invizibilul, trebuie să fii nebun; fantoma celui care n-are trup, forma confuză a acelui care este fără formă și fără limită: iată ce adoră cea mai mare parte a credincioșilor. Cel care este esențial, pur spiritual, fără să fie nici ființă absolută, nici ființă abstractă, nici o colecție de ființe, infinitul intelectual într-un cuvânt, este atât de greu de imaginat! Astfel orice imaginație în privința lui este idolatrie. Trebuie doar să credem și să ne închinăm lui. Spiritul nostru trebuie să tacă în fața lui și numai inima are dreptul să-i dea un nume: Tatăl Nostru!

Cartea a II-a

MISTERELE MAGICE

I. TEORIA VOINȚEI

Viața umană și greutățile ei nenumărate au drept scop, în ordinea înțelepciunii eterne, educarea voinței omului.

Demnitatea omului constă în a face ceea ce vrea și să vrea binele, conform științei adevărului.

Binele conform adevărului este dreptatea.

Dreptatea este practica rațiunii.

Rațiunea este verbul realității.

Realitatea este știința adevărului.

Adevărul este ideea identică ființei.

Omul ajunge la ideea absolută a ființei pe două căi, experiența și ipoteza; este improbabilă sau absurdă când e respinsă de această învățătură.

Experiența este știința, ipoteza este credința.

Adevărata știință admite în mod necesar credința; adevărata credință se bizuie în mod necesar pe știință.

Pascal blasfemia împotriva științei când zicea că, prin rațiune, omul nu poate ajunge la cunoașterea niciunui adevăr.

Iată de ce Pascal a murit nebun.

Nici Voltaire n-a blasfemiat mai puțin împotriva științei când a declarat absurdă orice ipoteză a credinței și nu admitea drept regulă a rațiunii decât mărturia simțurilor.

Iată de ce ultimul cuvânt al lui Voltaire a fost această contradictorie formulă:

Dumnezeu și libertatea.

Dumnezeu, adică un stăpân suprem, care exclude orice idee de libertate, așa cum o înțelegea școala lui Voltaire.

Cuvântul „Dumnezeu" exprimă personificarea supremă a legii și, în consecință, a datoriei; și, dacă prin cuvântul „libertate", vrem să înțelegem dreptul de a ne face datoria, ne putem lua ca deviză, la rândul nostru, și să repetăm fără să ne contrazicem și fără să comitem vreo greșeală:

Dumnezeu și Libertatea.

Cum nu există libertate pentru om decât în ordinea care rezultă din adevăr și din bine, se poate spune că dobândirea libertății este cea mai importantă muncă a sufletului uman. Omul, eliberându-se de patimile cele rele și de servitutea lor, se creează într-un fel pe sine însuși a doua oară. Natura l-a făcut viu și suferind, el se poate face fericit și nemuritor: astfel, devine reprezentantul divinității pe Pământ, putând să-și exercite relativa lui atotputernicie.

Axioma I

Nimic nu rezistă voinței omului care știe adevărul și vrea binele.

Axioma II

A vrea răul înseamnă a vrea moartea. O voință pervertită este începutul sinuciderii.

Axioma III

A vrea binele cu violență înseamnă a vrea răul: violența produce dezordine și dezordinea produce răul.

Axioma IV

Poți și trebuie să accepți răul ca pe un instrument al binelui; dar nu trebuie să-l vrei și nici să-l faci niciodată; altfel distrugi cu o mână ceea ce construiești cu cealaltă. Buna-credință nu justifică niciodată relele mijloace; ea le corectează când îi sunt aplicate și le condamnă când le descoperă.

Axioma V

Pentru a avea dreptul să posezi mereu trebuie să vrei cu îndelungată răbdare.

Axioma VI

A-ți petrece viața dorind imposibilul înseamnă a abdica de la viață și a accepta veșnicia morții.

AXIOMA VII

Cu cât voința învinge mai multe obstacole, cu atât este mai puternică. Iată de ce Hristos a glorificat sărăcia și durerea.

AXIOMA VIII

Când voința este destinată absurdului ea este refuzată de eterna rațiune.

AXIOMA IX

Voința omului drept este chiar voința lui Dumnezeu și legea naturii.

AXIOMA X

Prin voință vede inteligența. Dacă voința este sănătoasă, vederea este justă. Dumnezeu a spus: Să se facă lumină! Și lumină s-a făcut; voința spune: Lumea să fie cum vreau eu s-o văd! Și inteligența vede cum dorește voința. Aceasta este semnificația sintagmei *Amin* care confirmă actele de credință.

AXIOMA XI

Când creezi fantome aduci pe lume vampiri și va trebui să-i hrănești pe acești copii ai unui coșmar voluntar cu sângele propriu, cu viața, cu inteligența și rațiunea ta, fără să-i saturi niciodată.

AXIOMA XII

A afirma și a vrea ceea ce trebuie să fie înseamnă a crea; a afirma și a vrea ceea ce nu trebuie să fie înseamnă a distruge.

AXIOMA XIII

Lumina este un foc electric pus de natură în serviciul voinței: ea îi luminează pe cei care știu s-o folosească și-i arde pe cei care abuzează de ea.

AXIOMA XIV

Imperiul lumii este imperiul luminii.

AXIOMA XV

Marile inteligențe a căror voință nu se echilibrează seamănă cometelor care sunt sori avortați.

AXIOMA XVI

A nu face nimic e la fel de nefast ca a face rău, dar mai laș. Cel mai de neiertat dintre păcatele mortale este inerția.

Axioma XVII

A suferi înseamnă a munci. O mare suferință îndurată este un progres desăvârșit. Cei care suferă mult trăiesc mai mult decât cei care nu suferă.

Axioma XVIII

Moartea voluntară din devotament nu este sinucidere, ci apoteoza voinței.

Axioma XIX

Frica nu este decât lenea voinței, iată de ce opinia publică îi condamnă pe lași.

Axioma XX

Când nu te vei mai teme de leu, leul se va teme de tine. Spune durerii: vreau să fii o plăcere și ea va deveni o plăcere și mai mult decât o plăcere, o fericire.

Axioma XXI

Un lanț de fier este mai ușor de rupt decât un lanț de flori.

Axioma XXII

Înainte de a spune despre un om că e fericit sau nefericit află ce a făcut din el direcția voinței sale: Tiberius murea în fiecare zi la Capri, în timp ce Iisus își dovedea nemurirea și divinitatea urcând Calvarul și îndurând crucea.

II. PUTEREA CUVÂNTULUI

Verbul creează formele, iar formele la rândul lor acționează asupra verbului pentru a-l modifica și a-l desăvârși.

Orice cuvânt adevărat este începutul unui act de dreptate.

Ne întrebăm dacă omul poate fi uneori obligatoriu împins spre rău. Da, când judecă fals și, în consecință, verbul lui e nedrept.

Dar el este responsabil de judecata falsă ca și de actul de răutate.

Ceea ce falsifică judecata sunt vanitățile nedrepte ale egoismului.

Verbul nedrept, neputând să se realizeze prin creație, se realizează prin destrucție. El trebuia să ucidă sau să moară.

Dacă ar rămâne inactiv, ar deveni cea mai teribilă dintre toate dezordinile, o blasfemie durabilă împotriva adevărului.

Acesta este cuvântul călduț despre care Hristos a spus că va da socoteală la judecata universală. O glumă, o farsă care provoacă râsul nu este decât un cuvânt călduț.

Frumusețea cuvântului este splendoarea adevărului. Un cuvânt adevărat este întotdeauna frumos, un cuvânt frumos este întotdeauna adevărat.

Iată de ce operele de artă sunt întotdeauna sfinte când sunt frumoase.

Ce mă interesează că Anacreon o cânta pe Batylle, dacă în versurile sale aud notele divinei armonii care este imnul etern

al frumuseții? Poezia e pură ca soarele: ea își întinde vălul de lumină peste greșelile umanității. Vai de cel care vrea să ridice vălul pentru a zări urâțenia!

Conciliul de la Trento spune că este permis persoanelor înțelepte și prudente să citească operele celor vechi, chiar pe cele obscene, tocmai pentru frumusețea formei.

O statuie a lui Nero sau Heliogabal, sculptată ca operele lui Phidias, n-ar fi o operă absolut frumoasă și bună? Și cel care ar dori s-o spargă pentru că ea reprezintă un monstru n-ar merita batjocura lumii întregi?

Statuile scandaloase sunt numai cele prost făcute: și Venus din Milo ar fi profanată dacă ar fi expusă alături de Fecioară în anumite biserici.

Răul se învață din cărțile de morală prost scrise, mult mai mult decât din poeziile lui Catul sau din ingenioasele alegorii ale lui Apuleius.

Nu există cărți rele decât cele prost gândite sau rău alcătuite.

Orice verb al frumuseții este verbul adevărului, lumina formulată în cuvânt.

Dar celei mai strălucitoare lumini pentru a se produce și a deveni vizibilă îi trebuie o umbră; și cuvântul creator, pentru a deveni eficace, are nevoie de contradicții. Trebuie să suporte proba negației, a sarcasmului, apoi pe cea mult mai crudă a indiferenței și a uitării. „Trebuie, spunea Stăpânul, ca sămânța să cadă într-un pământ putred pentru a încolți.“

Verbul care afirmă și cuvântul care neagă trebuie să intre în comuniune și din uniunea lor se va naște adevărul practic, cuvântul real și progresiv. Nevoia trebuie să-i constrângă pe truditori să aleagă drept piatră unghiulară pe cea care a fost refuzată și ignorată. Contradicția nu-l va descuraja niciodată pe omul de inițiativă. Plugului îi trebuie un pământ și pământul îi rezistă pentru că el îl ară. Se apără ca orice fecioară, concepe și naște

greu ca orice mamă. Voi, deci, care doriți să răsădiți o plantă nouă în câmpul inteligenței, înțelegeți și respectați rezistențele pudibonde ale experienței mărginite și ale rațiunii întârziate.

Când un cuvânt nou se naște în lume, îi trebuie legături și scutece, geniul îl naște, dar experiența îl hrănește. Să nu credeți că va fi părăsit și va fi lăsat să moară; uitarea este pentru el un repaos favorabil, iar contradicțiile îi sunt cultura. Când un soare se aprinde în spații, el creează sau atrage lumile. O singură stea fixă de lumină promite spațiului un univers.

Toată magia este un cuvânt și acest cuvânt pronunțat cabalistic e mai puternic decât toate puterile cerului, ale pământului și ale infernului. Cu numele lui *Jod he vah he* se comandă naturii: regatele sunt cucerite în numele lui Adonai și forțele oculte care compun imperiul lui Hermes se supun toate celui care știe să pronunțe, urmând știința numerelor incomunicabile ale lui Agla.

Pentru a pronunța conform științei marile cuvinte ale Cabalei, trebuie pronunțate cu toată înțelegerea, cu o voință pe care nimeni nu o poate învinge, cu o acțiune pe care nimeni n-o poate respinge. În magie, a spune înseamnă a face; verbul începe cu litere și se termină cu acte. Nu vrei realmente un lucru decât atunci când îl vrei din toată inima și ești gata să renunți pentru el la toate afecțiunile tale cele mai scumpe, și gata, cu toate forțele, să-ți expui sănătatea, averea, viața.

Credința se constituie și se probează numai printr-un devotament absolut. Omul înarmat cu o asemenea credință poate muta munții.

Dușmanul fatal al sufletelor noastre este lenea, inerția are o beție care ne adoarme; dar somnul inerției este descompunere și moarte. Virtuțile sufletului uman sunt ca valurile oceanului: le trebuie, pentru a se păstra sarea și amărăciunea lacrimilor, le trebuie zbuciumul cerului și vârtejul furtunilor.

Când, în loc să mergem pe drumul progresului, ne lăsăm purtați, dormim de fapt în brațele morții; nouă ne spune El, ca paraliticului din Evanghelie: ia-ți patul tău și umblă! Nouă ne revine sarcina de a lua moartea și de o arunca în viață.

Urmând magnifica și teribila expresie a Sfântului Ioan, Infernul este un foc care doarme. O viață fără activitate și fără progres este ca sulful stagnant; *stagnum ignis et sulphuris.*

Viața care doarme este analoagă cuvântului călduț și pentru el oamenii vor da socoteală la judecata din urmă.

Inteligența vorbește și materia se agită; ea nu se va odihni decât după ce va lua forma pe care i-o va da cuvântul. Vedeți verbul creștin punând lumea de nouăsprezece secole la muncă! Ce luptă de uriași! Câte greșeli încercate și respinse! Cât creștinism decepționat și iritat în esența protestantismului, din secolul al XVI-lea până în secolul al XVII-lea! Egoismul uman, disperat de înfrângerile sale, a asmuțit rând pe rând toate stupiditățile. L-au îmbrăcat pe salvatorul lumii în zdrențe și cu toată derizoria purpură: după Iisus inchizitorul l-au făcut pe Iisus revoluționarul. Măsurați dacă puteți câte lacrimi și cât sânge a curs, îndrăzniți să vă imaginați cât se va mai vărsa de acum încolo înainte de a ajunge la domnia mesianică a Omului Dumnezeu, care supune în același timp toate patimile puterilor și toate puterile dreptății!

Adveniat regnum Tuum! Iată ce repetă sute de milioane de voci seara și dimineața, pe toată întinderea pământului, de mai bine de nouăsprezece secole, în timp ce israeliții îl așteaptă pe Mesia. El a vorbit, el va veni ca să moară și a promis că va reveni ca să trăiască.

Cerul este armonia sentimentelor generoase.

Infernul este conflictul instinctelor lașe.

Când umanitatea, după multe experiențe sângeroase și dureroase, va înțelege bine acest dublu adevăr, ea va abjura infernul egoismului pentru a intra în cerul devotamentului și al carității creștine.

Lira lui Orfeu a civilizat Grecia sălbatică, iar lira lui Amphion a construit misterioasa Tebă. Pentru că armonia este adevărul. Natura întreagă este armonie, dar Evanghelia nu este o liră: ea este cartea principiilor eterne care trebuie să regleze și care vor regla toate lirele și toate armoniile vii ale universului.

Atât timp cât lumea nu va înțelege aceste trei cuvinte: adevăr, rațiune, dreptate și pe acestea: datorie, ierarhie, societate, deviza revoluționară libertate, egalitate, fraternitate nu va fi decât o triplă minciună.

III. INFLUENȚELE MISTERIOASE

Nu există cale de mijloc. Orice om este bun sau rău. Indiferenții, călduții nu sunt buni, sunt deci răi și cei mai răi dintre toți răii, pentru că sunt imbecili și lași. Lupta vieții seamănă cu un război civil, cei care rămân neutri trădează ambele părți și renunță la dreptul de a fi socotiți printre copiii patriei.

Noi respirăm toți viața celorlalți și le insuflăm într-un fel o parte din existența noastră. Oamenii inteligenți și buni sunt pe seama lor înșiși medicii umanității, oamenii proști și răi sunt otrăvitorii publici.

Sunt persoane în apropierea cărora te simți mai bine; iată pe această tânără doamnă de lume, vorbește, râde, împodobită asemenea tuturor celorlalte, de ce ți se pare că în ea totul e bun și perfect? Nimic mai natural decât distincția ei, nimic mai deschis și mai nobil abandon decât vorbăria ei. În preajma ei, totul se simte mai în largul său, în afara resentimentelor care sunt imposibile lângă ea. Ea găsește inimile, le leagă și le înalță, ea nu îmbată, farmecă. Ceea ce transmite persoana ei pare o perfecție

mai plăcută decât virtutea însăși; e mai grațioasă decât grația, gesturile ei sunt lejere și inimitabile ca muzica și versurile cele mai frumoase. Despre o fermecătoare mondenă, prea bună prietenă pentru a-i fi rivală, a spus după un bal: „Mi s-a părut că văd sfânta Biblie alintându-se.“ Iată, dimpotrivă, o altă femeie, afectând devoțiunea cea mai rigidă, scandalizându-se că-i aude pe îngeri cântând, dar vorba ei este răutăcioasă, privirea distantă și disprețuitoare; când vorbește despre virtute te face să iubești viciul. Dumnezeu este pentru ea un soț gelos în privința căruia își face un mare merit de a nu-l înșela; maximele ei sunt dezolante, acțiunile mai mult zadarnice decât caritabile și a-i putea zice văzând-o la biserică: l-am văzut pe diavol rugându-se lui Dumnezeu.

Când te desparți de cea dintâi, te simți plin de iubire pentru tot ceea ce este frumos, pentru tot ceea ce este bun și generos. Ești fericit de a-i fi spus tot ceea ce ea ți-a inspirat bun și de a fi fost aprobat de ea. Îți zici că viața e bună pentru că Dumnezeu a creat asemenea suflete, ești plin de curaj și de speranță. Cealaltă te lasă vlăguit, năpăstuit sau poate, chiar mai rău, ațâțat să faci ceva rău, să te îndoiești de onoare, de pietate, de datorie; alături de ea nu scapi de plictis decât pe ușa relelor dorinți. Ai bârfit ca să-i faci plăcere, te-ai micșorat ca să-i flatezi orgoliul și ai rămas nemulțumit de ea și de tine însuți.

Sentimentul viu și sigur al acestor influențe este propriu spiritelor drepte și conștiințelor delicate și este cu siguranță ceea ce vechii scriitori asceți numeau harul discernământului spiritelor.

Voi sunteți niște cruzi consolatori, zicea Iov pretinșilor lui prieteni, într-adevăr, ființele vicioase întristează întotdeauna în loc să consoleze. Au un tact prodigios de a găsi și a alege cele mai deznădăjduitoare banalități. Cum, plângeți o afecțiune distrusă? Cât sunteți de naivi! Își bătea joc de dumneata, nu te iubea.

Mărturisești cu durere că băiatul tău e șchiop și ți se va atrage delicat atenția că e cocoșat. Tușește, ești neliniștit, și prietenul te imploră să ai grijă că s-ar putea să fie tuberculoză. Soția ta e bolnavă de mult timp, consolează-te, va muri, ți se spune.

Speră și muncește, iată ce ne spune cerul prin vocea tuturor sufletelor bune; fii disperat și mori, iată ce ne strigă infernul prin toate vorbele lui, prin toate mișcările, prin toate prieteniile chiar și toate mângâierile ființelor imperfecte și degradate.

Oricare ar fi reputația unei persoane și oricare ar fi mărturiile de prietenie pe care vi le dă, dacă, despărțindu-te de el, te vei simți mai puțin prieten al binelui și mai puțin puternic, atunci ea este periculoasă; evit-o.

Dublul nostru magnetism produce în noi două feluri de simpatii. Avem nevoie rând pe rând să absorbim și să iradiem. Inima noastră iubește contrastele și sunt puține femei care au iubit două genii succesiv.

Ne odihnim protejați de oboseala de a admira, aceasta este legea echilibrului; dar și naturile sublime se surprind uneori prinse de capricii vulgare. Omul, a spus abatele Gerbert, este umbra unui Dumnezeu în corpul unui animal: prietenii îngerului sălășluiesc la un loc cu plăcerile animalului. Îngerul ne atrage, dar dacă nu suntem atenți la el, animalul ne va stăpâni; și ne va stăpâni fatal chiar când e vorba de prostii, adică de satisfacții ale unei vieți care hrănește moartea, adică în limbajul animalelor, viața reală. În religie, Evanghelia este un ghid sigur, nu tot așa se întâmplă în afaceri și mulți oameni, când e vorba de a regla succesiunea temporală a lui Iisus Hristos, se înțeleg mai degrabă cu Iuda Iscariotul decât cu Sfântul Petru.

Probitatea este admirată, a spus Juvenal, și lăsată să se perpelească singură. Dacă un om celebru, de exemplu, n-ar fi cerșit scandalos pe lângă cei bogați, s-ar fi gândit vreodată cineva să-i înzestreze bătrâna muză? I-ar fi căzut din cer o moștenire?

Virtutea ne stârnește admirația, punga noastră nu-i datorează nimic, marea doamnă e destul de bogată și fără noi. Ne place mai mult să dăm viciului, el e atât de sărac!

Nu-mi plac cerșetorii și nu dăruiesc decât unor bieți sfioși, spunea într-o zi un om de spirit.

– Dar ce le dați, dacă nu-i cunoașteți?

– Le dăruiesc admirația și stima mea, și pentru asta nu-i nevoie să-i cunosc.

– De ce ai nevoie de atâția bani, a fost întrebat un altul, nu ai copii, nu ai greutăți? Îi am pe săracii mei sfioși cărora nu mă pot împiedica să nu le dau. Arătați-mi-i și mie, am să le dau și eu tot atât.

– O! pe unii dintre ei îi cunoașteți deja. Am șapte care mănâncă enorm și un al optulea care mănâncă mai mult decât toți ceilalți șapte la un loc; cei șapte sunt cele șapte păcate capitale; al optulea este jocul.

– Domnule, dă-mi și mie cinci franci, mor de foame.

– Imbecilule, mori de foame și vrei să te încurajez pe un asemenea drum! Mori de foame și mai ai și nerușinarea s-o mărturisești! Vrei să mă faci complicele incapacității tale, hrănitorul sinuciderii tale! Vrei o primă pentru mizerie? Drept cine mă iei? Sunt oare o canalie de talia ta?

– Prietene, am nevoie de o mie de scuzi pentru a seduce o femeie cinstită.

– Ah! e rău; dar nu pot să refuz nimic unui prieten. Uite, și când vei reuși, dă-mi și mie adresa ei. Iată ce se numește în Anglia și prin alte locuri a acționa ca un perfect gentilom.

„Omul de onoare care nu găsește de lucru fură, dar nu cerșește!“ a răspuns într-o zi Cartouche unui trecător care-i cerea de pomană. E o emfază, ca și în cazul pretinsului cuvânt al lui Cambronne; și poate că celebrul hoț și celebrul general au răspuns de fapt amândoi în același fel.

Același Cartouche a oferit altă dată, fără să i-o ceară nimeni, douăzeci de mii de livre unui falit. Între frați, trebuie să știi să te porți.

Asistența mutuală este o lege a naturii. A ne ajuta semenii înseamnă a ne ajuta pe noi înșine. Dar deasupra asistenței mutuale se ridică o lege mai sfântă și mai importantă: asistența universală, caritatea.

Noi îl admirăm și-l iubim toți pe Vincent de Paul, dar avem cu toții o slăbiciune secretă pentru abilitatea, prezența de spirit și mai ales curajul lui Cartouche.

Complicii mărturisiți ai viciilor noastre pot să ne dezguste uimindu-ne; putem cu riscuri și pericole să le rezistăm prin orgoliu! Dar ce e mai periculos pentru noi decât complicii ascunși și ipocriți? Ei ne urmează ca și necazul, ne așteaptă ca și abisul, ne înconjoară ca vârtejul, îi scuzăm pentru a ne scuza, îi apărăm ca să ne apărăm, îi justificăm ca să ne justificăm și-i suportăm după aceea pentru că trebuie, pentru că nu suntem în stare să rezistăm înclinațiilor noastre, pentru că nu vrem.

Ei ne-au invadat ascendentul, cum spune Paracelsus, și ne vor conduce acolo unde vor.

Sunt îngerii noștri răi, în străfundurile conștiinței noastre o știm; dar îi menajăm, deoarece am devenit servitorii lor pentru ca ei să fie servitorii noștri.

Noi ne respirăm gândurile și le aspirăm pe ale altora imprimate în lumina astrală, devenită atmosfera lor electromagnetică; astfel, compania celor răi este mai puțin funestă pentru oamenii de bine decât cea a ființelor vulgare, lașe și călduțe. O puternică antipatie ne avertizează și ne salvează de contactul viciilor grosolane; dar nu tot așa se întâmplă cu viciile deghizate, micșorate, ca să zicem așa, și făcute aproape plăcute. O femeie cinstită nu va simți decât dezgust în societatea unei femei pierdute; dar ea trebuie să se teamă de seducțiile unei cochete.

Se știe că nebunia e contagioasă; dar nebunii sunt mult mai periculoși când sunt amabili și simpatici. Intri, încetul cu încetul, în cercul lor de idei, ajungi să înțelegi exagerările lor și să le împărtășești entuziasmele, te obișnuiești cu logica lor neobișnuită și pervertită, începi să crezi că nu sunt chiar atât de nebuni cum ți s-au părut la început. De aici până a crede că numai ei au dreptate, nu e departe. Îi iubești, îi aprobi, devii la fel de nebun ca ei.

Afecțiunile sunt libere și pot fi raționale; dar simpatiile sunt fatale și cel mai adesea nesăbuite; ele depind de atracții mai mult sau mai puțin echilibrate de lumină magnetică și acționează asupra oamenilor la fel ca asupra animalelor. Te vei simți bine lângă o persoană care nu are nimic plăcut, pentru că ești misterios atras și stăpânit de ea. Adesea aceste simpatii debutează prin puternice antipatii, fluidele s-au respins mai întâi, apoi s-au echilibrat.

Specialitatea echilibrantă a mediatorului plastic a fiecărei persoane este ceea ce Paracelsus numea ascendentul lor, tot așa cum el numește *flagum* reflexul particular al ideilor obișnuite în lumina universală.

Este posibilă cunoașterea ascendentului unei persoane prin ghicirea senzitivă a acestui *flagum* și, printr-o direcție perseverentă imprimată voinței, se poate întoarce dimensiunea activă a propriului ascendent spre dimensiunea pasivă a ascendentului celuilalt când vrei să-l cunoști și să-l domini.

Ascendentul astral a fost ghicit de alți magicieni care l-au numit vârtej.

Acesta este, spun ei, un curent de lumină specializată, reproducând întotdeauna același cerc de imagini și, în consecință, impresii determinate și determinante. Aceste vârtejuri există atât pentru oameni, cât și pentru stele. „Astrele, spune Paracelsus, își respiră sufletul luminos și-și atrag razele una de la alta. Sufletul

pământului, captiv al legilor fatale ale gravitației, se degajă, specializându-se, și, trecând prin instinctul animalelor, ajunge la inteligența omului. Partea captivă a acestui suflet este mută, dar ea conservă în scris secretele naturii. Partea liberă nu poate citi acest scris fără să-și piardă instantaneu libertatea. Nu se poate trece de la contemplația mută și vegetativă la gândirea liberă și vibrantă decât schimbând mediul și organele. De aici vine uitarea care însoțește nașterea și reminiscențele vagi ale intuiției noastre maladive, analoage întotdeauna cu viziunile extazelor și visurilor noastre."

Această revelație a marelui maestru al medicinii oculte aruncă o lumină intensă asupra fenomenelor de somnambulism și de predicție. Aici se află, pentru cei care vor ști s-o găsească, veritabila cheie a invocațiilor și comunicărilor cu sufletul fluid al pământului.

Persoanele a căror influență periculoasă se simte de la primul contact fac parte dintr-o asociație fluidă sau dispun, cu voia sau fără voia lor, de un curent de lumină astrală pervertită. Cei care trăiesc, de exemplu, în izolare, lipsiți de orice mijloc de comunicare umană, aflându-se zilnic într-o legătură fluidă cu animalele, cum sunt de obicei păstorii, sunt stăpâniți de un demon numit *Legiune* și domnesc, la rândul lor, despotic asupra sufletelor fluide ale turmelor încredințate lor: astfel, buna sau reaua lor voință pot înmulți sau ucide vitele; această influență de simpatie animală ele o pot exercita asupra mediatorilor plastici umani care nu se pot apăra, fie din pricina unei voințe slabe, fie a unei inteligențe mărginite.

Așa se explică farmecele operate în mod obișnuit de păstori și fenomenele foarte recente din prezbiteriul de la Cideville.

Cideville este un sătuc din Normandia în care s-au produs acum câțiva ani fenomene asemănătoare cu cele provocate de domnul Home. Domnul de Mirville le-a studiat atent, iar domnul

Gougenot Desmousseaux a mai trecut o dată în revistă toate detaliile într-o carte publicată în 1854 și intitulată: *Moeurs et pratiques des démons*. Remarcabil la acest din urmă autor este că el pare să ghicească existența mediatorului plastic sau a corpului fluid. „Nu avem cu siguranță două suflete, dar avem două corpuri", spune el. Tot ceea ce povestește pare să dovedească această ipoteză. Este vorba despre un păstor a cărui formă fluidă năvălea într-un prezbiteriu și care a fost rănit la distanță de loviturile date larvei lui astrale.

I-am întrebat aici pe domnii de Mirville și Gougenot Desmousseaux dacă păstorul a fost luat drept diavol și dacă, de departe sau de aproape, diavolul, așa cum îl concep ei, poate fi rănit sau zgâriat. În Normandia nu se cunoșteau deloc maladiile magnetice ale mediumurilor și nefericitul somnambul pe care l-au îngrijit și vindecat a fost aspru maltratat și chiar bătut se spune, și nu în aparența sa fluidă, ci chiar în persoană, de preotul satului. Ciudat gen de exorcism! Dacă aceste violențe au avut loc realmente și dacă ele sunt imputabile unui preot despre care se spune și care poate fi, chiar până la credulitate, foarte bun și respectabil, mărturisim că domnii de Mirville și Gougenot Desmousseaux sunt și ei într-un fel complici.

Legile vieții fizice sunt inexorabile și în natura lui animală omul se naște sclavul fatalității; numai luptând împotriva instinctelor își poate el dobândi libertatea morală. Două existențe diferite sunt deci posibile pentru noi pe pământ, una fatală, alta liberă. Ființa fatală este jucăria sau instrumentul unei forțe pe care n-o poate dirija; or, când instrumentele fatalității se întâlnesc și se ciocnesc, cea mai puternică distruge sau înfrânge pe cea mai slabă; ființele cu adevărat libere nu se tem nici de farmece, nici de influențe misterioase.

Ni se va spune că întâlnirea lui Cain cu Abel a fost fatală pentru acesta din urmă. Fără îndoială, dar o asemenea fatalitate

este o fericire pentru pura și sfânta victimă, nefericirea nerevenindu-i decât asasinului.

Așa cum exista între cei drepți o mare comuniune de virtuți și merite, există între cei răi o solidaritate absolută a culpabilității fatale și a pedepsei necesare. Crima există în dispozițiile inimii. Circumstanțele aproape întotdeauna independente de voință dau gravitatea actelor. Dacă fatalitatea ar fi făcut din Nero un sclav, el ar fi devenit un histrion sau un gladiator și n-ar mai fi incendiat Roma: ar fi trebuit să-i fim recunoscători acestei fatalități.

Nero era complicele poporului roman și numai romanii sunt responsabili de furiile acestui monstru pe care ar fi trebuit să le împiedice. Seneca, Burrhus, Thrasea, Corbulon, iată-i pe adevărații vinovați ai acestei domnii înfricoșătoare: mari oameni, egoiști sau incapabili! N-au știut decât să moară!

Dacă un urs scapă de la Jardin des Plantes și devorează câțiva oameni, lui trebuie să-i cerem socoteală, sau paznicilor?

Cine se eliberează de greșelile comune trebuie să plătească o răscumpărare proporțională cu numărul greșelilor: Socrate răspunde pentru Anitus, iar Iisus a trebuit să îndure un supliciu egalând în oroare toată trădarea lui Iuda.

Astfel, plătind datoriile fatalității, libertatea cucerită cumpără împărăția lumii; ea leagă și dezleagă totul: ei i-a dat Dumnezeu cheile cerului și ale infernului.

Oamenii care lasă animalele de capul lor doresc să fie devorate de ele.

Mulțimile, sclave ale fatalității, nu se pot bucura de libertate decât printr-o ascultare absolută a voinței celor liberi; ele trebuie să trudească pentru ei, dat fiind că aceștia răspund pentru ele.

Dar când un animal guvernează alte animale, când un orb conduce alți orbi, când un om fatal guvernează masele fatale, ce ar trebui să așteptăm? Îngrozitoare catastrofe, care se vor produce cu siguranță.

Admițând dogmele anarhice ale anilor 89, Ludovic al XVI-lea a lansat statul pe o pantă fatală. Toate crimele Revoluției apasă acum numai asupra lui; el a dezertat de la datorie. Robespierre și Marat au făcut ceea ce trebuia să facă. Girondinii și montagnarzii s-au ucis între ei și morțile lor violente n-au fost decât niște catastrofe necesare; n-a existat în această epocă decât un singur și mare supliciu, cu adevărat sacru, cu adevărat ispășitor: acela al regelui. Principiul regalității ar fi dispărut dacă acest prinț prea slab ar fi fost absolvit. Dar între ordine și dezordine nu este posibilă nicio tranzacție. Nu poți moșteni nimic de la cei pe care-i asasinezi, pe ei nu poți decât să-i furi, iar revoluția l-a reabilitat pe Ludovic al XVI-lea, asasinându-l. După atâtea concesii, după atâtea slăbiciuni, după atâtea nedemne înjosiri, acest om sacralizat a doua oară de nefericire a putut cel puțin spune urcând pe eșafod: Revoluția e judecată, iar eu sunt tot regele Franței!

A fi drept înseamnă a suferi pentru toți cei care nu sunt, ceea ce înseamnă a trăi; a fi rău înseamnă a suferi pentru tine însuți fără să dobândești viața, înseamnă a te înșela, a face rău și a muri veșnic.

Să rezumăm: influențele fatale sunt cele ale morții, influențele salvatoare sunt ale vieții. După cum suntem puternici sau slabi în viață, atragem sau respingem nenorocirea. Această putere ocultă este foarte reală: dar inteligența și virtutea vor găsi întotdeauna mijlocul de a evita obsesiile și relele.

IV. MISTERELE PERVERSITĂȚII

Echilibrul uman se compune din două atracții: una spre moarte, alta spre viața. Fatalitatea înseamnă vârtejul care ne atrage spre abis; libertatea este efortul rezonabil care ne ridică deasupra atracțiilor fatale ale morții.

Ce este un păcat mortal? Este o apostazie a libertății noastre; este un abandon al nostru înșine legilor materiale ale gravitației; un act injust și un pact cu injustiția; or, nedreptatea este o abdicare de la inteligență. Cădem atunci sub imperiul forței, ale cărei reacții zdrobesc tot ceea ce se depărtează de echilibru.

Iubirea pentru rău și adeziunea categorică a voinței la nedreptate sunt ultimele eforturi ale unei voințe muribunde. Omul, orice ar face, este mai mult decât o brută, nu se poate abandona fatalității asemenea ei. El trebuie să aleagă și să iubească. Sufletul disperat care se crede îndrăgostit de moarte este mai viu decât un suflet fără iubire. Activitatea în favoarea răului poate și trebuie să-l readucă pe om spre bine printr-o contralovitură și prin reacție. Adevăratul rău fără remediu este inerția.

Abisurilor perversității le corespund înălțimile virtuții. Dumnezeu face adesea din mari scelerați sfinți; niciodată n-a făcut nimic cu cei călduți și lași.

Pentru a nu fi disprețuiți, trebuie să trudiți, să acționați. Natura ne-a înzestrat de altfel, și dacă nu vrem să ne îndreptăm cu tot curajul nostru spre viață, ne aruncă ea cu toate puterile spre moarte. Pe cei care nu vor să meargă îi târăie.

Un om care ar putea fi numit un mare profet al bețivilor, Edgar Poe, halucinatul sublim, geniul extravaganței lucide, a descris cu o realitate înfricoșătoare coșmarurile perversității...

„L-am ucis pe acest bătrân pentru că se uita cruciș. – Am făcut aceasta pentru că nu trebuia s-o fac."

Iată teribila contrapartidă a acelui *Credo quia absurdum* a lui Tertulian.

A-l sfida pe Dumnezeu, a-l batjocori, este un ultim act de credință. „Morții nu te laudă, Doamne", spune psalmistul; și am putea adăuga, dacă am îndrăzni: „Morții nu blasfemiază împotriva ta."

„O! Fiul meu! spunea un tată aplecat deasupra patului în care se afla copilului lui, căzut în letargie, după un violent acces de delir – insultă-mă, bate-mă, mușcă-mă; aș simți că trăiești... dar nu mai păstra această tăcere înspăimântătoare, de mormânt!"

Întotdeauna o mare crimă protestează față de o mare moleșeală. O sută de mii de preoți onești ar fi putut preveni, printr-o caritate mai activă, atentatul acestui mizerabil Verger. Biserica trebuie să judece, să condamne, să pedepsească un preot scandalos, dar nu are dreptul să-l lase pradă freneziilor disperării și tentației mizeriei și foamei.

Nimic nu este mai înfricoșător decât neantul; și dacă am putea formula concepția, dacă am putea să-l acceptăm, infernul ar fi o speranță.

Iată de ce natura însăși caută și impune ispășirea ca un remediu; iată de ce supliciul conjură, cum a înțeles atât de bine acest mare catolic, Joseph de Maistre; iată de ce pedeapsa cu moartea este un drept natural și nu va dispărea niciodată din legile umane. Pata morții ar fi de neșters dacă Dumnezeu n-ar absolvi eșafodul; puterea divină înlocuită de societate și uzurpată de scelerați le-ar aparține, fără îndoială. Asasinatul s-ar transforma atunci într-o virtute când s-ar exercita ca represalii ale naturii ultragiate. Răzbunările particulare ar protesta față de absența ispășirii publice și cu țăndările sabiei justiției, anarhia și-ar fabrica pumnale.

„Dacă Dumnezeu ar suprima infernul, oamenii ar crea un altul pentru a-l sfida", ne spunea într-o zi un preot. Avea dreptate; iată de ce infernul ține atât de mult să fie suprimat. Emancipare! Iată strigătul tuturor viciilor. Emanciparea crimei prin abolirea pedepsei cu moartea; emanciparea prostituției și a pruncuciderii prin abolirea căsătoriei; emanciparea lenei și a jafului prin abolirea proprietății... Așa se răsucește vârtejul perversității până

când ajunge la formula supremă și secretă: emanciparea morții prin abolirea vieții!

Prin victoriile muncii se poate scăpa de fatalitățile durerii. Ceea ce noi numim moarte nu e decât o naștere perpetuă a naturii. Ea absoarbe și reia la sânul ei tot ceea ce nu e născut din spirit. Materia inertă prin ea însăși nu poate exista decât printr-o mișcare permanentă și spiritul natural fluid nu poate dura decât fixându-se. Emanciparea de legile fatale prin adeziunea liberă la spiritul adevărului și al binelui este ceea ce Evanghelia numește nașterea spirituală; reabsorbția în vatra eternă este a doua moarte.

Ființele neemancipate sunt atrase spre această a doua moarte de o gravitate fatală, ele se trag unele pe altele, cum divinul Michelangelo ne-a arătat în marele lui tablou al Judecății de Apoi, ei sunt potopitori și tenaci asemenea celor care se îneacă, iar spiritele libere trebuie să lupte energic împotriva lor pentru a nu fi apucați și trași fatal spre infern.

Acest război e la fel de vechi ca și lumea; grecii îl reprezentau prin simbolurile lui Eros și Anteros, evreii prin antagonismul dintre Cain și Abel. Războiul titanilor împotriva zeilor. Cele două armate sunt pretutindeni invizibile, dar disciplinate și gata mereu să atace sau să pedepsească. Oamenii naivi de ambele părți, uimiți de rezistențele subite și unanime pe care le întâlnesc, cred în vaste comploturi ale unor organizații oculte și atotputernice. Eugene Sue îl inventează pe Rodin; oamenii Bisericii vorbesc despre iluminați și francmasoni. Wronski visează cete de mistici și nu e adevărat și serios în toate acestea decât lupta necesară a ordinii împotriva dezordinii, a instinctelor împotriva gândirii; rezultatul acestei lupte este echilibrul în progres și diavolul contribuie întotdeauna, împotriva voinței lui, la gloria sfântului Mihail.

Amorul fizic este cel mai pervers dintre toate patimile fatale. El este anarhic prin excelență, nu cunoaște nici legi, nici datorii,

nici adevăr, nici dreptate. Împinge o fată să calce peste cadavrele părinților. Este o beție irezistibilă, o nebunie furioasă; vârtejul fatalității care caută mereu alte victime; este beția antropofagă a lui Saturn care vrea să devină tată ca să-și poată devora copiii. A învinge amorul înseamnă a triumfa împotriva întregii naturi, a-l supune dreptății înseamnă a reabilita viața, destinând-o veșniciei. Astfel, cele mai mari opere ale revelației creștine simt creația virginității voluntare și sanctificarea căsătoriei.

Atât timp cât iubirea nu e decât dorință și plăcere, e muritoare; pentru a se eterniza, trebuie să devină un sacrificiu, pentru că numai așa se va transforma în forță și virtute, semnificând lupta între Eros și Anteros care dau echilibrul lumii.

Tot ceea ce ațâță sensibilitatea duce la depravare și la crimă. Lacrimile cheamă sângele. Marile emoții sunt ca lichiorurile tari: a le bea zilnic înseamnă a abuza. Abuzul unor emoții pervertește simțul moral, dar ele sunt căutate, omul sacrifică totul pentru a și le procura. O femeie aventuroasă va deveni cu ușurință eroina Curții cu juri, ajungând probabil la deplorabila și ireparabila sinucidere pentru a se admira și a se înduioșa de sine, văzându-se murind.

Obiceiurile aventuroase conduc femeile la crize de isterie și pe bărbați la blazare. Manfred, René, Leila sunt tipuri de perversiune cu atât mai profunde cu cât ea le justifică orgoliul bolnav și le poetizează demența. Ne întrebăm cu groază ce monstru ar fi putut să se nască din acuplarea Leilei cu Manfred!

Pierderea simțului moral este o veritabilă alienare; omul care nu ascultă înainte de toate de dreptate nu-și mai aparține, el înaintează fără lumină în noaptea existenței lui, se agită ca un vis, pradă coșmarurilor patimilor sale.

Curenții impetuoși ai unei vieți instinctive și slaba rezistență a voinței formează un antagonism atât de evident, încât înțelepții cabaliști au crezut că e vorba de o embrionare a sufletelor, adică de prezența în același scop a mai multor suflete care și-l dispută și încearcă să-l distrugă, asemenea naufragiaților din *La Méduse* care-și disputau barca prea strâmtă, încercând s-o scufunde.

E sigur că, devenind slujitorul unui vârtej de instincte sau idei, îți alienezi personalitatea și te faci sclavul acelui geniu al mulțimilor pe care Evanghelia îl numea *Legiune*.

Artiștii știu câte ceva. Frecventele invocații pe care le fac luminii universale îi enervează; ei devin mediumuri, adică bolnavi. Cu cât le crește stima opiniei publice, cu atât personalitatea lor se micșorează; sunt cicălitori, absurzi, invidioși, furioși; nu admit niciun merit, chiar de o natură diferită, care s-ar putea produce alături de al lor și de îndată ce devin nedrepți, nici nu se mai îngrijesc măcar să fie politicoși. Pentru a scăpa de această fatalitate, adevărații oameni mari se izolează de orice camaraderie libertină și se salvează printr-o mândră impopularitate de atingerea vieții mulțimilor: dacă Balzac ar fi fost în timpul vieții sale omul vreunei coterii sau al unui partid, n-ar fi rămas după moartea lui marele geniu universal al epocii noastre.

Lumina nu luminează lucrurile insensibile, nici ochii închiși, sau îi luminează numai în beneficiul celor care văd. Cuvântul din Geneză: să se facă lumină! este strigătul victoriei inteligenței triumfând împotriva tenebrelor. Acest cuvânt este sublim, într-adevăr, pentru că el exprimă cu simplitate cel mai mare și mai minunat lucru de pe lume: creația inteligenței prin ea însăși, când, convocându-și puterile, echilibrându-și virtuțile, spune: vreau să devin veșnică văzând adevărul veșnic, să fie lumină! Și lumină s-a făcut. Lumina veșnică, asemenea lui Dumnezeu, începe în fiecare zi pentru ochii care se deschid. Adevărul va fi eterna invenție și creația geniului; el poruncește: să fie lumină! Și el însuși este pentru că ea este. El este veșnic, pentru că o concepe veșnică. El contemplă adevărul ca

pe propria-i operă, pentru că este cucerirea lui, iar veșnicia ca pe propria-i victorie pentru că ea va fi recompensa și încoronarea lui.

Dar nu toate spiritele văd dreptatea, căci nu toate inimile vor dreptatea. Sunt suflete pentru care adevărata lumină pare să nu fi existat niciodată. Ele se mulțumesc cu viziuni fosforescente, avortoni ai luminii, halucinații ale gândirii și, îndrăgostite de aceste fantome, se tem de lumina zilei care le pune pe fugă, simțind că nu e făcut pentru ochii lor, căzând într-un adânc întuneric. Astfel, nebunii mai întâi se tem, apoi calomniază, insultă, urmăresc și-i condamnă pe înțelepți. Trebuie să-i plângem și să-i iertăm că nu știu ce fac.

Adevărata lumină odihnește și bucură sufletul, halucinația îl obosește și-l chinuiește. Satisfacțiile nebuniei seamănă cu acele vise gastronomice ale oamenilor înfometați care le sporesc foamea în loc s-o potolească. De aici se nasc iritarea și tulburările, descurajările și disperările. Viața ne-a mințit întotdeauna, spun discipolii lui Werther, iată de ce vrem să murim! Bieți copii, nu moartea v-ar trebui, ci viața. Nu muriți în fiecare zi de când sunteți pe lume? Crudei voluptăți a neantului cereți voi remediul neantului voluptății voastre? Nu, viața nu v-a înșelat niciodată, pentru că încă n-ați trăit. Ceea ce ați luat voi drept viață nu sunt decât halucinațiile și visele somnului dintâi al morții!

Toți marii criminali sunt halucinați voluntari și toți halucinații voluntari pot fi fatal călăuziți spre a deveni mari criminali. Lumina noastră personală specializată, creată, determinată de afecțiunea noastră dominantă este germenele paradisului sau al infernului nostru. Fiecare dintre noi concepe într-un fel, aduce pe lume și-și hrănește îngerul sau demonul. Conceperea adevărului dă naștere în noi geniului celui bun; percepția voluntară a minciunii clocește și hrănește coșmarurile și vampirii. Fiecare

trebuie să-și hrănească vlăstarele și viața noastră se consumă în beneficiul gândirii noastre. Fericiți cei care își regăsesc eternitatea în creațiile sufletului lor! Vai de cei care se epuizează hrănind minciuna și îngrășând moartea, pentru că fiecare se va bucura de rodul lucrărilor sale.

Sunt anumite ființe neliniștite și chinuite a căror influență este turbulentă și a căror conversație, fatală. În preajma lor, ceilalți se ceartă și se despart furioși. Și, totuși, printr-o perversiune secretă sunt căutați pentru a le înfrunta tulburarea și a ne bucura de emoțiile răuvoitoare pe care ni le creează. Aceștia sunt bolnavii contagioși ai spiritului perversității.

Spiritul perversității are întotdeauna ca scop secret setea de distrugere și ca scop ultim, sinuciderea. Ucigașul Eliçabide, după propriile-i mărturisiri, nu numai că simțea o nevoie sălbatică de a-și ucide părinții și prietenii, dar ar fi dorit chiar, dacă ar fi fost posibil, a mărturisit el însuși în fața Curții cu jurați, să arunce pământul în aer ca pe o *castană coaptă*. Lacenaire, care-și petrecea zilele combinând crime pentru a avea cu ce să-și petreacă nopțile în orgii sau în frenezia jocului, se lăuda în gura mare că trăiește. Asta numea el a trăi! Și cânta un imn ghilotinei, pe care o numea frumoasa lui logodnică! Și lumea era plină de imbecili care-l admirau pe acest scelerat! Alfred de Musset, înainte de a se stinge în beție, a risipit unul dintre cele mai alese talente ale secolului în cântece de o rece ironie și dezgust universal; nefericitul fusese maleficiat de respirul unei femei profund perverse care, după ce l-a ucis, s-a ghemuit ca un vampir lângă cadavrul lui și i-a sfâșiat lințoliul. Am întrebat într-o zi un tânăr scriitor al acestei școli ce voia să demonstreze literatura sa. – Demonstrează, ne-a răspuns el, naiv și deschis, că trebuie să fim disperați și să murim. Ce apostolat și ce doctrină! Acestea sunt concluziile necesare și riguroase ale spiritului perversității. A aspira neîncetat spre sinucidere, a calomnia viața

și natura, a invoca în fiecare zi moartea fără a putea muri, acesta este infernul veșnic, supliciul lui Satan, avatarul mitologic al spiritului perversității; adevărata traducere în limba franceză a cuvântului grec *diabolos* sau *diabol* este *perversul*.

Iată un mister pe care păcătoșii nu-l bănuiesc. Nu te poți bucura de plăcerile materiale ale vieții decât prin sensul ei moral. Plăcerea este muzica armoniilor interioare; simțurile nu sunt decât instrumentele care sună fals în contact cu un suflet degradat. Cei răi nu pot simți nimic, pentru că nu pot să iubească nimic: pentru a iubi, trebuie să fii bun. Pentru ei deci totul este pustiu și li se pare că natura însăși este neputincioasă, pentru că ei sunt neputincioși; blasfemiază totul pentru că nu se bucură de nimic: dacă mângâie veștejesc, dacă beau se îmbată, dacă se trezesc se plictisesc de moarte: așa vor trăi sau, mai degrabă, vor muri în fiecare zi cei care calcă legea și datoria pentru a deveni sclavii fanteziilor lor. Lumea și eternitatea sunt inutile celui care este inutil lumii și eternității.

Voința noastră, acționând direct asupra mediatorului nostru plastic, adică asupra porțiunii de lumină astrală specializată în noi, care ne servește la asimilarea și configurația elementelor necesare existenței, voința noastră, dreaptă sau nedreaptă, armonioasă sau perversă, configurează mediatorul după imaginea ei și-i dă aptitudini conform înclinațiilor noastre. Monstruozitatea morală produce urâțenia fizică pentru că mediatorul astral, arhitectul interior al edificiului nostru corporal, îl modifică neîncetat, urmând nevoile noastre reale sau închipuite. Mărește burta și fălcile gurmandului, subțiază buzele avarului, face nerușinată privirea femeii impure și veninoasă pe cea a invidiosului și a răuvoitorului. Când egoismul este preponderent într-un suflet, privirea devine rece, trăsăturile dure; armonia formelor dispare și, urmând specialitatea absorbantă sau iradiantă a acestui egoism, membrele se usucă sau se încarcă de o grăsime excesivă. Natura, făcând din trupul nostru portretul sufletului nostru, garantează veșnica asemănare și-l retușează neîncetat. Femei frumoase care nu sunteți bune, fiți sigure că nu veți fi mult timp frumoase. Frumusețea este un avans pe care natura îl împrumută virtuții; dacă virtutea nu este gata la scadență, cea care a împrumutat își va relua fără milă capitalul.

Perversitatea modifică organismul, al cărui echilibru îl distruge, creează în același timp o fatalitate a nevoilor care împing la distrugerea organismului și la moarte. Cu cât un pervers se bucură, cu atât i se face sete de plăceri. Vinul pentru bețiv e ca apa, aurul se topește în mâinile jucătorilor. Messalina obosește, dar nu se satură niciodată. Voluptatea pe care n-o pot gusta se schimbă pentru ei în iritare. Cu cât excesele lor sunt mai ucigașe, cu atât li se pare că sunt mai aproape de fericire... încă un pahar de lichior tare, încă un spasm, încă o violență adusă naturii... Ah! În sfârșit, iată plăcerea! Iată viața... și dorința lor împinsă la paroxismul foamei lor nepotolite se stinge pentru totdeauna în moarte!

CUPRINS

Ioan Gh. Savin

MISTICA ȘI ASCETICA ORTODOXĂ

„Privită ca disciplină teologică, mistica este cea mai nouă și mai târziu constituită între toate celelalte discipline teologice. Ca obiect însă, deci ca realitate trăită în sânul Bisericii creștine, ea este existența creștinismului însuși. Ea constă din tendința omului religios de a cunoaște pe Dumnezeu și a trăi lucrurile divine altfel decât prin intermediul rațiunii și al prefigurației simbolurilor, adică printr-o cunoaștere directă și imediată, deci intuită și nediscursivă."

Ioan Gh. Savin

Vasile Andru

MISTICI DIN CARPAȚI

și alți oameni slăviți din istoria mântuirii

3 volume

„Un om care n-a trecut prin religie și care n-a cunoscut tentația religioasă este un om vid." Așa spunea un filosof român care s-a salvat de la neant dând scepticismul pe o cultură a duhului. Cartea de față ține de cultura duhului, dar este mai ales o experiență religioasă. Experiența spirituală, adică asceza și mistica, sunt singurele moduri de a extinde conștiința de la normal la suprafiresc, până la *theosis*. Cartea oferă 22 de chipuri și destine exemplare din Carpați sau având legătură intimă cu spațiul carpato-danubiano-pontic. Misticii sunt personaje uriașe, văzute sau tăinuite, care fac Istoria sau care îmbunătățesc Istoria. Vasile Andru scrie despre ei cu vocație de prozator, dar și ca un inițiat în lucrarea Misticii creștine. Lucrarea se dovedește a fi nu numai un original „Sinaxar", ci și un îndreptar de practică soteriologică, de „cumul de har", propunând modele pentru cei care vor să urmeze o Cale adevărată.